

Mitä mä just luin?

Epäonnistumisen etnografiaa eli tutkimus epäonnistumisen tavoista
Feissarimokat -sivustolla

Sanni Pennanen
Pro gradu –tutkielma
Historian, kulttuurin ja
taiteiden tutkimuksen laitos
Folkloristiikka
Turun yliopisto

TURUN YLIOPISTO

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

PENNANEN, SANNI: ”Mitä mä just luin?” Epäonnistumisen etnografiaa eli tutkimus epäonnistumisen tavoista Feissarimokat -sivustolla

Pro gradu -tutkielma, 98 s., 2 liites.

Folkloristiikka

Maaliskuu 2013

Tutkimuksen lähdeaineistona käyttämälleni Feissarimokat-sivustolle lähetetään hauskoja tai sosiaalisen median käyttösäännöistä jollakin tapaa poikkeavia kuvakaappauksia Facebook -profiileista. Olen tutkinut näitä julkaisuja ja niiden kommentteja etsien syitä mokien syntymiseen ja jakamiseen. Mokalla tarkoitetaan *jollakin tapaa epäonnistunutta julkaisua, joka ei toimi julkaisijansa tarkoittamalla tavalla.*

Feissarimokat –sivuston materiaali sisältää internet-huumoria, kokemukserontaa, anekdootteja, kaskuja, vitsejä sekä kuvallista materiaalia, joka epäonnistumisen käsitteen kautta on koottu sivustolle. Mokia kommentoidaan ahkerasti ja näiden kommenttien avulla mokista voi saada lisätietoa, usein myös itse mokaajan kertomana.

Käytän työssäni teoreettisena viitekehyksenä huumorintutkimusta ja analysoin aineistoa internet-etnografian keinoin. Havainnointi Feissarimokat-sivuston kommentteja seuraamalla mahdollistaa mokien syntymekanismien ja arvioinnin käytänteiden pohdinnan. Olen kiinnittänyt erityistä huomiota internet-tutkimuksen eettisiin kysymyksiin ja pyrkinyt selvittämään miten tutkimusetiikkaa voidaan soveltaa alun perin pienelle lukijakunnalle tarkoitettujen julkaisujen tullessa täysin julkisiksi.

Mokaajien enemmistön havaitsin olevan nuoria tyttöjä ja heidän kohdallaan osassa mokia motiivina näytti kommenttien perusteella olevan huomiohakuisuus. Myös *netiketin* rikkominen johti usein mokaan syntymiseen, näissä tapauksissa mokaajat olivat usein keskimääräistä iäkkäämpiä. Meemit olivat hyvin edustettuina Feissarimokat -sivustolla ja niiden tekijänoikeuksien syntymiseen liittyvä kommentointi oli sivuston kommentteissa myös esillä. Meemien käyttöön liittyy myös vahvasti internetin toimintatapojen tunteminen, ilman tietoa meemien käyttötavoista mokaaminen oli todennäköisempää.

Tutkimus tuottaa uutta tietoa perinteen ja internetin suhteesta sekä tarjoaa uuden näkökulman sosiaalisen median tarkasteluun epäonnistumisen kautta. Aihe kaipaisi edelleen tarkentunutta jatkotutkimusta mm. meemien kehittymisen ja käytön osalta.

Asiasanat: Facebook, epäonnistuminen, etnografia, havainnointi, meemi, sosiaalinen media, tutkimusetiikka verkkoyhteisöt.

1. JOHDANTO	1
2. TEOREETTINEN VIITEKEHYS JA TUTKIMUSMENETELMÄT	3
2.1. Internet-etnografia	6
2.2. Huumorintutkimus viitekehysenä	7
3. TUTKIMUSAIHEEN ESITTELY	11
3.1. Facebookista Feissarimokiin	13
3.2. Ulkomaiset mokasivustot.....	23
3.3. Kulttuurintutkijana internetissä	28
3.4. Internet-tutkimuksen eettiset kysymykset	32
4. MOKIEN ANALYYSI.....	41
4.1. Kommentoijat ja nimimerkit mokissa	44
4.2. Meemit.....	45
4.3. Sukupolvien välinen kuilu mokien aiheuttajana.....	62
4.4. Tunteita herättävät mokat	63
4.5. Mokat keinona saada huomiota	75
4.6. Offline-mokat perinteenlajien näkökulmasta.....	78
5. LOPPUPÄÄTELMÄT	82
LÄHTEET	87
LIITTEET	

1. JOHDANTO

Kun vuonna 2007 olin tullut Alankomaista opiskelijavaihdosta, ystäväni kysyi minulta olenko jo liittynyt Facebook -nimiseen yhteisöpalveluun joka kuulemma oli mainio väline ystävyiden ylläpitoon vaihtoajan ulkomaisten kavereiden kanssa. Uteliaana loin itselleni käyttäjätilin ennestään täysin tuntemattomaan palveluun ja siitä lähtien sinne onkin uponnut lukemattomia tunteja ihan hyödyllistä tekemistä varten tarkoitettua aikaa. Vaikka ulkomaisten ystävien kanssa jutustelu loppui melkein alkuunsa yhteisen arjen päättymisen myötä, on Facebook, lyhennettynä Fb, kuitenkin ollut korvaamaton työkalu yhteydenpidon kannalta ja tuonut ainakin jollain tasolla elämäni takaisin monta vanhaa, jo kadonneeksi luultua kaveria. Yhteydenpito Fb-kavereiden kanssa ei välttämättä sisällä henkilökohtaista viestintää, vaan se on useasti Facebookin uutisvirrassa näkyvien kuulumisten passiivista seurantaa.

Facebook ilmiönä tarjoaa monia uusia keinoja tarkastella internetissä tapahtuvaa viestintää ja tässä työssä tutkimani Feissarimokat.com -sivusto on näistä yksi minulle mielenkiintoisimmista keinoista. Sivustolla julkaistaan Facebookista poimittuja huvittavia tai noloja statuspäivityksiä ja muita julkaisuja. Feissarimokissa yhdistyvät sosiaalisen median tuottaja-lukija roolia kuvaamaan luotu *produsage*-käsite ja jo hieman vanhempi ja enemmän tutkittu keskustelupalstoilla käytävä ajatustenvaihto¹ mokien kommentoinneissa siten, että lukija voi sekä tuottaa sivuston materiaalia että arvioida sitä kommentoimalla. Sivuston kautta voi siis tutkia sekä moka-aineiston syntymisprosessia käyttäjien lisäämien mokien kautta että niistä käytävän keskustelun pohjalta syntyviä olettamuksia mokaajien motiiveista. *Produsage*-käsitteen luonut Axel Bruns kuvailee sitä prosessiksi jota leimaa kaikille avoin osallistumisen mahdollisuus, päättymätön kehitystyö ja käyttäjä-tuottaja-roolien päällekkäisyys.²

---

¹ Mm. Arpo 2005; Harle 2011; Rheingold 1993; Sassi 2000; Savolainen 1999.

² Bruns 2008, 23-34.

Kiinnostuin internetistä folkloristisen tutkimuksen aiheena jo tehdessäni kandidaatintutkielmaani.³ Tutkin tällöin Snopes.com-sivustolla⁴ tapahtuvaa urbaanitarinoiden todenperäisyyden arviointia ja siinä käytettäviä sanattoman viestinnän keinoja. Huomasin tällöin, että *paralingvististen* keinojen eli sanattoman viestinnän puuttuessa kommentoijat käyttivät mielellään hyödykseen hymiöitä halutessaan liittää julkaisuunsa arvion tarinan todenperäisyydestä. Autenttisuuden käsitteen tutkiminen sekä Feissarimokien kommentteihin perustuen että laajemmin internetin ja perinteen näkökulmasta, jatkaa kandityöni mielenkiintoiseksi osoittautuneella polulla.

Tutkin työssäni mokien määrittelyä sosiaalisen median avustuksella ja niitä tapoja joilla mokia kommentoidaan ja arvioidaan. Lisäksi pyrin tarkastelemaan aineistoa tarkentaen moka-käsitteen määrittelyä ja etsimään uusia keinoja nähdä mokat osana laajempaa online-ympäristön käyttöekologiaa.

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

- (I) Mistä mokat rakentuvat?
- (II) Miten mokia tulkitaan Feissarimokat-sivuston kommentteissa?

Tarkoitukseni on tarkastella aineistoa sosiaalisen median käyttäjän näkökulmasta. Iso osa mokista liittyy ulkopuolisen maailman tapahtumiin, joten en voi sulkea pois kontekstin merkitystä mokaan. Haluan keskittyä tutkimaan vain online-ympäristössä tapahtuvaa mokien käsittelyä. Luonnollisesti en voi täysin välttää reaali maailman vaikutukselta esimerkiksi mokien aiheisiin, mutta yritän tietoisesti välttää tutkimuskentän laajentamista, jotta pystyisin tarkemmin kiinnittämään huomiota enemmän siihen miten viestintäkäytänteet internetissä muovautuvat. Tutkimukseni kohderyhmän keski-ikästä ja sukupuolijakaumasta saan tietoa Feissarimokat-sivustosta, jossa mokaajan ikä usein lisätään mokaan yhteyteen samalla kun tunnistetiedoista poistetaan sukunimi.

---

³ Pennanen 2005.

⁴ Urban Legends Reference Pages. <http://www.snopes.com/> Haettu 18.7.2012.

2. TEOREETTINEN VIITEKEHYS JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkin pro gradu -työssäni moka-käsitteen muotoutumista ja peilautumista sivun käyttäjien kommentteissa Feissarimokat -sivustolla, jonne Facebookin käyttäjät voivat lähettää Fb-kavereidensa noloja, hauskoja tai tahattomasti koomisia statuspäivityksiä ym. materiaalia. Pysin työssäni selvittämään mitkä tekijät vaikuttavat siihen, että statuspäivityksestä tulee moka joka halutaan jakaa muille sekä millä keinoin mokien kommentoijat sivustolla käsittelevät mokia ja jäsentävät niiden sisältöä oman maailmankuvansa mukaisiin raameihin.

Käytän etnografista tutkimusotetta selvittäessäni mokien syntymiseen johtavia syitä laajentaen näkökantaani koskemaan myös internetin ulkopuolella tai limittäin sen sisällä sijaitsevaa mokakontekstia. Kulttuuriantropologi Marvin Harrisin käyttöönottamat *emic-* ja *etic* -käsitteet toimivat kulttuurisidonnaisuuden osoittimina ja niiden avulla tutkimuskohdetta voidaan tarkastella joko sen sisältä tai ulkoa käsin.⁵ Työssäni olen hyödyntänyt *emic*-käsitettä mokaan määrittelyyn sivuston käyttäjien näkökulmasta. Aineistoa *teemoittelemalla* etsin vastauksia tutkimuskysymyksiini. Feissarimokien kohdalla teemoittelua voin tehdä tarkastellen sivuston omia kategorioita ja sitä mitä tiettyyn kategoriaan sijoittuvista mokista kommentoidaan ja millaisia ne ovat. Toinen tapa on tutkia mokia etsien niistä itse toistuvia teemoja ja rakentaa sitten käsitekarttoja eri teemoista ja liittää ne sitten yhteen pyrkien syventämään teemojen merkityssisältöjen tulkintaa.⁶ Olen päätenyt teemoittelemaan aineistoa kategorioista käsin, merkitsemällä ylös mokaan aiheuttajaksi katsomani syyn sekä mokaajan iän ja sukupuolen jos se on ollut saatavilla.

Analyysia tehdessäni minun on kiinnitettävä huomiota myös siihen, millaisia ennakoasenteita omat ajattelumallini aiheesta voivat sisältää, ja miten minun tulisi ottaa analyysissä huomioon omat käyttäjäkokemukseni sosiaalisen median kuluttajana. Lähden siis tekemään tutkimusta aiheeni sisältä käsin. Tässäkin mielessä tutkimukseni analyysi on

---

⁵ Huuskonen 2004, 92.

⁶ Moilanen & Räihä 2010, 55-56.

etnografista, tutkimuskohteen toimintaan osallistuvaa⁷ vaikka en suoraan kommentointiin sivulla osallistukaan. Etnografia menetelmänä vaatii minua lähestymään aineistoa alavasemmalta, antaen tutkimusaineiston vasta määritellä mihin suuntaan tulkinnassa lähdetään⁸.

Tutkimuskohteeni syvällisestä tuntemisesta on minulle sekä etua että haittaa. Saan etua siitä, että pystyn tunnistamaan monia sellaisia internetin käyttötapoja ja *netiketin* rikkomuksia, joita olisi huomattavasti vaikeampi havaita ilman syvällistä kokemusta sekä sellaista hiljaista tietoa, jota voi saada vain itse osallistumalla tutkimuskohteensa toimintaan. Laadullisen tutkimuksen perusteita onkin *osallistuvan tutkimuksen* käsite, josta on kirjoittanut mm. Pentti Alasuutari teoksessaan *Laadullinen tutkimus*⁹.

Tutkijan katsettani voi toisaalta haitata se, että tunnen tutkimuskohteeni hyvin ja olen itse aktiivisesti käyttänyt kyseisiä internetsivustoja usean vuoden ajan. On siksi mahdollista, että en välttämättä kykene katsomaan internetin käyttökulttuuria riittävän etäältä ja näin tuon tulkintaan mukaan omat kokemukseni ja näkökulmani tavalla joka voi estää analyysin puolueettoman toteutuksen. Tulkintojen ohjatessa ymmärtämistä uusille urille, tutkijan *kulttuuriset kahleet*¹⁰ eli opitut ajatusmallit eivät rajoitakaan näkökulmaa vaan toimivat osana analyysin työkaluja.

Kontekstin tutkimukselle voidaan sanoa syntyvän kehämäisesti, aina pienemmän linkittyessä suurempaan kokonaisuuteen.¹¹ Näin myös työssäni yksittäiset sanat voivat muodostaa eri kontekstiin lukijansa toimesta sijoitettuina merkityksiä jotka poikkeavat totutusta johtaen näin mokaan syntyyn. Äänensävyjen sijaan internetissä tapahtuvaa viestintää voi tulkita käyttäen lisäkontekstina sanattoman viestinnän keinoja sijoitettuna online-ympäristöön, kuten hymiöitä sekä kirjoitetun tekstin puhekielisyyttä ja muotoiluja.

---

⁷ Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.

⁸ Jokinen 1999, 39.

⁹ Alasuutari 1999, 282.

¹⁰ Ilmonen 2010, 135-137.

¹¹ Jokinen & Juhila & Suoninen 1993, 30.

Norman Fairclough käyttää termiä *visuals* kuvatakseen eleitä, ilmeitä ja muuta ruumiinkieltä viestin välittämisen oleellisena apuvälineenä. Fairclough'n visuaalit määrittelevät viestin vastaanottajalle sen lähettäjän asennoitumisen sisältöön ja toimivat vuorovaikutusta rikastaen.¹²

Keskustelutilanteen ulkopuolelle jäävän kulttuurisen kontekstin tarkastelussa minun on tutkijana otettava käyttöni oma tuntemukseni tutkimuskohteena olevan ilmiön taustoista ja syistä.¹³ *Tulkintakehykset* sisältävät niin yhteiskunnan kulttuuriin, taloudellisiin kuin poliittisiin ulottuvuuksiin linkittyvää tietoa¹⁴, jota ilman analyysi jäisi vajaaksi. Niin kätevää kuin olisikin jättää huomiotta internetiä ympäröivä arkitodellisuus ja keskittyä tutkimaan vain tiukasti virtuaalista ympäristöä ja sen sisäistä kulttuuria, ei se (ainakaan tässä tapauksessa) ole mahdollista. Mokien konteksti löytyy nimittäin niin suuressa osassa mokia internetin ulkopuolelta, että kaiken internetin ulkopuolisen poisrajaaminen olisi hyvin rajoittavaa.

Oma tarkastelukohteensa on lisäksi vasta-argumentointi, jossa huomio kiinnittyy siihen, miten kommunikaatiossa pyritään esittämään jo valmiiksi vasta-argumentteja jotka edustavat usein sellaisia kulttuurisia konventioita, jotka kaikki tuntevat ja joita vastaan halutaan puolustautua varmuuden vuoksi.¹⁵

Etnografia voidaan määritellä monin tavoin, tyypillisimmin termiä käytetään kuvaamaan kansasta, yhteisöstä tai kulttuurista tehtävää tutkimusta, jonka tarkoituksena on tuottaa tietoa tutkimuskohteensa merkityssysteemeistä¹⁶. *Internet-etnografia* ei metodeiltaan poikkea perinteisissä tutkimusympäristöissä suoritetusta kenttätyöstä, myös sen ominaisluonteeseen kuuluu arkipäiväisten käytänteiden tarkastelu osana käyttäjiensä maailmankuvaa¹⁷. Virtuaalinen etnografia, internet-etnografia ja digitaalinen etnografia

---

¹² Fairclough 2001, 23.

¹³ Jokinen & Juhila & Suoninen 1993, 32.

¹⁴ Arpo 2005, 69.

¹⁵ Jokinen & Juhila & Suoninen 1993, 32.

¹⁶ Lappalainen 2007, 9.

¹⁷ Boellstorff & Nardi & Pearce & Taylor 2012, 1.

ovat kaikki ternejä, jotka painottavat tutkimusympäristön erityisyyttä, vaikka metodologisesti oltaisiin tekemässä samanlaista tutkimusta kuin fyysisesti kentällä toimittaessa.¹⁸

2.1. Internet-etnografia

Käytän tutkimukseni teoreettisena viitekehyksenä huumorintutkimuksen välineistöä ja analysoin aineistoa internet-etnografian keinoin. Facebookia ja sosiaalista mediaa on jo tutkittu kulttuurientutkimuksen ja kielellisten aspektien kannalta opinnäytetöissä jo jonkin verran, Jenni Harle on tutkinut gradussaan huumoria itsekorjauksen keinona verkkokeskusteluissa ja Salla Matilainen on pohtinut Facebookin asemaa viestintäympäristönä ja 2000-luvun ajankuvana.¹⁹

Internet-etnografisen tutkimuksen metodit poikkeavat perinteisestä etnografista tutkimuksesta toisaalta paljon ja toisaalta vain vähän. Kentällä haastatteluaineiston keruu ja tutkimuskohteeseen tutustuminen jää fyysisesti puuttumaan tehtäessä yksinomaan internetistä kerätyllä aineistolla tehtävää analyysia, mutta toisaalta tutkija voi uppoutua hyvinkin syvälle tutkittavan internet-yhteisön toimintatapoihin vain seuraamalla yhteisön keskusteluja²⁰. Nancy Baym on tutkinut internet-yhteisöjä yhdistämällä keskustelujen seuraamiseen sähköpostikyselyt, kasvokkain tapahtuvat haastattelut ja keskustelupalstalle tutkijan esittämät kysymykset yhdeksi tavaksi nähdä tutkittava yhteisö sen omin silmin. Baym pyrkii näin ymmärrykseen ja päätelmiin jotka ovat tarkastettavissa useammasta tutkimusnäkökulmasta ja tarjoavat kokonaisvaltaisen keinon saada tutkimustuloksia²¹.

---

¹⁸ Boellstorff & Nardi & Pearce & Taylor 2012, 4.

¹⁹ Harle 2011, Matilainen 2010.

²⁰ Internet-yhteisöissä keskusteluihin osallistumattomista käyttäjistä käytetään nimitystä 'Lurker' eli kurkkija. Hine 2000, 160.

²¹ Kozinets 2010, 23.

Internet-etnografian, *Netnografian* tai *virtuaalisen etnografian*²² kenttää on tutkittu ja määritelty 90-luvun alusta lähtien. Tutkimuksen suunnannäyttäjänä pidetään 90-luvun puolivälissä ilmestyneitä teoksia kuten Howard Rheingoldin *The Virtual Community. Homesteading on the Electronic Frontier (1993)* ja Sherry Turklen *Life on the Screen. Identity and the Age of the Internet (1995)*. Sekä Turkle että Rheingold ovat teoksillaan vaikuttaneet yhdysvaltoihin painottuneen tutkimussuunnan, *tietokonevälitteisen kommunikaation*, CMC:n²³, kehitykseen. Tutkimussuunnan muita edustajia ovat mm. tässäkin työssä aikaisemmin mainitut Christine Hine ja Nancy Baym, jotka ovat käyttäneet tutkimuksellisenä mallinaan ajatusta internet-etnografiasta²⁴. Tuoreempaa internet-tutkimusta ovat tehneet mm. Bonnie Nardi ja Tom Boellstorff, joiden etnografiset tutkimukset keskittyvät virtuaalisten pelimaailmojen, kuten Second Lifen ja World of Warcraftin, muodostamien yhteisöjen tutkimukseen.²⁵

2.2. Huumorintutkimus viitekehyksenä

Koska tutkimusaineistoni koostuu sivustosta jonne lähetetään “Suomen hauskimmat ja noloimmat Facebookin tilapäivitykset, kuvat, mokat ja kommentit”²⁶, on huumorintutkimuksen teoreettinen viitekehys aineistolleni istuva. Osittain siksi että iso osa mokista ei sisällä huumoria, tätä osaa aineistosta käsittelen enemmän autenttisuuden arvioinnin näkökulmasta käsin.

Huumorintutkimuksessa usealla tutkijalla käytössä olevat kolme mallia muodostuvat huojennus- inkongruenssi- ja ylemmyysteorioista. Näitä malleja ovat tutkineet Seppo Knuuttilan ja Mahadev Apten lisäksi Ronald Atkinson ja D.H. Monroe²⁷. *Huojennusteorian* mukaisesti jonkin pelottavana tai kunnioitettavana pidetyn muuttuminen naurunalaiseksi

---

²² Hine käyttää etnografisesta internet-tutkimuksesta nimitystä ‘Virtual ethnography’, Robert V. Kozinets termiä ‘Netnography’. Kozinetsin mukaan pelkkä etnografiakin voi olla terminä riittävän kattava joustavan luonteensa ansiosta. (Kozinets 2010, 5.)

²³ ‘Computer-mediated Communication’

²⁴ Baym 2010, Hine 2000.

²⁵ Boellstorff, Tom 2008. *Coming of Age in Second Life: An Anthropologist Explores the Virtually Human*; Nardi, Bonnie 2010. *My Life as a Night Elf Priest: An Anthropological Account of the World of Warcraft*.

²⁶ Feissarimokien etusivu.<http://www.feissarimokat.com/> Haettu 30.9.2012.

²⁷ Virtanen 2003.

aiheuttaa ihmisessä huojennuksen tunteen, jossa jännityksen luoma odotus raukeaa tyhjiin. *Inkongruenssi* eli kahden yhteensopimattoman asian välilleen luoma epäsuhta taas voi Knuuttilan mukaan aiheuttaa lauetessaan saman huojennuksen tunteen eli Knuuttila liittää huojennus- ja inkongruenssiteoriat toisiinsa.²⁸

Huumorin, koomisen ja vitsin rajantekoa on huumorintutkimuksessa myös pohdittu laajalti. Knuuttilan toteaa huumorin ja koomisen tarvitsevan toisiaan:

Kun koominen yhdistetään havaitsemiseen, tunnistamiseen ja tulkitsemiseen, se saa kulttuurisesti leimautuvan maailmankuvallisen merkityksen. Huumori taas kollektiivisten arvojen ja normien leimaamana asenteena tai asennevalmiutena viittaa kulttuuriseen eetokseen; näin koominen katalysoi huumoria, joka puolestaan tekee koomisen eetoksen piirissä hyväksyttäväksi tai hylättäväksi. Vaikka huumorin ja koomisen pitäminen erillään on analyyttisesti mahdollista ja tärkeätäkin, on huolellisesti pidettävä silmällä sitä tosiasiaa, että nämä asiat ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa.²⁹

Sovellettaessa huumorintutkimuksen teorioita Feissarimokat-aineistoon, täytyy tulkinta aloittaa miettimällä, minkälaista naurua sivustolla nauretaan. Toisin sanoen mille nauretaan ja mistä suunnasta. Koska sivuston lähtökohtana on koota yhteen mokia, jotka määritelmällisesti ovat epäonnistuneita yrityksiä tehdä tai viestiä jotakin, voi myös tulkintaan lähteä sillä viitteellä että ainakin osa kirjoituksista on sellaisia joissa nauru suuntautuu ylhäältä alas mm. Knuuttilan käyttämän *ylemmyysmallin* mukaisesti. Ylemmyysmallissa jokin arvokkaana pidetty joutuu yhtäkkiä outoon valoon ja saa koomisen aspektin joka tuottaa havaitsijalleen mielihyvän värittämän ylemmydentunteen.³⁰

Suomalaisen huumorintutkimuksen klassikko, Seppo Knuuttilan väitöskirja vuodelta 1992, *Kansanhuumorin mieli -kaskut maailmankuvan aineksina*, toimii työssäni kuin ankkurina koomisuuden ja pilailukäytänteiden tutkimukseen. Knuuttilan tutkimat *renki ja isäntä -kaskut* löytävät toimintamekanismiensa mukaiset vastineet tämän päivän internet

---

²⁸ Knuuttila 1992, 104; Knuuttila 1982, 121.

²⁹ Knuuttila 1992, 95.

³⁰ Knuuttila 1992, 107.

ympäristöstä, jossa arvonalennuksen naurun avulla voi kokea vaikka Eduskunta.

Jännä päivä eduskunnassa

Julkaissut: **FMteam**, kategorioina **Hyvin menee**, syyskuu 13, 2012

Jännä päivä eduskunnassa. <http://www.feissarimokat.com/2012/09/janna-paiva-eduskunnassa/> Haettu 13.10.12

Kaskujen ja vitsien tutkimuksen alkutaival on ollut huomattavan kivikkoinen. Koomillisuuteen perustuvan perinneaineksen katsottiin usein olevan vähempiarvoista rahvaan jutustelua eikä se palvellut mitään jaloa tarkoitusta, kuten sadut ja runot, jotka rakensivat kuvaa Suomen kansan mytologiasta. Tämän takia pilajuttujen kerääjistä huomattava osa on ollut maallikoita.³¹

Kaskun ja vitsin määritelmällinen ero on ehkä parhaiten tiivistettävissä siten että taitavan kertojan kertomaa kaskua voi kuunnella useammankin kerran sen menettämättä tehoaan. Vitsi sen sijaan jaksaa useimmiten naurattaa vain ensimmäisellä kuuntelukerralla.³²

³¹ Knuutila 1982, 107-108.

³² Knuutila 1982, 120.

Kaskujen tapahtumapaikkana on arkitodellisuus ja sitä sitovat todellisen maailman lainalaisuudet, yliluonnollinen aines ei kuulu kaskuun. Koska kaskuilla on niin tiivis yhteys arkeen ja jokapäiväiseen elämään, niiden aiheisto on myös jatkuvassa uusiutumisiikkejä.³³ Olennainen osa kaskua on myös huumori, kertomuksesta tulee kasku vasta kun sekä yleisö että kertoja ovat omaksuneet kertomistilanteen humoristisen ilmapiirin.³⁴

Vitsit sen sijaan voivat ottaa aiheensa kaskuja vapaammin myös epätodellisesta ja fysiikan lakien vastaisesta aineistosta ja kääntää totena pidetyn ylösalaisin. Vitsin ominaispiirteisiin kuuluu lisäksi kiteytynyt rakenne kaskuun verrattuna ja kielellinen leikittely. Knuuttila paikantaa vitsit metakieleksi jonka avulla voidaan ilmaista asenteita joita ei muuten uskallettaisi ilmaista ja joilla voidaan testata kuulijan ja kertojan mielipide-eroja.³⁵

Alan Dundesin kuvaamien *vitsikehien* (joke cycles)³⁶ kierto on internetin myötä muuttunut suullisen kerronnan muutamasta vuodesta huomattavasti lyhyemmäksi ajaksi. Yhtä lailla Ulla Lipposen tutkima kopiohumori eli *xeroxlore*³⁷ on ensin muuntanut muotoaan käsin piirretyistä ja sittemmin kopioiduista piirroksista ja huoneentauluista sähköposteiksi ja siitä edelleen Facebook-seinillä ja kuvapalveluissa kiertäviksi meemeiksi, joita usein kuvaillaan kulttuurisiksi muuttujiksi tai monistautujiksi.³⁸ Internet-huumoria tutkinut Rolf Brednich toteaa myös *faxloren* eli faksihumorin kohdanneen loppunsa tietokoneiden yleistyttyä 80-luvun puolivälin jälkeen³⁹.

---

³³ Knuuttila 1998-2001. *Perinteentutkimuksen terminologia, kaskut*.

³⁴ Knuuttila 1982, 115.

³⁵ Knuuttila 1982, 124.

³⁶ Dundes 1987, vi.

³⁷ Lipponen 1989.

³⁸ Koski 2011, 20.

³⁹ Brednich 2005, 12, 65.

3. TUTKIMUSAIHEEN ESITTELY

Maailmanlaajuisen, sähköisen tietoverkon juuret ovat 1960-luvun amerikkalaisessa sotateknologiassa, mutta koko maailman tietoisuuteen internet tuli hyvin nopealla tahdilla vasta 1990- ja 2000 -lukujen taitteessa. 1960-luvulla perustettu Arpanet kehittyi ensin sotilassektorin tarpeesta löytää käyttöönsä käyttövarma viranomaisten kommunikaatiojärjestelmä joka ei olisi hierarkkinen ja täten altis koko verkon käyttökatoille.⁴⁰ Tietoverkkojen kehittyminen ja yleistyminen Suomessa liittyivät kiinteästi 90-luvun talouslaman jälkeiseen aikaan. Alan pioneerit eli yksityiset alan harrastajat, olivat kuitenkin aloittaneet kokeilunsa jo paljon aikaisemmin 1970 -luvun lopulla ja 1980-luvulla.⁴¹

Korkeakoulumaailman kiinnostus tietoverkkojen kehitystä kohtaan Suomessa lähti kasvuun kuitenkin 1980-luvun puolivälissä kun FUNET perustettiin tehostamaan yliopistojen välistä tiedonsiirtoa ja valvomaan kansainvälisten tietoliikenneyhteyksien syntyä. Käännekohta FUNETin ja kiinteiden verkkoyhteyksien kehityksen historiassa tapahtui vuoden 1989 alussa jolloin FUNET liittyi internetiin NORDUnet-projektin avustuksella. Suomen internet-ajan on usein katsottu alkaneen tästä.⁴²

Kiinteän internet-yhteyden aukeaminen korkeakouluissa toi mukanaan muualla maailmassa jo suosittu uutisryhmät, jotka olivat chattien ja keskustelufoorumien alkumuotoja. Alun virallisten ja asiapainotteisten uutisryhmien lisäksi toiminta muuttui myös vapaamuotoisia harrasteita ym. käsitteleviä ryhmiä sisältäväksi. Suosituimmaksi käyttömuodoksi osoittautui kuitenkin sähköposti jonka käyttöä haittasi kuitenkin verkkoon kytkettyjen koneiden vähäinen määrä ja modeemiyhteyden hitaus.

Opiskelijoiden tarpeisiin kehitettiin myös Helsingin yliopiston oma portaCOM-paikallisverkko, joka oli ensimmäisiä sosiaaliseen toimintaan keskittyviä verkkoja Suomessa. PortaCOM toimi paitsi kokoontumispaikkana jonka sisällä kehittyi myös oma

---

⁴⁰ Suominen 2009, 19.

⁴¹ Saarikoski 2009, 25.

⁴² Saarikoski 2009, 92.

termistönsä, myös suosittuna kohtaamispaikkana yliopisto-opiskelijoiden keskuudessa⁴³ BBS-palvelimet⁴⁴ eli *purkit* toimivat lankapuhelinverkossa modeemin ja tietoliikenneohjelmiston välissä viestejä vastaanottavina tietokoneina, joihin käyttäjät saattoivat ottaa yhteyttä. Purkkien suosion huippu ajoittui 1990-luvun puoliväliin, josta se lähti jyrkästi alaspäin 2000 -lukua lähestyttäessä yhteyshintojen noustua epäedullisesti ja samalla helppokäyttöisten graafisten käyttöliittymien ja internetin myötä.⁴⁵ Purkkien siirryttyä historiankirjoihin on kuitenkin huomionarvoista, että niiden luoman käyttäjäkulttuurin jäljet näkyvät selvänä edelleen keskustelupalstoilla, vaikka internet-etiketti ei suurimmilla palstoilla tänä päivänä olekaan mikään itsestäänselvyys. Itsesäätelyä harrastetaan enemmänkin purkkien kaltaisilla, rajatun käyttäjäkunnan foorumeilla. Jäljellä on edelleen myös Jarkko Oikarisen vuonna 1988 kehittämä *IRC* eli Internet Relay Chat. IRC kehitettiin alun perin korvaamaan purkkien keskustelualustoja, mutta saavutti nopeasti suuren suosion myös muiden kuin purkkien käyttäjien keskuudessa. Vuonna 2000 alkunsa sai IRC-galleria, jonne IRC:n käyttäjät saattoivat ladata omia kuviaan toisen käyttäjien katsottavaksi. Tämä oli ainakin Suomessa Facebookin varhainen edeltäjä toimien sosiaalisen median tavoin vaikka olikin periaatteessa rakennettu vain kuvakirjaksi.⁴⁶

Tim O'Reillyn lanseeraama termi *Web 2.0* kuvaa internetin murroksen synnyttämää uutta tapaa tuottaa tietoa. Se syntyi internet-kuplan puhkeamisen jälkimainingeissa vuonna 2001, kun uudenlaiset web-palvelut aloittivat Googlen johdolla kerätä käyttäjiä. Google toimii hyvänä esimerkkinä Web 2.0:lle ominaisista toimintatavoista; sen toiminta perustuu jatkuvaan käyttäjälähtöiseen kehitykseen ja palvelua ei tarvitse ladata omalle koneelle. Kaikille avoin mahdollisuus toimia palvelun kehittäjänä ja tuottajana määrittelevät myös esimerkiksi Wikipedian käyttäjäkokemusta. Toimintojen hajauttaminen on myös Web 2.0:n tyypillisiä ominaisuuksia, BitTorrent -jakopalvelussa jokainen käyttäjä toimii myös serverinä jolta tiedostoja ladataan sitä nopeammin, mitä useampi käyttäjä jakaa samaa tiedostoa. Ahkerat bloggaajat vaikuttavat hakutulosten muodostumiseen linkittäen sisältöjä ja nostaten ajankohtaisia teemoja esiin. Samalla tavalla toimivat myös sosiaalisen median

---

⁴³ Saarikoski 2009, 93.

⁴⁴ Bulletin Board System.

⁴⁵ Saarikoski 2009, 48.

⁴⁶ Saarikoski 2009, 94.

palvelut kuten Facebook ja Twitter. Web 2.0. on johtanut internetin käyttäjät toimimaan osana maailmanlaajuisia aivoja, joiden kautta tietoa jaetaan ja päivitetään jatkuvasti.⁴⁷

Käsitteenä *sosiaalinen media* edustaa varsin monitahoista ilmiötä. Termiä käytetään usein virheellisesti kuvaamaan vain Facebookin ja Twitterin kaltaisia palveluita, vaikka määritelmältään sillä tarkoitetaan koko Web 2.0:n muodostamaa palveluiden joukkoa.⁴⁸

3.1. Facebookista Feissarimokiiin

Rantauduttuaan suomalaisten tietoisuuteen loppuvuonna 2007, Facebook on noussut sekä median että kansalaisten huomion kohteeksi niin kovalla kyydillä, että toista vastaavaa tuskin toistuu lähiaikoina. Facebookiin on perustamisensa jälkeen vuodesta 2004 lokakuun 2012 loppuun mennessä liittynyt miljardi käyttäjää⁴⁹, joista n. 2,1 miljoonaa on suomalaisia⁵⁰. Lokakuussa 2012 Facebookin käyttäjämäärä oli Suomessa edelleen kasvussa, kuluneen puolen vuoden aikana yli 60 000 suomalaista oli liittynyt Facebookiin.⁵¹

On vaikea kuvitella tietokoneen käyttäjää, joka ei olisi kuullutkaan Facebookista, Tilastokeskuksen raportti suomalaisten tieto- ja viestintätekniikan käytöstä 2012 paljastaa 50 %:n 16–74 -vuotiaista suomalaisista rekisteröityneen johonkin yhteisöpalveluun, Facebookiin, Twitteriin tai vastaavaan. Nuoremasta ikäpolvesta jopa 86 % (16–24 -vuotiaat) ja hieman vanhemmistakin 80 % (25–34 -vuotiaat) kuului johonkin em. palvelun käyttäjiin. Vanhemmistakin 58 % oli rekisteröitynyt jonkin yhteisöpalvelun käyttäjäksi (35–

---

⁴⁷ O'Reilly 2005.

⁴⁸ Sanastokeskus TSK 2010. *Sosiaalisen median sanasto*. 14.

⁴⁹ Facebook newsroom. <http://newsroom.fb.com/content/default.aspx?NewsAreaId=22>. Haettu 1.12.2012.

⁵⁰ Facebookin itse ilmoittaman ja mm. Socialbakers-sivuston luvun paikkansapitävyys on kyseenalaistettu vertailevien tutkimustietojen valossa, oikean käyttäjämäärän on arveltu vuonna 2010 osuvan lähemmäs 1,7 miljoonaa käyttäjää (Pönkä).

⁵¹ Finland Facebook Statistics. Socialbakers.com. Haettu 26.7.2012.

44 -vuotiaat), vanhempia käyttäjiä on selvästi vähemmän, mutta luku on kasvussa⁵². Facebook on siis kiistatta vaikuttanut hyvin monen suomalaisen elämään joka suoraan käyttökokemuksen myötä tai välillisesti jonkin median kautta.

Alun Facebook uutisointi toi esille monenlaisia Facebookin käyttöön liittyviä uhkia ja haittavaikutuksia, vaikka näistä toki edelleenkin uutisoidaan, on Facebook myös ottanut paikkansa uutisten lähteenä. Facebookin laajan suosion seurauksena on syntynyt sivustoja jotka hyödyntävät Facebookiin lisättyä materiaalia⁵³, tunnetuimpia näistä ovat Facebook-mokiin keskittyvät sivustot kuten Failbook ja Lamebook, sekä suomalainen vastine Feissarimokat, jonne lähetettyjä mokia analysoin työssäni.

Feissarimokat-sivusto perustettiin loppuvuonna 2010, kun sivuston perustanut kaveriporukka mietti löytyisikö Suomesta kokonaisen sivuston verran materiaalia noloista Facebook-päivityksestä. Perustajat keräsivät kavereidensa sivuilta muutamia noloiksi katsomiaan Fb-statuspäivityksiä ja laittoivat ne julkisesti internetiin. Ylläpitäjille alkoi jo toisena päivänä vyöryä aiheesta sähköpostia ja sivut kaatuivat suuren kävijämäärän takia.

Ensimmäisenä päivänä sivustolla vieraili 23 000 kävijää ja sivuja ladattiin 100 000 kertaa. Sivuston suosio on sen avaamisen jälkeen pysynyt tasaisena ja kävijämäärät viikoittain vaihtelevat 150 000 ja 200 000 yksittäisen kävijän välillä⁵⁴. Sivuston konsepti on alusta asti pysynyt lähes samana, ylläpitäjät ovat tehneet joitakin muutoksia vain sivun käytettävyyteen ja ulkoasuun⁵⁵. Esimerkiksi mokaajien nimien ja profiilikuvien peittämiskeinot ovat ajan myötä yhtenäistyneet alun kirjavien, ilmeisesti ulkomaisilta sivustoilta haettujen käytänteiden sijaan. Sivuston takasivun mukaan ensimmäinen moka

---

⁵² Tilastokeskuksen Tieto- ja viestintätekniikan käyttö -tutkimus vuodelta 2012.

http://www.tilastokeskus.fi/til/sutivi/2012/sutivi_2012_2012-11-07_kat_004_fi.html Haettu 1.12.2012.

⁵³ Muita tällaisia sivustoja ovat mm. Facebook-sivujen muokkaukseen tarkoitettu pagemodo.com ja golikey.eu, jossa voi 'tykätä' satunnaisista lauseista.

⁵⁴ Feissarimokien tietosivu. <http://www.feissarimokat.com/mainostus/> Haettu 7.8.2012.

⁵⁵ Sähköposti Feissarimokat-tiimiltä kirjoittajalle 12.6.2012.

julkaistiin 13.12.2010 nimellä 'Yksinpuhelu'⁵⁶.

Yksinpuhelu

Julkaissut: **FMteam**, kategorioina **Takasivu**, joulukuu 13, 2010

Mun aito astronauttikello taitaa olla rikki... Hitto.
Joo onhan tää, kun ei tän astronautin kädet liiku enää ollenkaan.

21 tuntia sitten · Tykkää · Kommentoi

Ette voi olla näin tyhmiä...???

14 tuntia sitten Facebook Mobilen kautta · Tykkää

Juu, otte te kuitenkin.

5 tuntia sitten · Tykkää

feissarimokat.com

Meillä täällä toimituksessa meni kanssa yksi astronauttikello rikki, mutta se ei luultavasti ollut aito, koska pohjassa luki "Made of China". Ei oltu varmoja siitä, oliko se siis tehty posliinista vai olivatko he käyneet tämän englannin kielen kurssin ja yrittivät sanoa, että se on tehty Kiinassa. Feikki se joka tapauksessa oli.

Tykkää 3

+1 0

Twiittaa 0

Tarpeeksi hyvä etusivulle?

Yksinpuhelu.. <http://www.feissarimokat.com/2010/12/yksinpuhelu/yksinpuhelu/>. Haettu 29.11.2012.

Feissarimokat-sivusto toimii siten, että käyttäjä, ensin naurettuaan Facebook-kaverinsa totutusta poikkeavalle statuspäivitykselle, ottaa näytöstään kuvakaappauksen, eli tallentaa ruudulla näkyvän päivityksen kuvamuotoon. Tämän jälkeen kuva lähetetään erillisellä lähetyksellä feissarimokat.com-sivuston ylläpidolle, joka sensuroi kuvasta käyttäjien sukunimet ja profiilikuvat sekä sijoittaa mokan sivustolle kategoriaan 'Takasivu'. Kaikki sivustolle lähetetyt mokat julkaistaan ensin kyseisellä takasivulla⁵⁷, josta moka käyttäjien arvioinnin jälkeen voidaan nostaa myös etusivulle, jossa se on näkyvämmällä paikalla. Havaintojeni mukaan on melko poikkeuksellista, ettei mokaa julkaistaisi etusivulla. Näin voi kuitenkin joissakin tapauksissa käydä jos mokan katsotaan olevan hyvän maun vastainen tai loukkaava, tai jos se ei saa tarpeeksi ääniä. Julkaisusta päättävät sivuston ylläpitäjät.

⁵⁶ Ensimmäinen takasivulla 13.12.2010 julkaistu moka 'Yksinpuhelu'.

<http://www.feissarimokat.com/2010/12/yksinpuhelu/#more-135> Haettu 20.9.2012.

⁵⁷ Feissarimokat ilmoittaa takasivullaan laittavansa kaikki mokat sinne jonoon ja parhaimmat voi äänestää etusivulle. Tarvittavien äänien määrä halutaan salata. Sivulla ei ole laaduntarkkailua, joten sen sisällöstä ei voida vastata. <http://www.feissarimokat.com/takasivu/> Haettu 22.9.2012.

Mokan lähettäjä voi ehdottaa mokalle otsikkoa ja kertoa siitä taustatietoa samalla kun lataa mokan kuvamuodossa lähetettäväksi. Lisätiedot voivat auttaa lukijaa esimerkiksi muodostamaan kuvan mokan syntyyn johtaneista syistä tai vaikkapa esitellä jo aikaisemmin sivustolla esiintyneen mokaajan uusia kommelluksia ja näin linkittää mokat yhteen⁵⁸. Mokien yhteyteen lisätään aina avainsanoja, jotka auttavat hakukoneita löytämään mokat. Avainsanojen avulla mokien aiheita voidaan myös eritellä tarkemmin kuin pelkän kategorian avulla. Avainsanat ovat useimmiten suoraan aiheetta kuvailevia ja niitä on moka kohti yleensä 2-6 kappaletta.

Sivuston takasivulla on mokan yhteydessä arviointiin tarkoitettu *peukutustoiminto* sekä kaikilla sivuilla on linkki jolla mokasta voi *tykätä*⁵⁹ käyttäjän omalla Facebook-seinällä, twiitata mokan tai linkittää sen Facebookia vastaavaan Google+-palveluun.

Jakotavoista ehdottomasti suosituin on Facebook, jossa mokasta on parhaimmillaan tykätty useita kymmeniä tuhansia kertoja Twitterin ja Google+:n muutamiin jakoihin verrattuna.

Sivustolle lähetetyn materiaalin tekijänoikeudet säilyvät sen kirjoittajilla (eli mokaajilla), mutta Feissarimokat pidättää oikeuden julkaista materiaalin korvauksetta sivuillaan tai missä tahansa muualla⁶⁰.

Feissarimokat-sivustolla aineisto on järjestetty kategorioittain lukemisen helpottamiseksi. Kategorioita on kaikkiaan 28 kpl, mutta 'Tiedotteet' -kategoria sisältää vain Feissarimokien omia tiedotteita, joten en laske sitä varsinaiseksi mokakategoriaksi. Lisäksi kategoria

⁵⁸ Sekalaisia 110. Feissaritiimin antamia taustatietoja: Jennin olemmekin tavanneet julkaisussa "Melkein sukua Fialle". <http://www.feissarimokat.com/2012/09/sekalaisia-osa-110/#more-8270> Haettu 19.9.2012.

⁵⁹ Facebookissa voi ilmaista pitävänsä jostain painamalla 'tykkää' -nappia.

⁶⁰ Feissarimokien käyttöehdot. <http://www.feissarimokat.com/laheta-moka/> Haettu 7.8.2012.

'Takasivu' sisältää kaikki sivustolle lähetetyt mokat jotka ovat käyttäjien arvioitavana tai eivät ole päässeet etusivulle, joten sekään ei ole varsinainen kategoria. 'Suosituimmat' - kategoria taas sisältää eniten Facebookissa tykkäyksiä saaneet mokat, joten senkin sisältö koostuu hieman erilailla kuin teemoiltaan samaan kategoriaan laitettujen mokien.

Muut kategoriat ovat 'Ajatusvirhe'; 'Avautuminen'; 'Hyvin menee'; 'Jenkkibonus'; 'Jotain vilahti'; 'Julkkikset'; 'Julma totuus'; 'Kaksimielinen'; 'Kirjoitusvirhe'; 'Kirpputori'; 'Käännösvirhe'; 'Liian julkinen'; 'Naama punaisena'; 'Naseva vastaus'; 'Pakko jakaa'; 'Reilua'; 'Riita'; 'Sanaleikki'; 'Sekalaista'; 'Suosituimmat'; 'Särkynyt sydän'; 'Takasivu'; 'Tatuoinnit'; 'Tiedotteet'; 'Väärinkäsitys'; 'WTF'; 'Äidit FB:ssä'; 'Älynväläys'.

Kategorioiden nimet kuvaavat vaihtelevasti niiden sisältöä. Esimerkiksi 'Kirjoitusvirhe'-kategorian nimi kuvaa sisältöä siten, että lukija ymmärtää todennäköisesti sitä avaamattakin mitä sisällöltä voi odottaa. Sen sijaan 'Jenkkibonus' -kategorian nimi ei välttämättä kerro juuri mitään sellaiselle, joka siihen ensi kertaa sattuu törmäämään. Kategoria sisältääkin vain kaksi mokaa jotka käsittelevät Yhdysvaltalaisen FB-käyttäjien kimmelluksia.

Aineiston rajaus

Olen lukenut Feissarimokat-sivuston aineistoa läpi sen viihteellisyyden vuoksi jo useamman vuoden ajan. Olen siis lukenut läpi kaikki sivustolle lähetetyt tuhatviisisataa mokaa. Harmikseni en voi sanoa kuitenkaan havainnoineeni sivustoa tutkimusintressini näkökulmasta koko tätä aikaa. Olen noin puolen vuoden ajan olen tietoisesti seurannut niin uusia mokia kuin niihin liittyvää kommentointiakin pitäen mielessä tutkimusintressini tätä työtä varten. Itse mokaan aiheen lisäksi seurasin kommentoinnin edistymistä ja monipuolisuutta. Jälkeenpäin ajateltuna olisi ollut hyödyllistä kirjoittaa havainnoinnistani päiväkirjaa, jota olisin voinut käyttää muun tutkimusaineiston tukemiseen ja arvioiden systematisointiin⁶¹. Aloitin sen sijaan tutkimalla mokien järjestymistä kategorioihin.

---

⁶¹ Tätä metodia ehdottavat havainnoin tueksi Boellstorff et al. kirjassaan internet-etnografian tutkimusmenetelmistä. Boellstorff & Nardi & Pearce & Taylor 2012, 85.

Sivustolle on kertynyt loppuvuodesta 2010 lähtien mokia, uusia julkaistaan kolme kertaa viikossa. Mokia julkaistaan viisi kerrallaan, julkaisupäivät ovat tiistai, torstai ja lauantai. Aineistoa on siis kertynyt jo runsaasti, mokien laskemisen tekee hankalaksi niiden luokittelu useampaan kuin yhteen kategoriaan kerrallaan sekä mokien siirtyminen takasivulta muihin kategorioihin jos ne äänestetään etusivulle. Kategorioittain mokia on 20.9.2012 mennessä kertynyt ohessa olevan taulukon (Liite 1) mukaisesti:

Kategoria	Mokia yhteensä (20.9.12)
Ajatusvirhe	42
Avautuminen	34
Hyvin menee	170
Jenkkibonus	2
Jotain vilahti	27
Julkikset	15
Julma totuus	31
Kaksimielinen	2
Kirjoitusvirhe	30
Kirpputori	34
Käännösvirhe	30
Liian julkinen	25
Naama punaisena	23
Naseva vastaus	130
Pakko jakaa	34
Reilua	37
Riita	31
Sanaleikki	40
Sekalaisia	110
Suosituimmat	15
Särkynyt sydän	14
Takasivu	232
Tatuoinnit	11
Tiedotteet	4
Väärinkäsitys	27
WTF	114
Äidit FB:ssä	48
Yhteensä	1312

Taulukon perusteella mokia on yhteensä 1312 kpl. Luku ei kuitenkaan vastaa sivustolla olevien mokien määrää koska osa mokista on useammassa kategoriassa kerrallaan. Feissarimokien taustatiimi ilmoitti 26.9.2012 mokia olevan sivustolla tasan 1500 kpl.⁶²

⁶² Sähköposti tekijälle Feissarimokat-tiimiltä 26.9.2012, kirjoittajan hallussa.

Mokien suuren määrän takia minulla ei ole mahdollisuutta tutkia niitä kaikkia työni puitteissa, mutta pyrin tekemään mokista kuitenkin myös määrällistä analyysiä taulukoinnin muodossa. Taulukoin mokia sivuston kategorioiden mukaan, kuitenkin maksimissaan 30 mokaa/kategoria (Liite 2). Tällä otannalla uskon saavani riittävän kattavan kuvan mokista. Lisäksi olen käynyt taulukoimatta jääneitä mokia läpi satunnaisotannalla ja poiminut niistä joitakin analyysiin. Olen jättänyt vain muutamia mokia sisältävät kategoriat 'Jenkkibonus' ja 'Kaksimielinen' taulukoimatta, kuten myös 'Tiedotteet'-kategorian joka sisältää Fm-teamin julkaisemia tiedotteita. En myöskään käsittele 'Sekalaisia' -kategoriaa, siinä julkaistaan aina useampi lyhyt satunnainen teksti yhdessä eivätkä ne muodosta käsiteltävissä olevaa kokonaisuutta.

Taulukoinnin tavoitteena on saada mahdollisimman kattava käsitys mokista ja niiden aihepiireistä. Taulukkoon olen kerännyt tietoa mokaajan iästä ja sukupuolesta. Lisäksi olen merkinnyt mokaan oletetun syyn, kenelle moka on sattunut, kommenttien määrän ja mahdollisuuksien mukaan Facebookissa mokasta tykkääjien määrän⁶³. Näin linkkeinä tallennettua materiaalia tarkastelin etsien toistuvia aiheita ja syitä mokille. Tästä aineistosta pystyin myös tekemään tilastoa mokaajien iästä ja sukupuolesta. Taulukkoa tarkastellessani havaitsin tiettyjen aiheiden nousevan esiin muita useammin. Kohdistin tämän takia huomioni näihin teemoihin ja aloin tarkastella niiden esiintyvyyttä ja variaatiota. Aloin tehdä tarkempaa rajausta näistä teemoista tiivistämällä mokia muutamiksi lauseiksi josta käy ilmi keskeisimmät mokaan tapahtumat ja/tai syyt. Auki kirjoitettuja mokia järjestelin edelleen aiheen mukaan kimpuiksi jotta pystyin vertailemaan aiheiden toistumisen ja variaation suhdetta. Nämä 67 mokaa muodostavat aineistoni ytimen johon olen tukeutunut tulkinnassani.

Taulukon lisäksi kirjasin tekstimuodossa mokien lyhennelmiä ja motiiveja, tätä aineistoa teemoittain järjestelemällä pääsin lopulta käsiksi siihen mistä tutkimustulokseni muodostuvat, eli meemien, sukupolvien ja -puolten välisiin ristiriitoihin ja huomiohakuisuuteen mokien aiheuttajina.

---

⁶³ Fb-tykkäyksien määrää ei ole saatavilla uusimmissa mokissa.

Aineiston koko on määräytynyt aineiston kylläntymisperiaatetta osittain noudattaen siten, että havaittuani aineiston sisältävän usein toistuvia teemoja, keräsin niihin liittyvät mokat yhteen. Kylläntymisellä tarkoitetaan aineiston kypsymistä sellaiseksi ettei se tuota enää uutta tietoa.⁶⁴ Kylläntymisen hetki on kuitenkin vaikeasti määriteltävissä enkä suinkaan väitä löytäneeni tai tarkastelleeni kaikkia aineiston teemoja. Uskon kuitenkin löytäneeni oman työni viitekehysessä riittävän valikoiman mokia.

Olen valinnut mokia sekä aihepiirin että osittain myös kommenttien määrän mukaan pyrkien löytämään mahdollisen kattavan valikoiman erilaista materiaalia. Mokia valitessani kiinnitin huomiota perinteen muodossa olevan materiaalin, kuten meemien ja kiertokirjeiden esiintymiseen mokissa. Poimin talteen myös vitsejä sisältäviä mokia. Osa keräämistäni mokista on tapahtunut offline-ympäristössä, osa kuuluu sekä aiheeltaan että moka aiheuttajan osalta internetin maailmaan. Osa offline-mokista kerrotaan itselle tapahtuneena, vaikka kyseessä olisi kaupunkitarina jonka lukijat tunnistavat sellaiseksi.⁶⁵ Valitsemieni mokien avulla pyrin myös havainnoimaan myös sitä, miten mokien kommentit linkittyvät laajempaan kokonaisuuksiin sekä internetissä että ympäröivässä yhteiskunnallisessa kontekstissa. Toisin sanoen olen poiminut käsittelyyn myös sellaisia mokia joissa käsitellään mediasta tuttuja aiheita⁶⁶.

Alun perin huvittamistarkoituksessa kirjoitettujen mokien kääntöpuolena olen kerännyt myös aiheeltaan synkempää materiaalia. Sivustolle on lähetetty aineistoa ihmissuhteiden päättymisestä⁶⁷, avoimesta rasismista⁶⁸, vammaisten pilkkaamisesta⁶⁹, eläinrääkkäyksestä⁷⁰,

---

⁶⁴ Eskola & Suoranta 1998, 62-63.

⁶⁵ Kohtaamisia kaupoilla, osa 3. <http://www.feissarimokat.com/2012/08/kohtaamisia-kaupoilla-osa-3/#more-7747>. Haettu 15.12.2012.

⁶⁶ Esim. 'Trolli vie' -moka (Karoliina Kestin katoaminen), 'Sudet ja rattijuopot'-moka (asutusalueilla liikkuvat sudet).

⁶⁷ Toinen nainen -moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/07/toinen-nainen/#more-7480> Haettu 16.12.2012.

⁶⁸ Sukuvika sivistyksessä -moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/10/sukuvika-sivistyksessa/#more-8461> Haettu 16.12.2012.

⁶⁹ Rumat ihmiset -moka. <http://www.feissarimokat.com/2011/07/rumat-ihmiset/#more-3179> Haettu 16.12.2012.

⁷⁰ Sairasta osa 1 -moka. <http://www.feissarimokat.com/2011/06/sairasta-osa-1/#more-3111> Haettu 16.12.2012.

rikollisesta toiminnasta⁷¹, riidoista⁷² ja kuolemasta. Tätä aineistoa on sivustolla runsaasti ja sitä myös kommentoidaan ahkerasti. Sivuston etusivulla kerrotaan Feissarimokissa julkaistavan Facebookin *hauskimmat ja noloimmat tilapäivitykset, kuvat, mokat ja kommentit*⁷³. Mokat voivat olla siis hauskojen ja nolojen lisäksi traagisia, surullisia tai jopa inhoa herättäviä. Teemat, joita mokista olen tallentanut, käsittelevät meemejä, mokaajien motiiveja ja mokien kontekstia internetin ulkopuolisessa maailmassa. Käsittelemiäni mokien lukumäärään vaikuttivat myös niiden keräämät kommentit. Pyrin valikoimaan sellaisia mokia analyysiin jotka olivat keränneet kommentteja monelta näkökannalta. Osa mokista jäi kommenttien osalta yksipuoliseksi saman asian toistoksi. Osassa mokia kommentoinnista tuli mokaan jatke kun mokaajat ilmaantuivat selittämään motiivejaan sivustolle.

Tutkimukseni kohderyhmän keski-ikästä saan tietoa mokien taulukoiminnin avulla. Mokaajan ja moka Facebookissa kommentoineiden ikä merkitään profiilikuvan peittävän kuvakkeen yhteyteen jos lähettäjä on liittänyt tiedon mokaan. Feissarimokien ylläpito ei voi taata iän paikkansapitävyyttä muuten kuin tarkastamalla mokaajan Facebook-profiilista syntymäajan jos se on näkyvillä.⁷⁴ Myös profiilikuva antaa viitteitä henkilön ikäluokasta, tällöin

arvioidun iän eteen merkitään ~ (tilde) osoittamaan merkinnän suurpiirteisyyttä.

Laskemalla taulukoimistani kategorioista mokaajien ilmoitetut iät, keskiarvoksi saadaan 19,5 vuotta. Suurimmassa osassa mokia ikää ei ole ilmoitettu⁷⁵, joten täysin täsmällistä mokaajien keski-ikää en pysty laskemaan. Tutkittuani myös mokia joissa ikää ei ole määritetty, arvioin kuitenkin laskemani keski-ikänsä olevan melko hyvin paikkansa. Jos ikä

⁷¹ Sairasta Saku Aleksi Hänninen -moka. <http://www.feissarimokat.com/2011/08/sairasta-saku-aleksi-hanninen/#more-3693> Haettu 16.12.2012.

⁷² Röökiiriita -moka. <http://www.feissarimokat.com/2011/03/rookiriita/#more-2061> Haettu 16.12.2012.

⁷³ Feissarimokien etusivu. <http://www.feissarimokat.com/> Haettu 16.10.2012.

⁷⁴ Fm-teamin sähköposti kirjoittajalle 14.10.12, kirjoittajan hallussa.

⁷⁵ Kts. liite 2.

olisi kaikissa tapauksissa ilmaistu, keski-ikä saattaisi kuitenkin olla hieman yli kaksikymmentä vuotta.

Mokaajan sukupuoli ilmaistaan sivustolla Facebookin profiilikuvan⁷⁶ korvaavalla kuvakkeella jossa on joko mies- tai naishahmo riippuen mokaajan tai kommentoijan sukupuolesta.

Kuvakkeen avulla voidaan myös indikoida sekä sukupuolta että ikäryhmää. Vanhempien naishenkilöiden kohdalla käytetään toisinaan kiharatukkaista ja silmälasipäistä 'mummoa' esittävää kuvaketta siinä tapauksessa, kun kyseessä on jutussa esiintyvän henkilön isoäiti⁷⁷:

Sekä sukupuolta että ikäluokkaa esittävää kuvaketta ei ole käytössä miehillä, heillä ilmaistaan vain sukupuoli ja ikä jos se on saatavilla:

Feissarimokien ylläpidon mukaan 'ukki' -kuvakkeelle ei ole ollut tarvetta sillä kenenkään isoisä ei ole toistaiseksi esiintynyt sivustolle lähetetyissä mokissa.⁷⁸

Taulukoimistani mokista joissa sukupuoli oli selvästi ilmaistu, naisten osuus mokaajista oli 63 % ja miesten 36 %. Keskimääräinen mokaajan voidaan siis sanoa olevan parikymppinen nainen. Naisten suurempaa osuutta ei selitä se, että naiset olisivat aktiivisempia internetinkäyttäjiä. Tilastokeskuksen mukaan internetiä käytti kolmen kuukauden ajanjakson aikana vain prosentit verran enemmän naisia kuin miehiä.⁷⁹ Mokaajien

---

⁷⁶ Facebookiin luotava käyttäjäprofiili sisältää useimmilla käyttäjillä profiilikuvan josta käyttäjä voidaan tunnistaa.

⁷⁷ Sähköposti Fm-teamilta 15.10.12, kirjoittajan hallussa.

⁷⁸ Sähköposti Fm-teamilta 15.10.12, kirjoittajan hallussa.

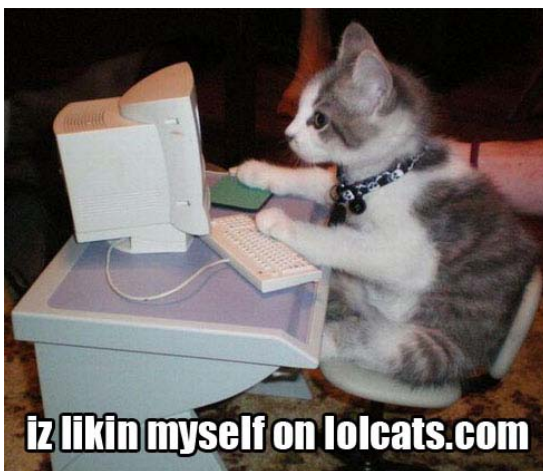
⁷⁹ Naisista 80% ja miehistä 79% käytti internetiä kolmen kuukauden seurantajakson aikana. Tilastokeskus. 2012. http://www.tilastokeskus.fi/til/sutivi/2011/sutivi_2011_2011-11-02_tau_010_fi.html Haettu 16.12.2012.

suhteellisen alhainen keski-ikä sen sijaan selittyy sillä, että 16-24-vuotiaat ovat aktiivisin sosiaalisten verkostosivustojen käyttäjäryhmä.⁸⁰

3.2. Ulkomaiset mokasivustot

Epäonnistumista internetissä kuvataan usein termillä *Fail*, joka on todennäköisesti peräisin 90-luvun japanilaisesta videopelistä Blazing Star. Pelin päättyessä ruudulle ilmestyi teksti *You fail it*. Kieliopillisesti väärin kirjoitettu lause yleistyi vuoden 2003 jälkeen ja vuonna 2008 perustettu Fail-blog siivitti termin entistä suurempaan suosioon liittämällä sen kuvalliseen materiaaliin epäonnistumisista⁸¹.

Failbook kuuluu laajempaan 'Cheezburger'-huumorisivustokokonaisuuteen, johon kuuluu myös toinen hyvin suosittu sivusto, 'Lolcats n' Funny Cat Pictures', eli kuvia kissoista hauskoissa tilanteissa höyrytettyinä murteellisella englannilla kirjoitetuin kommentein. Lolcatsit ovat vuodesta 2006 kuuluneet internetin suosituimpiin meemeihin⁸²

Lolcats. <http://lolcats.icanhascheezburger.com/> Haettu 25.1.2013

⁸⁰ 86% 16-24-vuotiasta on seurannut viimeisen kolmen kuukauden aikana jotakin yhteisöpalvelua. Vastaava luku 25-35-vuotialla on 78%.

Tilastokeskus 2012. http://www.tilastokeskus.fi/til/sutivi/2011/sutivi_2011_2011-11-02_tau_008_fi.html
Haettu 16.10.2012.

⁸¹ Zimmer 2009. http://www.nytimes.com/2009/08/09/magazine/09FOB-onlanguage-t.html?_r=3&partner=rssnyt&emc=rss Haettu 1.12.2012.

⁸² Grossman 2007. <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1642897,00.html> Haettu 19.10.2012.

Failbookin motto on *Social Media from Facepalms to High-Fives*⁸³. Se kuvaa sivuston keskeistä sisältöä hyvin. Vaikka sivun nimi on Failbook, eli se lähtökohtaisesti sisältää materiaalia mokista, sivulle usein lähetetään myös erityisen nerokkaita tai vitsikkäitä statuspäivityksiä ym. Facebookissa julkaistua, lähettäjän mielestä julkaisemisen arvoista materiaalia. Monien muiden suosittujen huumorisivustojen lailla myös Failbook ja toinen vastaava sivusto, Lamebook, eivät ole ainoita samalla idealla toimivia sivustoja⁸⁴, mutta vaikuttavat suosituimmilta Googlen hakutulosten määrään perustuen. Lamebook korostaa sivuillaan ettei sillä ole yhteyttä varsinaiseen Facebookiin, se on täysin erillinen parodiasivusto⁸⁵.

Failbook ja Lamebook on luonteiltaan hieman erilaisia, vaikka ne ensikatsomalta ovat samankaltaisia aiheensa puolesta. Kun sivustojen sisältöä tarkastelee lähemmin, voi niissä havaita myös eroavaisuuksia. Koska Failbook on osa isompaa huumorisivusto Fail-Blogia, sen sisältämässä materiaalissa on hieman enemmän selkeästi vitseiksi tarkoitettua materiaalia. Selkein eroavaisuus on kuitenkin Failbookin kommentointimahdollisuuden puute.

Lamebookissa mokia voi sen sijaan kommentoida ja näin useimmiten tehdäänkin. Kommentoinnin avulla voidaan pyrkiä selvittämään mistä mokassa on oikein kyse tai kyseenalaistamaan toisten kommentoijien mielipiteet asiasta. Kommentit eivät usein ole kovinkaan informatiivisia, tärkeintä näyttää olevan oman mielipiteen ilmaiseminen. Kuvakaappauksessa olevaa mokaa 'Finding Tony', käsitellessään kommentoijat keskittyvät haukkumaan ensimmäistä kommentoijaa, joka epäillään esiintyvän sivustolla *trollaajana*, eli häirikkönä. Trolliksi epäilty kommentoija esittää mokien olevan epäaitoja (fake).

---

⁸³ Suom. sosiaalisen median 'naamapalmuista' ylävitosiin. Termi 'Facepalm' suomennetaan usein leikkillisesti naamapalmuksi, termi kuvaa niin noloa mokaa että otsa on peitettävä kädellä.

⁸⁴ Muita Facebookin mokasivuja: Facebookingfail, <http://facebookingfail.com/>, Epic fail, <http://www.epicfail.com/>.

⁸⁵ Lamebookin aloitussivulla todetaan: 'This is an unofficial parody and is not affiliated or associated with, or endorsed or approved by, Facebook'. <http://www.lamebook.com/> Haettu 27.7.2012.

Thursday, July 19, 2012

Finding Tony

 Tony
just saw they makin finding nemo 2, srsly how u lose that lil orange nigga twice?
Like · Comment · 14 minutes ago

 like this. lamebook.com

7. **bathsaltsheba**
July 19th, 2012 at 6:11 pm
^I did not think you could pile shit that high.
8. **T1000**
July 19th, 2012 at 6:41 pm
Bathsaltbitch, I did not think you were real.
9. **frankenstein**
July 19th, 2012 at 6:57 pm
How can a nigga be orange? I thought they only came in black.
10. **MsAnneThrope**
July 19th, 2012 at 7:05 pm
^prison jumpsuit.
11. **bradles**
July 19th, 2012 at 7:46 pm
touche, annie.
12. **saunkhogben**
July 19th, 2012 at 9:51 pm
Anne, I strew rose petals in your path.
13. **carlospicyweiner**
July 19th, 2012 at 9:59 pm
hogben, you suck.
14. **JohnnyV**
July 20th, 2012 at 12:03 am
I'm with T1000, you guys are fake!
15. **Hank Felthan**
July 20th, 2012 at 1:47 am
I really don't understand why we keep giving t1000 a reason to troll. Let him comment alone, he only likes to feed off of others replies. Anyone else sick of being greeted by the comments section with a big bold "fake!"? What also baffles me is how Tony can openly call a clown-fish quote "nigga." He ain't black homie!
16. **notatroll**
July 20th, 2012 at 2:05 am
^You my good sir, are FAKE!

Finding Tony. <http://www.lamebook.com/finding-tony/> Haettu 28.7.2012

Toiset kommentoijat pyrkivät pitämään trollaajaksi epäillyn aisoissa ja puuttuvat tämän kommenttiin kriittisesti. Fake-kommenttien takana vaikuttaa olevan se, että osa Lamebookiin lähetetyistä mokista on jo internetissä kiertäneitä *meemejä* eli muualta

kopioituja, kiertäviä julkaisuja⁸⁶, joten kommentit voivat joidenkin mokien osalta pitää hyvinkin paikkansa. Christine Hine huomauttaa kirjassaan ‘Virtual Ethnography’ tutkimuksen reliabiliteetin paranevan sen myötä, että tutkija seuraa tutkittavaa yhteisöä riittävän pitkään ja myös osallistuu sen toimintaan⁸⁷.

Lamebookin mokat on jaettu sivustolla kahdeksantoista kategoriaan, joita käytetään sisällön luokitteluun lukemisen helpottamiseksi. Kategorioiden nimet ‘State Your Status’, ‘Douchebags/Douchebaguettes’, ‘Fictional’, ‘FTW(For The Win)’, ‘G-rated’, ‘Holidays’, ‘Hot Topics’, ‘Lamesters’, ‘Late Nights’, ‘Parents/Family’, ‘Personal Problems’, ‘Photos’, ‘Political/Religious’, ‘Relationships/Marrieds’, ‘TMI’, ‘TypOHs’, ‘Uncategorized’ ja ‘WTFights’, antavat viitteitä luokkien sisällöistä. Nimien kuten ‘TMI’⁸⁸ ymmärtämiseen tarvitaan kuitenkin kokemusta internetissä käytetystä slangisanastosta ja lyhenteistä. Kategorioiden tarkoituksena on helpottaa lukijan tehtävää mokaan aihepiiriin ymmärtämisessä ja ne myös ohjaavat suhtautumista mokaan. Osa mokista ei kuitenkaan näytä sopivan mihinkään olemassa olevaan kategoriaan, joten niitä varten on ‘Uncategorized’, eli määrittelemättömien mokien kategoria. Myös Feissarimokissa materiaali on jaoteltu kategorioihin lukemisen helpottamiseksi.

Twitter kehitettiin vuonna 2006 Odeo -nimisessä internetin työkaluja kehittävässä firmassa ja se levisi nopeasti saavuttaen vuonna 2012 140 miljoonan käyttäjän rajan⁸⁹. Facebookin suosion tasolle Twitter ei ole vielä yltänyt, Facebookilla oli kesäkuun 2012 loppuun mennessä 955 miljoonaa aktiivista käyttäjää kuukausitasolla⁹⁰. Koska Twitterin käyttäjiä seurataan sillä olettamuksella, että heidän tweeteissään on jotain mielenkiintoista sisältöä, on luonnollista että erityisesti julkisuuden henkilöt kuten elokuvatähdet, laulajat, bändit ja muut enemmän tai vähemmän tärkeät julkisuudenhenkilöt ovat suosituimpia

---

⁸⁶ Modest John comments. Lamebook. <http://www.lamebook.com/modest-john/#comments>. Haettu 31.7.2012.

⁸⁷ Hine 2000, 22.

⁸⁸ ‘Too Much Information’.

⁸⁹ Wasserman, Todd. March 21, 2012. <http://mashable.com/2012/03/21/twitter-has-140-million-users/> Haettu 28.7.2012.

⁹⁰ Facebook newsroom. <http://newsroom.fb.com/content/default.aspx?NewsAreaId=22> Haettu 28.7.2012.

seurattavia. Heinäkuussa 2012 Twitterissä seuratuimpia henkilöitä olivat Lady Gaga (yli 27 miljoonaa seuraajaa), Justin Bieber (yli 25 miljoonaa seuraajaa). Kymmenen seuratuimman Twitter-tilin joukossa oli vain kaksi miestä, Justin Bieber ja kuudentena joukon ainoa poliitikko, Yhdysvaltain presidentti Barack Obama. Muut listan jäsenet olivat naispuolisia muusikkoja ja julkkiksia. Listan kymmenentenä oli yhteisöpalvelu Youtube, viidenkymmenen seuratuimman joukkoon mahtui yksi CNN:n Breaking News - uutispalvelu ja muutama Twitterin tilastotietosivu, mutta loput listalla olivat lähes yksinomaan julkkiksia viihdemailman eri osa-alueilta⁹¹. Twitter vaikuttaa olevan julkisille henkilöille tehokas tapa jakaa hallitusti tietoa omasta persoonasta ja kiinnostuksenkohteista kun taas Facebook on jo paljon henkilökohtaisempi ja oman minän ja julkisen minän erottelu voi olla hankalaa.

Vaikka Facebook ei toki ole ainoa sosiaalisen median sivusto, sen mokasivustoja on useita. Pelkästään Twitteriin liittyvät fail-sivustoja löytyi vain yksi, www.twitter-fail.com, blogi jossa kirjoittaja ruotii analyttisellä otteella Twitterissä julkaistuja tweettejä⁹², joissa on mennyt jotain pieleen. Uutiskanava ABC News julkaisi esimerkiksi Twitterissään tweetin, johon oli livahtanut sana 'shit'. Tämä sai monet kanavaa seuraavat Twitterin käyttäjät julkaisemaan omia tweettejään, jossa naureskeltiin kirjoitusvirheelle⁹³. Myös Twitter-fail -sivustolla sanotaan sen olevan täysin Twitteristä erillinen sivusto, eikä sivustolla julkaistuja tekstejä pitäisi pitää Twitterin vikana jos ne loukkaavat lukijaa. Twitter-fail sivuston tarkoitus on kiinnittää huomiota niiden Twitterin käyttäjien toimintaan jotka eivät ole sisäistäneet Twitterin sosiaalista luonnetta ja jakamisen tarkoitusta:

Some people understand social media. They use it to connect, keep in touch, make new friends and find business partners. Others don't get the "social" aspect, and indiscriminately automate their posts, use it to push advertising, run scams, and more. Many times, those posts are hilarious. Other times, they're just plain pitiful. (<http://twitter-fail.com/about/> Haettu 28.7.2012)

Koska Twitter-fail -sivusto on blogi, sen kirjoittaja viljelee hyvin pohdiskelevaa kirjoitustyyliä ja keskittyy ottamaan selvää mistä mokassa on kysymys ja myös

⁹¹ The top 100 most followed on Twitter. [://twittercounter.com/pages/100/20](http://twittercounter.com/pages/100/20) Haettu 29.7.2012.

⁹² Twitter on palvelu, jossa julkaistaan lyhyitä, omia tunnelmia kuvailevia lauseita joista käytetään nimeä tweet.

⁹³ 'A memorable way to go, alkuperäinen tweet julkaistu 13.3.2012. <http://twitter-fail.com/2012/03/13/a-memorable-way-to-go/>.

selvittämään sen syntymiseen vaikuttavat tekijät. Esimerkiksi blogisti kirjoittaa ‘Forward Friday’ -nimisestä Twitter-trendistä, jossa suositellaan muille kiinnostavia Twitterinkäyttäjiä joita itse seurataan. Twiittaaajille on saatavilla myös palvelu nimeltään ‘LazyShoutOut’, joka postittaa käyttäjän puolesta automaattisesti suosituksia kaikista joita käyttäjä seuraa⁹⁴. Tämä ei blogistin mukaan palvele sosiaalisen median tarkoitusta eikä ainakaan paranna laiskan käyttäjän asemaa muiden silmissä⁹⁵. Kesymmiltä vaikuttavat mokat Facebookiin verrattuna johtuvat mielestäni Twitterin erilaisesta luonteesta, Twitteriin kirjoitetaan maksimissaan 140 merkin pituisia viestejä joilla halutaan kertoa jotain olennaista omasta olemisesta kyseisellä hetkellä. Twitter palvelee huonosti minäkuvan rakentamista internetissä, siihen ei liity yhtä kokonaisvaltaista internet-identiteetin muodostamistarvetta kuin Facebookiin, jossa esiinnyttään omalla nimellä ja rakennetaan samalla itselle mieleistä verkkovarjokuvaa, vastasi se sitten todellisuutta tai ei. Twitterin ja Facebookin erot sosiaalisen kanssakäymisen välineinä ovat melko selkeitä, Facebookin portaalimainen rakenne ja monella eri sovelluksella tapahtuva yhteydenpito ystäviin tekee siitä Twitteriä enemmän kaksisuuntaisen kommunikointivälineen. Twitter toimii enemmän tiedotus- ja tiedonhakupälineensä jossa vuorovaikutteisuus ei ole päätarkoitus⁹⁶

3.3. Kulttuurintutkijana internetissä

Folkloristinen tutkimus onnistuu nykyaikaisin tutkimusmenetelmin virtuaalisessa ympäristössä ilman että tutkijan tarvitsisi liikahtaakaan kammionsa ulkopuolelle⁹⁷. Internet sisältää valtavan määrän materiaalia jota folkloristi muiden kulttuurintutkijoiden ohella voi tutkia. Kaupunkitarinat, kiertokirjeet, meemit, fanikulttuuri, roolipelaaminen, keskustelupalstojen yhteisönäkökulma, Youtube ja sosiaaliset verkostosivut tarjoavat mittamattoman laajan tutkimuskentän tutkijalleen Folkloristit eivät kuitenkaan ole Trevor J. Blankin mukaan ryhtyneet antropologien ja sosiologien lailla kartoittamaan tätä uutta

---

⁹⁴ Twitterissä käyttäjät seuraavat (follow) toisia Twitterinkäyttäjiä ja saavat näin heidän tweetit eli julkaisut omalle etusivulleen.

⁹⁵ I really like these people. Okay not that much. <http://twitter-fail.com/2012/06/23/i-really-like-these-people-okay-maybe-not-that-much/>. Haettu 28.7.2012.

⁹⁶ Thornton, Steve 2009. Twitter versus Facebook: Should you Choose One?. <http://www.twitip.com/twitter-versus-facebook/>. Haettu 2.9.2012.

⁹⁷ Hine 2000. 48.

ympäristöä. Blank esittää syyksi tähän uuden tutkimusympäristön nopeassa liikkeessä olevan luonteen ja sopimattomuuden perinteisenä pidetyn folkloren määritelmään.⁹⁸ Määritelmä folkloresta *suullisesti periytyvänä, anonyyminä, yhteisöllisenä, kansanomaisena ja kaavamaisena tuotteena*⁹⁹ on Kaarina Kosken mukaan täytynyt päivittää vastaaman nykypäivän internet-tutkijan tarpeita. Perinteen suullisuus voidaan tänä päivänä ymmärtää arkipäiväisenä viestintävälineiden käyttönä kasvokkain käytävän kommunikaation sijaan.¹⁰⁰ Populaarikulttuurin ja kansankulttuurin tuotteet ovat aikaisemminkin ottaneet vaikutteita toisistaan, mutta etenkin internetin aikakaudelle tultaessa raja on edelleen hämärtynyt ja itse tuotettu kulttuuri on päässyt jälleen näkyviin.¹⁰¹

Osallistuva toiminta internetissä vaatii yleensä nimimerkin tai avatarin luomista tätä tarkoitusta varten, niin myös Feissarimokissa. Jo termi ‘Avatar’ antaa viitteitä luodun hahmon ja todellisuuden vastaavuudesta ja termiä tietokonepelien maailmaan mukana tuomassa ollut F. Randall Farmer kertookin New York Timesin haastattelussa termin käyttöönotosta seuraavasti:

...because back then, pre-Internet, you had to call a number with your telephone and then set it back into the cradle. You were reaching out into this game quite literally through a silver strand. The avatar was the incarnation of a deity, the player, in the online world. We liked the idea of the puppet master controlling his puppet, but instead of using strings, he was using a telephone line.¹⁰²

Avatarilla voidaan tarkoittaa paitsi kolmiulotteista graafista pelihahmoa, myös keskustelupalstalla nimimerkin ohessa näkyvää kaksiulotteista kuvaa jolla halutaan lisätä käyttäjän tunnistettavuutta tai kertoa jotain itsestä kuva-ilmaisun avulla¹⁰³. Virtuaalisen minäkuvan kokoaminen koostuu kuitenkin paljon muustakin kuin pelkän avatarin luomisesta. Internetissä ulkonäköä suurempi merkitys on sanoilla, joilla on suurempi painoarvo virtuaalisessa ympäristössä kuin offline-maailmassa.

---

⁹⁸ Blank 2009, 2-6.

⁹⁹ *Perinteentutkimuksen terminologia 2001*, 12.

¹⁰⁰ Koski 2011, 19-20.

¹⁰¹ Koski 2011, 21-22.

¹⁰² Britt 2008.

¹⁰³ Wikipedia 2012. Avatar.

Christine Hine on tutkinut internetiä kulttuurisena ilmiönä ja kulttuurin tuotteena. Hine tarjoaa näin kaksi tutkimuslähtökohtaa, joista käsin internetiä voidaan tarkastella etnografisesta näkökulmasta. Tutkittaessa internetiä kulttuurina tunnetuin malli on Hinen mukaan vähäisten sosiaalisten vihjeiden malli¹⁰⁴, jossa tietokonevälitteisen kommunikoinnin havaittiin aiheuttavan keskustelijoiden keskittymistä itseensä. Sosiaalisten osoittimien (ikä, sukupuoli, sosiaalinen status, eleeet ja äänenpaino) puuttuminen johti paitsi keskustelijoiden sisäänpäin kääntymiseen, myös lisääntyneeseen aggressioon keskustelijoiden välillä. Tulkintamallin mukaan internetissä keskustelijat ovat yhdenvertaisessa asemassa keskenään, kriitikot ovat kuitenkin esittäneet hierarkian syntymisen keskusteluryhmissä vaikuttavan keskustelujen luonteeseen niin, että toisten viesteille annetaan isompi painoarvo kuin toisten¹⁰⁵. Aggressiivista kirjoittelua, fleimausta¹⁰⁶ voidaan Hinen mukaan käyttää internet-yhteisön vahvistamiseen. Fleimauksen avulla voidaan osoittaa yhteisön jäsenien ja ulkopuolisten kirjoittelijoiden paikka sen sijaan että sen funktio olisi vain riidan haastaminen. Oma funktionsa on myös internetissä viime vuosina yleistyneellä vihapuheella, jollaiseksi voidaan käsittää suvaitsemattomuuteen perustuva vihamielinen kirjoittelu jolla pyritään lietsomaan vihaa usein ulkopuoliseksi koettuja ryhmiä, kuten maahanmuuttajia vastaan.¹⁰⁷ Vihapuheen ja fleimauksen erottaminen voi toisinaan olla internet-keskusteluissa mahdotontakin koska kirjoittajan taustamotiivit eivät ole näkyvillä.

William B. Milliardin mukaan fleimaus on tavallaan huijausta, mutta kuitenkin sillä on myös tarkoitus; sen avulla yhteisö voi testata rakentamiaaan sääntöjä ja fleimaus myös indikoi niiden merkityksellisyyttä yhteisön sisällä.¹⁰⁸

Yhteisöllisyyden tunnetta lisäävät myös edellisen kirjoittajan lainaaminen omassa viestissä, sisäpiirivitsit jotka vain yhteisön aktiiviset jäsenet ymmärtävät, hymiöiden ja lyhennysten käyttö viestien merkitysten vahvistajina sekä yhteinen kieli keskustelijoiden

---

¹⁰⁴ 'Reduced social cues', Hine 2000, 15.

¹⁰⁵ Hine 2000, 16.

¹⁰⁶ ks. myös Turtiainen & Östman 2009, 350.

¹⁰⁷ Muikku-Werner, 22.

¹⁰⁸ Milliard 1997, 145-146.

kesken¹⁰⁹.

Oman tutkimukseni käyttöön soveltuu Hinen määritelmä internetistä kulttuurina, sillä materiaalini koostuu internetiä varten tuotetusta materiaalista, jonka muotoa ja konventioita säätelee internetissä kehittynyt käyttäjäkulttuuri ja siitä poikkeaminen muodostaa tutkittavan ilmiön. Nancy Baymin huomauttaa kirjoittaessaan rehellisyydestä internetissä tapahtuvassa kommunikaatiossa, että tutkimukset eivät juuri tue täysin valheelliseen tietoon perustuvien online-henkilöllisyyksien luomista¹¹⁰. Etenkin sosiaalisilla verkostosivuilla on tapana esiintyä omalla nimellään, vaikkakin myös tyypillistä on esittää itsestään hieman todellista ahkerampi, urheilullisempi, kauniimpi ja sosiaalisempi representaatio itsestään. Tällöin Baymin mukaan liikutaan vain todellisen minäkuvan reuna-alueilla, jotka sallivat hienoisen jouston itsetunnon parantamisen ja muiden silmissä hyvältä näyttämisen nimissä. Baym esittää myös yhdeksi syyksi siihen että internetissä annetaan itsestä melko totuudenmukainen kuva sen, että paralingvististen keinojen puuttuessa rehellisyydestä ei ole mitään ikäviä seurauksia jos tulee väärinymmärretyksi¹¹¹. Valehtelun tekee lisäksi turhaksi se, että vain kirjoittaja itse tietää pysyykö hän totuudessa kertoessaan jotain henkilökohtaista itsestään. Sherry Turkle taas pitää oman identiteetin muokkaamista paremmaksi internetissä keinona simuloida sitä minää joka olisi mieluisampi ja harjoitella sen toteuttamista turvallisesti virtuaalisessa maailmassa¹¹²

Moni reaali maailmassa ujoudesta kärsivä tuntee pystyvänsä internetissä ilmaisemaan itseään vapaammin ilman pelkoa sosiaalisessa tilanteessa kasvojensa menettämisestä. Internet voi tarjota myös mahdollisuuden testata muilta piilossa olevaa identiteettiä ja saada tätä kautta positiivisia kokemuksia esim. gay-identiteetistään¹¹³. Vuonna 2002 toteuttamassaan kyselytutkimuksessa Baym vertaili kasvokkain suoritettavan ja tietokonevälitteisen viestinnän välisiä eroja. Vastaajista suurin osa piti kasvokkain tapahtuvaa viestintää parempana tapana välittää viestejä jotka sisältävät tunteita.

---

¹⁰⁹ Hine 2000, 19.

¹¹⁰ Baym 2010, 115.

¹¹¹ Baym 2010, 115.

¹¹² Turkle 2011, 212

¹¹³ Baym 2010, 116.

Internetissä viestimistä pidettiin tasa-arvoisempana koska siinä huomio kiinnittyy yksinomaan lähetettyyn viestiin, eivätkä esimerkiksi kirjoittajan sosiaaliseen luokkaan, ulkonäköön tai muuhun ulkoiseen seikkaan¹¹⁴. Sherry Turklen mukaan online-ympäristöissä kuten roolipeleissä tai sosiaalisilla verkostosivustoilla kuten Facebookissa, virtuaalitodellisuuden ja 'oikean maailman' erot voivat sekoittua sillä seurauksella, että esimerkiksi Facebookissa luotu minäkuva vastaa enemmän omaa toivetta ihanteesta kuin todellisuutta. Turklen mukaan käyttäjät kyllä tietävät verkossa solmittavien ihmissuhteiden olevan luonteeltaan heikompia kuin ulkopuolisen maailman ystävyysuhteet, mutta silti internetissä tunnelataus voi olla huomattavan suuri¹¹⁵.

Artikkelissa 'Peliä ja leikkiä virtuaalisilla hiekkalaatikoilla', kirjoittajat Saarikoski, Suominen, Turtiainen ja Östman kiinnittävät huomiota Facebookin sovelluksiin, joita käytetään identiteettileikin välineenä. Fb:n sovellukset joiden avulla voi testata vaikka mikä haltija käyttäjä olisi, auttavat online-identiteetin rakentamisessa ja tuloksesta riippuen kyselyn voi joko julkaista profiilisivullaan tai piilottaa mikäli tulos ei vastaa käyttäjän tarpeita. Sovelluksia voidaan käyttää vahvistamaan haluttuja persoonallisuuden piirteitä ja piilottaa epämieluisat testitulokset.

Facebookin sovellusten käyttötavat noudattavat artikkelin mukaan kaavaa jonka olen itsekin havainnut toimivan juuri näin, eli mitä syvemmin palveluun tutustuu, sitä harvempia sovelluksia enää käyttää. Fb:n toiminnan omaksumisen tapahduttua aktiiviselle toiminnalle ei ole niin suurta tarvetta, käyttöön jäävät vain itselle hyödyllisimmät ja helppokäyttöisimmät toiminnot, kuten statuksen päivittäminen.¹¹⁶

Näin käyttöönotto tapahtuu hieman käänteisesti, sillä yleensä juuri mahdollisimman laajalaisesti omaksuminen tarkoittaa kulttuurista syväomaksumista.

3.4. Internet-tutkimuksen eettiset kysymykset

---

¹¹⁴ Baym 2010, 50.

¹¹⁵ Turkle 2011, 153.

¹¹⁶ Saarikoski & Suominen & Turtiainen & Östman 2009, 262-263.

Tutkimusetiikka vaatii tarkkaa mietintää tutkittaessa internetissä esiintyvää keskustelua. Internet-identiteetin muodostumiseen ja sen käyttöön on kiinnitetty huomiota monissa aiheeseen liittyvissä tutkimuksissa, kuuluisimpia aiheen tutkijoita ovat Sherry Turkle ja Howard Rheingold, jotka ovat 80-luvulta lähtien paneutuneet tietoverkkojen käyttäjien identiteettikysymyksiin. Myös Christine Hine pohtii kirjassaan *Virtual Ethnography* online-identiteetin ja reaali maailman minäkuvan suhdetta ja erityisesti niitä merkityksiä, joita verkkominän luomisessa käytetään¹¹⁷. Robert V. Kozinetsin teos vuodelta 2010, *Netnography -Doing Ethnographic Research Online*, taas tarjoaa hyvän katsauksen internet-etnografian käytännön toteutukseen myös tutkimusetiikan näkökulman osalta.

Tutkittaessa internetissä tapahtuvia keskusteluja yksi keskeinen kysymys tutkimuseettisiä kysymyksiä mietittäessä on tutkittavan aineiston julkisuuden ja niiden kirjoittajan identifioimisen riski. Nimimerkillä kirjoittava henkilö ei välttämättä ole vaarassa tulla tunnistetuksi reaali maailman henkilönään, mutta tutkittaville pitäisi kuitenkin antaa mahdollisuus päättää itse haluavatko he olla osa tutkimusta¹¹⁸. Robert Kozinets myöntää internetin tutkimusympäristönä olevan haasteellinen tutkimusetiikan suhteen. Jos tehdään päätelmä että online-ympäristö tarjoaa tutkimusympäristön jota sekä itse tutkija että tutkittavat pitävät aitona vuorovaikutustilanteena ja se on voimakkaasti kytköksissä siihen mitä käyttäjät käsittävät todellisena, pitää tutkimuseettisten kysymysten pohdinta suorittaa hyvin tarkkaan ja hienovaraisesti¹¹⁹. Kasvokkain haastateltaessa on helppo kysyä lupa materiaalin tutkimuskäyttöön ja kyselytutkimuksessakin vastaamisen yhteydessä yleensä kysytään lupa aineiston jatkokäyttöön, tai ainakin kerrotaan mihin aineistoa aiotaan käyttää ja miten henkilötietoja tullaan käsittelemään.

Tutkimuseettisiä kysymyksiä pohtinut Kozinets esittää tärkeimpiä mietittäviä kysymyksiä olevan esimerkiksi se, onko internet julkinen vai yksityinen tila.

Lisäksi tulee pohtia tarkkaan miten tutkittavia voidaan informoida ja pitääkö jokaiselta pyytää erikseen lupa periaatteessa kenen tahansa luettavissa olevan aineiston tutkimuskäyttöön? Kenen omaisuutta internetissä olevan materiaali on? Pätevätkö samat

---

¹¹⁷ Hine 2000, 20.

¹¹⁸ Kozinets 2010, 138.

¹¹⁹ Hine 2000, 23.

eettiset säännöt kaikilla internetin eri sovelluksilla? Miten tutkittavien sukupuoli, ikä tai kansallisuus vaikuttaa tutkimustuloksiin?¹²⁰

Robert Kozinets luonnehtii internetiä monitahoiseksi ja huonosti konventionaalisten ja tarkkojen raamien sisään mahtuvaksi:

The internet is not really a place or a text; it is not either public or private. It is not even one single type of social interaction, but many types: chats, postings, comments on mass-trafficked blogs, sharings of soundclips and videos, telephone conversations shares using VOIP protocols¹²¹. The Internet is uniquely and only internet.¹²²

Internetin luonteen huomioon ottaen voidaan tutkimuseettisiä kysymyksiä pohtiessa miettiä, onko tutkittava materiaali sellaista, että analyysin ei tarvitse sisältää identiteettitietojen yhdistämistä tutkimusmateriaaliin ja miten arkipäiväisiin toimintoihin liittyvää se on. Tutkittavan kohteen käyttäjien ikää voi myös olla tärkeää miettiä, erityistä varovaisuutta tulee noudattaa nuoria tutkittaessa. Arja Kuulan toteamus lapsien luottavaisuudesta internetiin ja sen ilmenemisestä siten että he saattavat paljastaa itsestään liikaa tietoja¹²³, koskee kuitenkin mielestäni myös vanhempaa ikäpolvea internetin uusista käyttäjistä. Käyttäjän fyysinen ikä ei siis ole niinkään olennaista, vaan ns. Internet-ikä, eli se kuinka tuttu toimintaympäristö on kyseessä.

Kozinets käyttää termiä *epäsuora suostumus*¹²⁴, kun mahdollisille tutkimuskohteille tarjotaan esimerkiksi 'Aloita kyselyyn vastaaminen' -painiketta internetsivustolla joka ohjaa käyttäjän vastaamaan kysymyksiin. Metodi on tuttu markkinointitutkimuksista ja sitä voidaan soveltaa myös etnografiseen tutkimukseen. Laajasti tulkiten epäsuoran suostumuksen antamisena voitaisiin myös pitää sitä, jos tutkija ilmoittaa esim. keskustelufoorumilla tekevänsä siellä tutkimusta ja käyttävänsä kommentteja materiaalinaan ja jos käyttäjä haluaa kieltää tämän, hän voi ottaa yhteyttä tutkimuksen tekijään. Tärkeää on toki myös miettiä, voivatko analyysin tulokset aiheuttaa harmia niiden kirjoittajalle, vaikka hän ei esiintyisi niissä omalla nimellään. Internetin

---

¹²⁰ Kozinets 2010, 140.

¹²¹ VOIP eli 'Voice over Internet Protocol' tarkoittaa internet-puheluissa käytettävää tekniikkaa pakata ja lähettää puhetta.

¹²² Kozinets 2010, 142.

¹²³ Kuula 2011, 184.

¹²⁴ *Implied consent*. Kozinets 2010, 143.

keskustelukulttuureita väitöskirjassaan tutkinut Robert Arpo on käyttänyt vastaavanlaista epäsuoran suostumuksen keinoa ratkaistakseen keskustelufoorumin viestin käyttöön liittyviä tutkimuskäyttöön liittyviä kysymyksiä. Arpo kertoo informoineensa foorumin käyttäjiä viestien analysoinnista lähettämällä viestin jossa kertoo aikeistaan. Arpo on tulkinnut vastustuksen ja vastausten puutteen merkiksi myöntymisestä ja näin ollen tulkinnut keskusteluryhmän julkiseksi tilaksi, jossa kirjoittavat saattavat ajoittain käyttää henkilökohtaista diskurssia kuitenkin samalla tiedostaen kirjoittavansa julkiseen tilaan¹²⁵.

Keskustelupalstat jotka keskittyvät johonkin tiettyyn asiaan ja keräävät lukijoikseen ja kirjoittajikseen samoista asioista kiinnostuneita, ovat luonteeltaan erilaisia kuin satunnaisia tai vakituisia käyttäjiä kommentoimaan houkuttelevat huumorisivustot joita tutkin työssäni¹²⁶. Näiden huumorisivustojen luonne on muutenkin erilainen kuin keskustelupalstojen, sillä niillä ei ole tarkoitukseen käydä keskustelua, vaan esittää oma näkemys kommentoinnin kohteena olevasta asiasta. Keskustelufoorumeilla sen sijaan käydään usein kiivastakin keskustelua yhteisistä kiinnostuksen kohteista ja tutkimuskohteena oleminen saattaisi paljastaa tällaisen yhteisön jäsenestä enemmän kuin tämä toivoisi.¹²⁷

Kommenttien tarkoitus, niin Feissarimokissa kuin muillakin vastaavilla sivustoilla, on olla näkyvillä ja kaikkien luettavissa. Tämän huomioon ottaen katson voivani käyttää kommentteja sellaisenaan tutkimuksessani, informoiden kuitenkin niiden tutkimuskäytöstä.

Sosiaalisen median mokasivustot ja tekijänoikeus

Feissarimokat-sivusto on paitsi rakenteeltaan, myös sisällöltään hyvin erilainen kuin tavallinen keskustelupalsta, jossa pääpaino on käyttäjien välisessä kommunikoinnissa ja vuorovaikutteisuudessa. Vaikka myös Feissarimokissa kommentoinnin avulla voidaan kommunikoida, se ei ole sen itsetarkoitus. Kommentointi mahdollistaa ensisijaisesti moka-

---

¹²⁵ Arpo 2005, 66.

¹²⁶ Kuulan mukaan keskustelupalsta joka on aiheeltaan henkilökohtainen ja turvalliseksi koettu, voi olla käyttäjälleen tärkeä henkireikä jota ei mielletä välttämättä julkiseksi vaikka se sitä olisikin. Kuula 2011, s. 185.

¹²⁷ Kozinets 2010, 144.

arvioinnin ja oman näkemyksen julkituonnin, vasta toissijaisena tarkoituksena on kommentoijien välinen keskustelu jolla yleensä jatketaan moka arviointia. Moka itsessään taas on alun perin yksityishenkilön omalle Facebook-seinälleen kirjoittama teos, jonka joku alkuperäisen kirjoittajan Facebook-kavereista on postittanut Feissarimokat-sivustolle. Julkaisu muuttuu tällöin yksityisestä julkiseksi useimmiten ilman että alkuperäinen kirjoittaja välttämättä edes tietää asiasta, saati antaa suostumuksensa julkaisulle. Toki Feissarimokat poistaa ennen julkaisua mokaajan sukunimen, mutta tämä ei estä mokaajan tunnistamista ainakaan oman kaveripiirinsä keskuudessa. Toisaalta mokaajan useimmat Facebook-kaverit ovat alun perinkin voineet lukea kyseisen julkaisun käyttäjän seinältä. Osa mokaajista reagoi oman kirjoituksen löytymiseen Feissarimokista ja kirjoittaa kommentteihin tuntemuksiaan jotka vaihtelevat huvittuneisuudesta raivoon:

Haha, en ymmärrä misi tämä on tänne laitettu, mielestäni ei yhtään hauska, siis jos tietää missä tästä oli kyse...(Nimimerkki 'Minähän se' 26.11.2011.
<http://www.feissarimokat.com/2011/01/kuukauden-kuluttua/> Haettu 2.12.2012)

joo oon angstannu iha helvetist oikeest. mut ei tää oo teijä asia ?
mä purin tän tällä tavalla ja se siitä.
te voitte kirjoitella niihi päiväkirjoihinne mut mä en sitä tehny enkä tuu tekemään.
älkää tulo oikeest pätee tänne mtn et joo oon ollu vuode tai kaksyhe kans yhes
jenjnejnje , mua ei vittuukaa oikeest kiinnosta 😊 Dd eiks teil oo oikest mitää
muut tekemsit ku tulla dissaa ja aukoo päätänne ? hankkikaa elämä kiitos.
(Nimimerkki 'Asian ns. Päähenkilö' 13.10.2011.
<http://www.feissarimokat.com/2011/10/ensirakkaus/> Haettu 2.12.2012)

Mietittäessä Feissarimokat-sivustolla julkaistavien mokien ja niiden kommenttien käyttämistä tutkimustarkoitukseen, on mielestäni hyvä myös pitää mielessä Robert Kozinetsin mainitsema erottelu chatissa kirjoitetun tekstin ja nettisivustoilla julkaistujen kommenttien välillä. Kozinets katsoo että vuorovaikutteinen keskustelu esim. chatissä tai liveroolipeleissä on luonteeltaan yksityisempää kuin sivustoille postitettu materiaali, jonka kirjoittaja on tietoinen tekstinsä julkisesta luonteesta¹²⁸. Feissarimokissa on julkaistu myös Facebookin chatissä käytyjä keskusteluja, jotka ovat alun perin tarkoitettu yksityiseksi. Näiden, kuten muunkin Feissarimokat-materiaalin osalta on pohdittava kenelle julkaisun tekijänoikeudet kuuluvat, alkuperäiselle kirjoittajalle vai moka lähettäjälle joka on määritellyt tekstin mokaksi ja lähettänyt sivustolle. Onko tekstin sivustolle lähettänyt

---

¹²⁸ Kozinets 2010, 145.

tällöin tekijänoikeuksien omistaja sillä perusteella, että hän on ottanut kuvakaappauksen sisällöstä joka on määritelty näkyväksi vain tietyille joukolle ihmisiä ja tehnyt siitä oman tulkintansa? Onko lähettäjä tällöin luonut uuden *teoksen* jonka hän omistaa huolimatta siitä että alkuperäinen teksti olisi alkuperäisessä asussaan toisen kirjoittama? Uudella teoksella voidaan tarkoittaa parodiaa, joka perustuu sananvapauteen ja mahdollisuuteen muodostaa valmiista tekstistä oma parodinen tulkinta¹²⁹. Tällöin tekijänoikeus koskee vain uutta, parodista teosta.

Feissarimokien lähetyssivulla kerrotaan tekijänoikeuksien säilyvän kirjoittajilla¹³⁰, minkä tulkitsen tarkoittavan mokaan alkuperäistä kirjoittajaa, ei lähettäjä. Tällöin kirjoittajalla on oikeus pyytää omaa mokaansa koskevan tiedon sensurointia sivuilta. Pyysin Feissarimokien taustatiimiä vielä tarkentamaan tekijänoikeuksien omistajaa ja he vastasivat että kirjoittajalla todellakin tarkoitetaan mokaan alkuperäistä kirjoittajaa eli itse mokaajaa. Lisäksi he tarkensivat, että tekijänoikeuslaki ei useimmissa tapauksissa heidän tulkintansa mukaan edes koske sivustolle lähetettäviä mokia. Pyysin vielä perusteluita tälle kommentille, ja he vastasivat että mokat voidaan arkisina lausahduksina tulkita sitaateiksi joille ei synny tekijänoikeutta. Suomen tekijänoikeuslain mukaan *Julkistetusta teoksesta on lupa hyvän tavan mukaisesti ottaa lainauksia tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa*.¹³¹.

Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan tekijänoikeus muodostuu kirjalliselle tai taiteelliselle teokselle, mutta teoskynnyksen määrittelyssä korostetaan kyseessä olevan *luovan työn omaperäinen tulos* eikä mikä tahansa summittainen tuotos : *Tekijänoikeus ei suojaaa aihetta, ideaa, metodia, periaatetta, tietosisältöä tai juontaa*.¹³². Tekijänoikeus ei

---

¹²⁹ ”Sillä, joka on kääntänyt teoksen tai muunnellut sitä tahi saattanut sen muuhun kirjallisuus- tai taidelajiin, on tekijänoikeus teokseen tässä muodossa, mutta hänellä ei ole oikeutta määrätä siitä tavalla, joka loukkaa tekijänoikeutta alkuperäisteokseen.” Finlex. Tekijänoikeuslaki. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404> Haettu 12.9.2012.

¹³⁰ Feissarimokat. ” Tekijänoikeudet säilyvät kirjoittajilla, mutta pidätämme oikeuden julkaista materiaalin korvaukset tällä sivulla ja missä tahansa nykyisessä tai vasta tulevaisuudessa keksittävässä muodossa rajoituksetta. ”<http://www.feissarimokat.com/laheita-moka/> . Haettu 3.9.2012.

¹³¹ Finlex. Tekijänoikeuslaki, 22 §. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404> Haettu 11.9.2012.

¹³² Opetus- ja kulttuuriministeriö. Tekijänoikeuden perusteita. http://www.minedu.fi/OPM/Tekijaenoikeus/tekijaenoikeuden_perusteita/?lang=fi Haettu 12.9.2012.

koske myöskään otsikkoa tai lyhyttä yleisluontoista tekstiä¹³³. Sen sijaan esimerkiksi itse keksityn laulun sanojen julkaiseminen rikkoo alkuperäisen kirjoittajan omistamaa tekijänoikeutta jos sen yhteydessä ei mainita nimeä jolla tekijä voitaisiin tunnistaa¹³⁴. Myös jos lyhyenä tekstinä Feissarimokissa julkaistu teksti olisi runon muodossa, sen voitaisiin katsoa täyttävän teoksen tunnusmerkit ja silloin sen julkaiseminen toisella verkkosivustolla kuuluisi teoksen tekijän yksinoikeuden piiriin¹³⁵. Teokseksi määrittelyssä olennaista onkin se, pitääkö myös tekijä itse tekelettään ainutkertaisena ja luovan prosessin loppupäänä, ei niinkään se näkeekö muu maailma teoksen arvon. Kysymykseen Facebookissa julkaistun materiaalin tekijänoikeuksista ei ole siis yhtä oikeaa vastausta, vaan tekijänoikeuksien muodostuminen on tapauskohtaista ja riippuu materiaalin muodosta ja käyttötarkoituksesta.

Vastaavien ulkomaisten sivustojen, Lamebookin ja Failblogin käyttöehdoissa mahdolliset tekijänoikeudet on huomioitu siten, että ehdot kieltävät käyttäjiä lähettämästä tekijänoikeuksin suojattua materiaalia¹³⁶. Pitkät ja tarkat käyttöehdot ottavat kantaa lähinnä lähettäjän vastuuseen tekijänoikeuksien huomioimisessa, sekä siihen miten toimia jos havaitsee näitä oikeuksia rikottavan. Sivustoilla ei siis niinkään oteta kantaa siihen mikä tarkalleen ottaen on tekijänoikeuksien suojelemaa materiaalia, vaan vastuu jätetään lähettäjälle. Lamebook ja Failblog mainitsevat soveltavansa 'Digital Millennium Copyright Act'-lakia, joka otettiin Yhdysvalloissa käyttöön vuonna 2000. DMCA-lain on katsottu paitsi suojelevan tekijänoikeuksia, myös rajoittavan sananvapauden toteutumista¹³⁷. Tekijänoikeuksien suhteen sivustot kuten Lamebook ja Failblog sanoutuvat irti sivustolle lähetettävän materiaalin mahdollisten tekijänoikeuksien rikkomisista ja korostavat vastuun olevan lähettäjällä. Facebookin omat immateriaalioikeuksia koskevat infosivut kertovat Yhdysvaltojen tekijänoikeusviraston määrittelevän ettei tekijänoikeus koske 'sloganeita tai lyhyitä lauseita'¹³⁸, jollaisina suurin osa statuspäivityksistä ja motoista voidaan ymmärtää.

---

¹³³ OKM:n hallitussihteerin Anna Vuopalan s-posti tekijälle 12.9.2012.

¹³⁴ Tästä tulee hitti -moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/08/tasta-tulee-hitti/> Haettu 12.9.2012.

¹³⁵ OKM:n hallitussihteerin Anna Vuopalan s-posti tekijälle 12.9.2012.

¹³⁶ Lamebook. Terms of Use. <http://www.lamebook.com/terms/> Haettu 11.9.2012.

Cheezburger Inc. Terms of Service. <http://corp.cheezburger.com/legal/terms-of-service/> Haettu 12.9.2012.

¹³⁷ DMCA. Electronic Frontier Foundation. <https://www.eff.org/issues/dmca> Haettu 11.9.2012.

¹³⁸ Facebookin ohje- ja tukikeskus. Tietoa tekijänoikeuksista.

<https://www.facebook.com/help/?faq=245606008862916> Haettu 11.9.2012.

Feissarimokat ja tekijänoikeus

Vaikka Feissarimokat-sivuston käyttöehdoissa sanotaan tekijänoikeuksien jäävän kirjoittajalle¹³⁹ ja näillä on oikeus pyytää mokiensa poistoa sivuilta, näyttää siltä että tekijänoikeutta silti rikotaan Feissarimokat-sivustolla mokien lähettäjien toimesta silloin kun teoskynnys on mokaan kohdalla ylittynyt. Eri asia kuitenkin on se, haluaisivatko mokaajat kuitenkin koko nimensä näkyviin mokansa yhteydessä vaikka kyseessä olisikin heidän luomansa teos. Kyseessä on tavallaan käännteinen tapa loukata tekijänoikeuksia. Lisäksi on mietittävä onko vastuu tekijänoikeuden rikkomisessa Feissarimokat-sivustolla, sivun ylläpitäjillä vai mokaan lähettäjällä. Ulkomaisten sivujen perusteella tekijänoikeusloukkauksen vastuullinen osapuoli on mokaan lähettäjä, sama tulkinta vaikuttaisi luonnolliselta myös Feissarimokien tapauksessa. Feissarimokat on tämän lisäksi ilmaissut poistavansa pyynnöstä sivuille julkaistua materiaalia, joten viimeistään tällä voidaan parantaa mokaan tekijän oikeus omaan tekstiinsä vaikka siinä ei sovellettaisiinkaan tekijänoikeuslakia. Äärimmäisenä keinona saada pysäytettyä materiaalin leviäminen internetissä mainittakoon vielä Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä, jonka viidennen luvun 18 § 'Verkkoviestin jakelun keskeyttämismääräys', jonka avulla tuomioistuin voi määrätä ylläpitäjän keskeyttämään verkkoviestin jakelun jos viestin sisältö on rangaistavaksi määriteltyä¹⁴⁰. Laissa siis annetaan mahdollisuus puuttua rikokseen yllyttämiseen tai kiihottamiseen kansanryhmää vastaan jos tällaista havaitaan esim. keskustelupalstoilla. Oikeusministeriön lausunnossa jossa pohdittiin ylläpitäjien vastuuta keskustelupalstojen sisältöön, todetaan tätä oikeutta käytettävän melko harvoin.¹⁴¹ Henkilötietolaki ei Feissarimokissa ole mokien julkaisun yhteydessä olennainen. Mokaajan koko nimeä ei julkaista, ellei profiili ole jo valmiiksi kaikille julkinen.¹⁴²

---

¹³⁹ "Tekijänoikeudet säilyvät kirjoittajilla, mutta pidätämme oikeuden julkaista materiaalin korvauksetta tällä sivulla ja missä tahansa nykyisessä tai vasta tulevaisuudessa keksittävässä muodossa rajoituksetta. Emme pidätä yksinoikeutta materiaaliin, joten voit vapaasti julkaista sitä myös muualla. Feissarimokat. Lähetä moka. <http://www.feissarimokat.com/laheta-moka/> Haettu 13.9.2012".

¹⁴⁰ Finlex. Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä 13.6.2003/460.5 luku. Pakkokeinot. 18§ Verkkoviestin jakelun keskeyttämismääräys. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030460>. Haettu 13.9.2012.

¹⁴¹ Ollila 2011, 11. Oikeusministeriön lausuntotiivistelmä.

¹⁴² 'Tohtori Tukiainen'- moka. <http://www.feissarimokat.com/2010/12/tohtori-tukiainen/> Haettu 2.12.2012.

Robert Kozinets toteaa perustan eettiselle internet-etnografialle luotavan rehellisyydellä ja avoimuudella. Tutkijan tulisi aina tehdä tietäväksi oma läsnäolonsa ja aikeensa tutkia kyseessä olevaa sivustoa tai yhteisöä ennen tutkimuksen aloittamista.¹⁴³

Omassa työssäni olen ratkaissut tutkimukseen liittyvät eettiset kysymykset siten, että postitan jokaisen tutkimani moka kommentteihin ilmoituksen jossa kerron tekeväni lopputyötäni sivustosta ja pyydän kirjoittajia ottamaan yhteyttä jos he eivät halua tulla mainituksi nimimerkillään tutkimuksessani¹⁴⁴. Lisäksi pyydän heitä ottamaan yhteyttä minuun sähköpostitse jos he haluavat kertoa lisää esimerkiksi motiiveistaan kommentoida mokia. Ilmoituksen lähettämisen jälkeen odotan pari viikkoa, jos siinä ajassa kukaan ei ota minuun yhteyttä kieltääkseen mokansa tai kommenttinsa käsittelyn, katson että voin käyttää ko. materiaalia tutkimuksessani.

Pyysin Feissarimokien ylläpitäjiä lisäämään sivuston etusivulle tiedotteen tutkimuksestani yhteystietoineen, jotta olisin saavuttanut sivuston käyttäjät tehokkaammin, mutta sitä ei koskaan julkaistu. Tiedotteella olisi voitu välttää tilanne, jossa käsittelemäni moka on niin vanha, etteivät sen kommentoijat ole enää käyneet lukemassa siihen liittyvää viestiketjua. Kun kuitenkin tämä ei ilmeisesti ollut mahdollista (Feissarimokien tiedote-sivulla julkaistaan nähtävästi vain heidän omia tiedotteitaan), minun on tyydyttävä jokaisen moka yhteyteen postittamaani ilmoitukseen tutkimuksesta, vaikka näin ei välttämättä tavoitettaisi kaikkia sivustolle kirjoittaneita. Kommentit kuitenkin nousevat sivuston oikeassa laidassa olevaan palkkiin 'uusimmat kommentit', näin ainakin teoriassa myös vanhempien mokien kommentoijien on mahdollista huomata ilmoitukseni, ja reagoida siihen mikäli he yhä

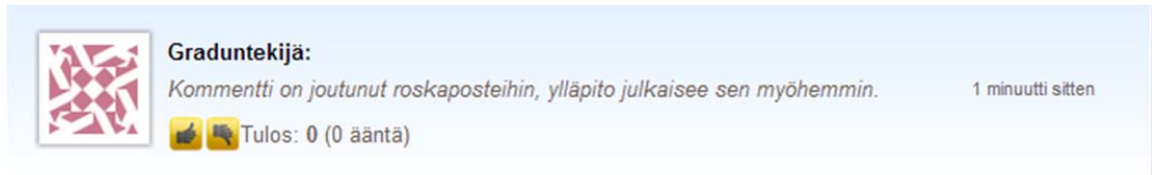
¹⁴³ Kozinets 2010, 147.

¹⁴⁴ Hei kommentoijat!

Teen Turun yliopistolle opinnäytetyötä Feissarimokat -sivustolle lähetettyjen mokien syntymekanismeista ja mokien käsittelystä kommenttien avulla. Analysoin siis feissarimokia ja niiden kommentteja. Käytän työssäni sivustolla esiintyviä nimimerkkejä sellaisinaan etsiessäni kommentteista vihjeitä siihen mistä moka rakentuu, en pyri paljastamaan kenenkään henkilöllisyyttä. Jos haluat lisätietoa työstäni tai jos et halua että käytän kommenttiasi tai mokaasi tutkimuksessani, pyydän että otat minuun sähköpostitse yhteyttä. Lisäksi voit ottaa minuun yhteyttä jos haluat kertoa tarkemmin moka syntyyn johtaneista tapahtumista ja kommentoinnin motiiveista.

Terveisin,
Sanni Pennanen
skpenn(a)utu.fi.

seuraavat sivustoa. Ilmoitukseni kommenttien käyttämisestä tutkimustarkoituksiin joutui myös vastatuuleen sen sisältämän sähköpostiosoitteeni takia. Feissarimokat-sivuston roskapostifiltteri esti ilmoituksen julkaisun välittömästi sen lähetyksen jälkeen, joten jouduin odottelemaan kommenttieni julkaisua. Läheskään kaikkia ilmoituksia ei julkaistu lainkaan, enkä saanut julkaistuista palautetta sähköpostiini. En myöskään havainnut ilmoitukseni aiheuttaneen keskustelua kommenttipalstalla.

4. MOKIEN ANALYYSI

Ulkomaille muuttaessaan ihminen kokee helposti kulttuurishokin joutuessaan tottumaan uusiin ja erilaisiin pelisääntöihin niin julkisessa tilassa kuin mentaalisisä ympäristössään. Samanlainen prosessi on edessä myös uudella internetin käyttäjällä. Internet alkaa nykyisin olla niin elimellinen osa yhteiskuntaa, että sen käytöltä on varsinkin nuoremman sukupolven lähes mahdotonta välttyä. Marc Prensky jakaa internetin käyttäjät *digitaalisiin natiiveihin* ja *immigrantteihin*. Natiivit ovat syntyneet internet-aikaan ja ovat kasvaneet pitämään videopelejä, internetiä, kännykkää ja televisiota elimellisenä osana omaa elinpiiriään. Immigrantit ovat sen sijaan joutuneet opettelemaan kyseisten välineiden käytön jälkikäteen.¹⁴⁵

Digitaalisten immigranttien haasteena on paitsi oppia konkreettisesti käyttämään olemassa olevia sähköisiä kommunikaatiovälineitä eli puhumaan samaa kieltä natiivien kanssa, myös tunnistaa niihin liittyvät kirjoittamattomat säännöt. Internetistä puhuttaessa netiketti (tai sosiaalisiin verkostosivuihin liittyvät käyttäytymissäännöt eli *someketti*), on osa virtuaalisen kulttuurin omaksumista. Netikettiä on vaikea opiskella muuten kuin toimimalla ja

---

¹⁴⁵ Prensky 2001.

tarkkailemassa uutta ympäristöä. Sivustoja joille on kerätty ohjeita ja vinkkejä internetissä toimintaan löytyy, mutta ne yleensä sisältävät vain yleiset peruseriaatteen.¹⁴⁶ Lisäksi esimerkiksi keskustelupalstoilla on jokaisella omat käyttäytymissääntönsä jotka oppii vain seuraamalla keskusteluita ennen niihin osallistumista, eli toimimalla *lurkerina*¹⁴⁷. Usein keskustelupalstoilla on myös erillinen keskustelualue tai keskusteluketju uusille jäsenille, jossa vastataan usein kysytyihin kysymyksiin ja opastetaan palstan käytössä.¹⁴⁸

Digitaaliset natiivit ovat Prenskyn mukaan omaksuneet täysin uudenlaisen tavan sisäistää asioita nopeasti ja tehokkaasti.¹⁴⁹ Virtuaalisten toimintaympäristöjen suurkuluttaja voi kuitenkin kohdata myös ongelmia joutuessaan toimimaan suorassa ihmiskontaktissa. Empatiakyvyn, katsekontaktin luomisen ja sanattoman viestinnän taidon on tutkittu heikentyneen ihmisillä jotka kuluttavat paljon aikaa sähköisissä ympäristöissä.¹⁵⁰

Myös Sherry Turkle on tutkinut virtuaaliympäristöissä aikaa viettävän sukupolven kommunikointia. Turkle on havainnut myös etenkin nuorten älypuhelinien käyttäjien tuntevan laitteen ja sen sisällöt niin elimelliseksi osaksi elämää, että niiden äkillinen puuttuminen aiheuttaa lähes raajan amputoinnin kaltaisen tunteen. Lisäksi laitteet ovat muuttaneet myös niitä ympäröivää todellisuutta käyttäjänsä lisäksi. Olen havainnut saman kuin Turkle matkustaessani Helsingin lähijunissa; ihmiset ovat kytkeytyneet irti läsnäolosta kannettavan internet-päätteensä avulla, he ovat läsnä vain virtuaalisessa ympäristössään näpräten älylaitteitaan.¹⁵¹

Uusien sovellusten ja laitteiden käyttöön liittyy useimmiten hapuilua, joka voi kulminoitua epäonnistumiseksi ja ilmetä kokeneempien käyttäjien paheksumana käytöksensä. Ilmiö on yleinen keskustelupalstoilla, joilla tulokkaat voivat saada osakseen läksytystä aiheesta

---

¹⁴⁶ <http://www.internetopas.com/netiketti/> ; <http://www.bbc.co.uk/webwise/guides/about-netiquette> ; http://www.ficom.fi/ohjeita/ohjeita_7.html Haettu 4.10.2012.

¹⁴⁷ Engl. lurk= väijyä, vaania.

¹⁴⁸ Esim. Fillarifoorumin ukk. <http://www.fillarifoorumi.fi/forum/faq.php> Haettu 6.10.2012.

¹⁴⁹ Prensky 2001.

¹⁵⁰ Mullen 2012.

¹⁵¹ Turkle 2010, 16, 155.

vanhemmilta käyttäjiltä kysellessään tyhmiä tai ruokkiessa varomattomasti jotain palstalla kiertävää trollia, eli provosoivaa kirjoittajaa. Trollit ovat keskusteluryhmissä Arpon mukaan niitä, jotka ovat kirjoittaneet ryhmän sääntöjen vastaisesti ja leimautuneet sen käyttäjien silmissä epätoivottua käytöstä tietien tahtoen harjoittaviksi yksilöiksi ja pyrkivät saamaan mahdollisimman paljon vastakaikua viesteilleen.¹⁵² Trolliepäily voi myös syntyä helposti uuden käyttäjän kirjoittaessa varomattomasti palstalla sopimattomana pidetystä aiheesta. Marjo Laukkanen on tutkimuksessaan tyttöjen sähköisestä seksuaalisuudesta raportoinut epäilyn syntyvän myös kirjoitettaessa liian johdattelevasti, epäuskottavasti tai liioitellun puhekielisesti. Epäilylle pontta antaa vastikään luotu ja muille kirjoittajille tuntematon nimimerkki.¹⁵³

Mokien kommentteja tarkastelemalla on mahdollista syventyä siihen, miten mokiin suhtaudutaan ja miten niitä tulkitaan kommentoinnin avulla. Feissarimokat-sivustolla kuka tahansa voi kommentoida yksittäisiä mokia valitsemallaan nimimerkillä, rekisteröitymistä ei vaadita. Seuraamalla kommenttien aikaleimoja käy ilmi, että mokia kommentoidaan aktiivisimmin heti niiden julkaisun jälkeen. Jatkossa kommenttien määrä riippuu muun muassa siitä, syntyykö aiheesta keskustelua kommenteissa. Tässä tapauksessa kommentit toimivat keskustelupalstan tavoin. Useasti keskustelu voi muuttua itse mokaan kommentoinnista ja arvioinnista koskemaan mokaan aihetta, varsinkin jos kyse on jostain yhteiskunnallisesta ja tunteita herättävästä aiheesta kuten uskonnosta.¹⁵⁴

Politiikka sen sijaan loistaa poissaolollaan Feissarimokissa. En koko puolen vuoden aktiivisena havainnointiaikanani törmännyt yhteenkään puhtaasti poliittiseen mokaan aiheeseen tai kommentointiketjuun. Mokissa ja keskusteluissa kyllä esiintyi etnistä syrjintää¹⁵⁵ ja seksuaalivähemmistöihin kohdistuvia ennakkoluuloja¹⁵⁶, aiheita jotka ovat

---

¹⁵² Arpo 2005, 170-171.

¹⁵³ Laukkanen 2007, 52.

¹⁵⁴ Melkein sukua Päivi Räsäselle moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/08/melkein-sukua-paivi-rasaselle/#more-7722> Haettu 12.10.2012.

¹⁵⁵ Sukuvika sivistyksessä -moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/10/sukuvika-sivistyksessa/#more-8461> Haettu 12.10.2012.

¹⁵⁶ Tunteet kuumina -moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/08/tunteet-kuumina/#more-7858> Haettu 12.10.2012.

olleet mediassa esillä mm. viimekertaisten eduskunta- ja presidentinvaalien yhteydessä¹⁵⁷. Poliittisten aiheiden puute selittynee sivuston nuorella käyttäjäkunnalla ja näiden alhaisella poliittisella aktiivisuudella. Taloudellisen tiedotustoimiston syksyllä 2010 tekemän tutkimuksen mukaan 16-24-vuotiailla nuorilla on vähän tietoa puolueiden eroista ja näin vaikea nähdä vaikuttamismahdollisuuksiaan politiikassa.¹⁵⁸

4.1. Kommentoijat ja nimimerkit mokissa

Nimimerkkiä voi halutessaan vaihtaa, mutta kommentoinnin yhteydessä näkyvä, automaattisesti kaikille erilaiseksi muodostuva kuvake pysyy samana niin kauan kuin lähetyksen yhteydessä ilmoitettava sähköpostiosoite on sama. Tilanteessa jossa kommentoija vaihtaa nimimerkkiä, voidaan alkuperäinen nimimerkki jäljittää sekä kuvakkeiden ulkoasua vertailemalla että avaamalla vertailtavat kuvakkeet uuteen ikkunaan ja vertailemalla otsikossa esiintyvää koodia joka pysyy aina samana. Näin Feissarimokien ylläpidon mukaan voidaan aukottomasti todentaa nimimerkin aitous esim. tilanteessa jossa epäillään jonkun esiintyvän sivuston vakiokommentoijan nimimerkillä.¹⁵⁹ Kuvakkeen voi myös personoida mieleisekseen gravatar.fi-palvelun kautta, osa vakiokävijöistä on näin tehnytkin.¹⁶⁰

Suuren määrän kommentteja keränneissä mokissa on havaittavissa toistuva piirre, mokaajan (tai sellaisena esiintyvän) ilmestyminen kommentoimaan omaa mokaansa. Paras esimerkki tämän kaltaisesta toiminnasta löytyy mokasta 'Chisun salaliitto'¹⁶¹. Moka poikkeaa muista samankaltaisista mokista sillä, että mokaaja on vastannut lähes jokaiseen saamaansa kommenttiin ottaen samalla mokansa haltuun. Vaikka kommentit eivät useinkaan sisällä mitään informatiivista ja ovat useimmiten jo sanotun toistoa, niiden avulla mokaaja hallitsee kommentointia ja pakottaa muut kommentoijat lukemaan Kommentteja on

---

¹⁵⁷ Mitä välillä-tutkimus 2010. <http://www.tat.fi/tutkimukset/mita-valii/> Haettu 18.10.2012.

¹⁵⁸ Thuneberg 2010, s.24. http://tat.fi/wp-content/uploads/2012/06/Mit%C3%A4-v%C3%A4l%C3%A4lii-nuorisotutkimus_final-1.pdf Haettu 18.10.2012.

¹⁵⁹ Ensimmäinen päivä Facebookissa -moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/06/ensimmainen-paiva-facebookissa/#more-7005> Haettu 23.12.2012.

¹⁶⁰ Esim. nimimerkeillä 'Wääk' ja 'jukkapalmu' on käytössä personoitu kuvake.

¹⁶¹ Chisun salaliitto -moka. <http://www.feissarimokat.com/2011/12/chisun-salaliitto/#more-4882> Haettu 12.10.12.

kertynyt 17.10.2012 mennessä 604 kappaletta, enemmän kuin millään muulla mokalla. Mokaajan jatkuvaa kommentointia pidetään jo rasittavana, ja moni ilmaisee toiveensa että mokaaja lopettaisi kommentteihin vastaamisen. Kommentoinnilla on siis olemassa totuttu kaava, jonka rikkominen voi aiheuttaa toisissa käyttäjissä ärsytyksen tunteita.

Oman mokaan kommentointi Feissarimokissa vie usein tilannetta entistä huonompaan suuntaan mokaajan kannalta, sillä useassa tapauksessa kommentoija on vain saattanut itsensä entistä huonompaan valoon selventämällä tapahtumien kulkua.¹⁶² Mokassa 'Irtosuhde' toinen osapuoli kommentoi useaan otteeseen jo alun perinkin yksityisluonteisia tapahtumia. Moni kommentoija toteaa asioiden kuuluvat kahden kesken hoidettavaksi eikä suinkaan Facebook-seinällä tai Feissarimokien kommentteissa keskusteltavaksi.

4.2. Meemit

Kuvakaappauksina tallentamani mokat edustavat mielestäni hyvää läpileikkausta Feissarimokat-sivustosta. Pyrin tallentamaan yleisimmin esiintyvät mokatyypit, joita seuraavassa tarkastelen lähemmin paneutuen myös siihen mitkä asiat ovat myötävaikuttaneet mokaan syntyyn. Kuten aikaisemmin mainittu, kaikki sivustolla oleva materiaali ei ole syntynyt epäonnistumisesta, kutsun kuitenkin yhteneväisyyden vuoksi kaikkia esimerkkejä mokiksi niiden sisällöstä riippumatta. Kokoamalla alla kuvattujen teemojen alle mokia olen pyrkinyt löytämään kommentteja hyväksikäyttäen mokien kulttuurisidonnaisen kontekstin.

Termin 'meemi' lanseerasi luonnontieteilijä Richard Dawkins vuonna 1976 kirjassaan 'Geenin itsekkyyden'. Dawkinsin määritelmän mukaan meemi tarkoittaa hokemaa, sävelmää, ajatusta, uskontoja, muotoilua ja muuta vastaavaa ihmisen luomaa toimintaa, jolle

---

¹⁶² Irtosuhde-moka. <http://www.feissarimokat.com/2011/04/irtosuhde/#more-2303> Rumat ihmiset-moka, <http://www.feissarimokat.com/2011/07/rumat-ihmiset/#more-3179> Chisun salaliitto-moka. <http://www.feissarimokat.com/2011/12/chisun-salaliitto/#more-4882> ; Tunteet kuumina-moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/08/tunteet-kuumina/#more-7858> Haettu 20.10.2012.

tyypillistä on rakenteen muuttumattomuus sen siirtyessä ihmiseltä toiselle. Dawkins vertaa meemiä loiseen joka ottaa valtaansa isäntänsä ja jatkaa leviämistään ihmiseltä toiselle.¹⁶³

Meemien elinikä voi vaihdella suuresti sen leviämisestä ja luonteesta riippuen. Toiset meemit, kuten muoti-ilmiöt voivat olla hyvinkin lyhytkestoisia, kun taas toiset voivat olla tuhansia vuosia vanhoja kuten uskonnolliset tavat.¹⁶⁴ Dawkinsin mukaan geenimme häviävät jakautumisen myötä, mutta maailmankulttuuria muokanneet tuotokset saattavat jäädä elämään kauan niiden jälkeen.¹⁶⁵

Kaarina Koski huomauttaa meemien liikkeistä kertovasta artikkelissaan vastaavanlaista materiaalia kutsuttavan myös folkloreksi¹⁶⁶. Matti Kuusen määritelmä poploresta vuodelta 1975 istuu myös meemille. Kuusen mukaan poplore nojaa folkloren rinnakkaisilmionä joukkoviestintään ja sisältää yhteisön kollektiivitajunnassa piileviä mainoslauseita, hittejä, salapoliisiromaanin juonikaavan yms.¹⁶⁷

Pienfolkloren muodoista myös sananparret toimivat hyvin meemien materiaalina. Kuusi jaottelee sananparret kolmeen eri ryhmään: kiinteämuotoiset, itsenäisen ajatuksen sisältävät sananlaskut; kiinteämuotoiset mutta tilannerepliikin sisältävät sutkautukset; lauseyhteyden mukaan muuntuvat sanalaskut.¹⁶⁸ Sananparret seuraavat aiheistoltaan mediassa pinnalla olevaa aineistoa, ja mainosten iskulauseet voivat sekä muuntua sananparsiksi että ottaa vaikutteita niiltä.¹⁶⁹ Samalla tavoin meemien aihepiirit seuraavat ajankohtaista aineistoa ja yhdistelevät kuvia ja sananparsia uudella tavalla.

Evoluutiobiologiaan kuuluvien termien ja teorian soveltaminen perinteisesti kulttuurin- ja kommunikaation tutkimuksen alueelle on herättänyt tiedemaailmassa hämmennystä, ja

---

¹⁶³ Dawkins 1976, 192.

¹⁶⁴ Dawkins 1976, 194.

¹⁶⁵ Dawkins 1976, 199.

¹⁶⁶ Koski 2012, 14.

¹⁶⁷ Kuusi 1975a, 9-12.

¹⁶⁸ Kuusi 1989, 215.

¹⁶⁹ Kuusi 1989, 228.

teoriaa on kritisoitu kulttuuristen ilmiöiden yksinkertaistamisesta.¹⁷⁰ Myös Dawkinsin ideaa kirjaksi 'The Meme Machine' laajentanut Susan Blackmore sai osakseen kritiikkiä ihmisten muuttamisesta meemien vallassa toimiviksi zombeiksi vailla todellista vapaata tahtoa.¹⁷¹

Nykyisin meemi on laajalti käytössä nimenomaan internetissä liikkuvaa kopioituvaa ainesta kuvaavana terminä. Internet-meemeihin lukeutuu laaja kirjo erilaista materiaalia kyselyistä kuviin ja videoihin. Tyypillisimmillään meemi on kuva johon on liitetty kontekstiin liittyvä teksti. Jos meemin tausta ei ole tuttu, sen merkitys jää lukijalleen hyvin vähäiseksi ja usein täysin käsittämättömäksi. Kuvassa olevan meemin merkityksen ymmärtää vain, jos on seurannut syksyn 2012 uutisointia. Joutsenen selässä lentävä kissa nousi otsoihin suunnilleen samaan aikaan kuin Felix Baumgartner hyppäsi ennätyskorkean laskuvarjohyppynsä.¹⁷²

Kuva 3: <https://www.facebook.com/jaakko.jokipii>. Haettu.24.10.2012

---

¹⁷⁰ Koski 2012, 15.

¹⁷¹ Burman 2012, 92.

¹⁷² Felix teki sen! Hyppäsi 39. kilometristä.

14.10.2012., http://www.iltalehti.fi/ulkomaat/2012101416200695_ul.shtml; 'Kissa lensi joutsenen selässä Posiolla' 10.10.2012.

http://www.koillissanomat.fi/etusivu/kissa_lensi_joutsenen_sel%C3%A4ss%C3%A4_posiolla_6048983.html Haettu 10.11.2012.

Termiä 'meemi' käytetään isosta joukosta materiaalia joka liikkuu internetin käyttäjien omissa tiloissa kuten blogeissa, sosiaalisilla verkostosivustoilla, kuvapalveluissa ja keskustelupalstoilla. Meemien joukosta on erotettavissa kuitenkin useampi alalaji, joita voidaan tarkastella erikseen.

Tyypillinen esimerkki Feissarimokiin lähetettävästä aineistosta on internet- meemi, joka on kiertänyt Facebookin käyttäjien seinillä ja on saanut jossain kohden koomisia sävyjä joko vastaanottajan tai kommentoijan tulkittua sen jollakin tapaa odotuksenvastaisesti tai muuten poikkeavalla tavalla. Tämän jälkeen meemi on muuntunut mokaksi kun siitä on otettu kuvakaappaus ja lähetetty se Feissarimokiin julkaistavaksi. Meemin luonne mokana on ambivalentti, se voi muuntua mokan aiheuttajaksi tullessaan väärinymmärretyksi tai toimia puhtaasti huvittamistarkoituksessa myös Feissarimokat-sivustolle lähetettynä.

Meemillä on näissä tapauksissa kaksi ulottuvuutta joita voidaan käsitellä semantiikasta lainatuilla denotaation ja konnotaation käsitteillä, käyttäen meemiä yhtenä tarkastelun yksikkönä. Denotaatiolla tarkoitetaan sitä merkitystä joka asialle, kuvalle tai tekstille annetaan sen objektiivisen perusmerkityksen perusteella. Esimerkiksi sanan kissa denotaatio on nelijalkainen, karvainen eläinlaji jonka edustajaa nimitetään kissaksi. Sanan kissa konnotaatio muodostuu sanan lukijan omista lähtökohdista ja merkityksenannoista, kissa voi konnotaatioltaan tarkoittaa lukijalleen eläimen lisäksi viehättävää naishenkilöä.

Mokien aiheena meemit ovat hyvin yleisiä. Feissarimokiin lähetetyt mokat sisältävät käyttäjien Fb-seinällä tai statuksissa julkaistuja meemejä jotka ovat hauskoja, kekseliäitä, väärinymmärrettyjä tai niitä ei ole tunnistettu meemeiksi.

Syyskuussa 2012 julkaistussa 'Lähes laitonta'-mokassa pääosassa oleva meemi on tyypiltään 'hoax' eli huijaus. Meemin julkaissut Meri-Tuuli kertoo puhdistaneensa silmämeikkinsä kynsilakanpoistoaineella tuhoisin seurauksin.

Lähes laitonta

Julkaissut: **FMteam**, kategorioiden **Väärinkäsitys**, syyskuu 4, 2012

Meri-Tuuli

18 tuntia sitten via matkapuhelin

älkää koskaan kokeilko puhdistaa silmämeikkejä veteen laimennetulla kynsilakanpoistoaineella.... toisesta silmästä on näkö kokonaan pois ja toisella nään hädintuskin. huomenna lääkäriin. en tuu varmaan vähään aikaan kouluun ku pitää tottua tilanteeseen. ihasemijees! tykkää jos pelästyit edes vähäsen ja lisää seinällesi.

Lähes laitonta. <http://www.feissarimokat.com/2012/09/lahes-laitonta/> Haettu 27.1.2013

Tilanne kuulostaa vakavalta ja ensimmäinen kommentoija, vanhempi naishenkilö nimeltään Heli käsittääkin sattumuksen aidoksi tapahtumaksi vaikka tekstin viimeinen lause antaa vihjeitä sen totuudenmukaisuudesta. Seuraavat kommentoijat kuitenkin vasta paljastavat Helille Meri-Tuulin päivityksen todellisen luonteen.

Lähes laitonta. <http://www.feissarimokat.com/2012/09/lahes-laitonta/>
Haettu 27.1.2013

Mokan denotaatio on siis Meri-Tuulin sokeutuminen hänen oman toimintansa seurauksena. Helille tapahtuma näyttäytyy todellisena sattumuksena ja hän myös jakaa oman kokemuksensa vastaavanlaisesta tapauksesta Meri-Tuulille. Mokan konnotaatio vastaa siis Helin mielessä sen denotaatiota ja hän samalla liittyy siihen oman kokemuksensa jakaakseen kokemuksen. Toisille kommentoijille konnotaatioon sisältyy tieto kirjoituksen erilaisesta luonteesta ja käyttötarkoituksesta. Samuli ja Jessica vaikuttavat kirjoitustyyliinsä ja nimiensä perusteella Meri-Tuulin ikätovereilta, joten heille meemi lienee tutumpi internet-ympäristöistä. He ovat saattaneet nähdä samanlaisen kirjoituksen toisten Facebook-käyttäjien seinällä ja tunnistavat sen meemiksi. *Emic*-tulkintamalla käyttäen moka edustaa yhteisön sisältä lähtevää tulkintaa jossa teksti määrittyy meemiksi muiden käyttäjien oman kokemuksen perusteella.

Viimeisen kommenttinsa perusteella Heli vaikuttaa loukkaantuneen Meri-Tuulille koska tuntee tulleensa huijatuksi. Helin lausahdus viestin olemisesta vastoin netikettiä on

mielenkiintoinen, sillä uskomalla Meri-Tuulin kauhutarinan Heli itse paljastaa tuntevansa huonosti internet-kulttuurin käytäntöjä ja toimintaa, jota osa tällaiset meemit ovat. Internetin toimintaympäristöjen tuntemus voi auttaa uusienkin meemien tunnistamisessa. Jos kuitenkin ympäristökin on käyttäjälleen uusi, epävarmuuden ilmaiseminen voi johtaa mokan aiheeksi päätymiseen.

Kierrättämään käskevä meemi

Facebook-seinälle sellaisenaan kopioitavien meemien lisäksi suosittuja ovat kiertoviestit joissa käyttävät vastaavat siinä kysytyihin kysymyksiin ja haastavat kaverinsa tekemään samoin. Kaikki eivät tässä tehtävässä aina kuitenkaan onnistu ja huvittavina pidetyt väärät vastaukset ovat päätyneet Feissarimokien materiaaliksi.

Mokassa 'Ehkäisy kunnossa' testataan sukupuoliroolien jakautumista naisen ja miehen välillä. Kiertoviestissä roolijako tehdään miehen ja vaimon (eikä naisen) välillä ja kysymykset liittyvät myös lastenhoitoon. Facebookin käyttäjäkunnan ja vastaajan nuoren iän perusteella voidaan päätellä kyseessä olevan meemin vastaavan enemmän tulevaisuuden perhe-elämän kuin todellisen elämäntilanteen työnjakoa. Kristiinan vastaukset ilmentävät melko perinteisiä arvoja naisten toimiessa ruoanlaittajina ja pyykinpesijöinä ja miesten korjatessa auton ja leikatessa nurmikon. Yksi Kristiinan vastauksista kuitenkin kiinnittää erityisesti huomion. Kristiina vastaa ehkäisystä kysyttäessä miehelle kuuluvan kondomin ja naiselle pissalla käynnin.

Ehkäisy kunnossa

Julkaisut: **FMteam**, kategorioiden **Älyväily**, heinäkuu 31, 2012

Kristiina
SUKUPUOLIROOLIT TESTISSÄ!!

vastaa kummalle mielestäsi kuuluu kukin tehtävä (mies vai vaimo):

Ruoanlaitto: vaimo paitsi jos mies on kokki
Pyykinpesu: vaimo tai molemmat
Autonkorjaus: mies
Kaupassa käynti: nainen saa shoppailla, mies ostaa ruuat
Ehkäisy: miehelle kortsu ja nainen käy pissal
Imurointi: mies jos vaimo tiskaa
Vaipanvaihto: hyi
Vanhempainillat: molemmat
Nurmikon leikkaus: mies

Onko tehtävienjako mielestäsi tasapuolinen? on paitsi naisten osalta

Jaa tämä seinälläsi niin katsotaan kummat vastaavat tasa-arvoisemmin!

Tykkää · Kommentoi · 55 minuuttia sitten ·

Ehkäisy kunnossa-moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/07/ehkaisy-kunnossa/> Haettu 3.12.2012.

Erikoinen vastaus herättää Kristiinan Fb-kaverit kyselemään mihin vastaus perustuu ja Kristiina viittaa tietävänsä asian varmaksi mm. Jersey Shore -ohjelman¹⁷³ ansiosta.

Hanna tykkää tästä.

- Sonja** nainen käy pissal??!!
54 minuuttia sitten · Tykkää
- Kristiina** pieni valistus muru: kortsut ei toimi 100% ja reiluuden arvosta naistenki täytyy osallistua
50 minuuttia sitten · Tykkää
- Sonja** joo mut pissalla!??!!
49 minuuttia sitten · Tykkää
- Kristiina** mulle ei esim. sovi e-pillarit niin juon eka paljon vettä ja sit käyn lopuks heti vessassa. se ehkäisee kun huuhtoo heti.
48 minuuttia sitten · Tykkää
- Sonja** ei vittu mistä oot tommosta kuullu?? :DDD
45 minuuttia sitten · Tykkää
- Sonja** PS: EI PIDÄ PAIKKAANSA!
44 minuuttia sitten · Tykkää
- Kristiina** esim. jersey shoressa sanottiin, mut oon kyl aina tienny
42 minuuttia sitten · Tykkää
- Kristiina** ja pitää paikkaansa, ainaki mulla on toiminu vai näätkö täällä muksuja hä???
42 minuuttia sitten · Tykkää

Ehkäisy kunnossa-moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/07/ehkaisy-kunnossa/> Haettu 3.12.2012.

¹⁷³ Music Televisionin tosi-tv -ohjelma jossa joukko amerikkalais-italialaisi nuoria juhlii ja asuu yhdessä kesän ajan. [http://en.wikipedia.org/wiki/Jersey_Shore_\(TV_series\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Jersey_Shore_(TV_series)) Haettu 21.10.2012.

Tässä tapauksessa mokaaja on siis vastannut oman käsityksensä mukaisesti kysymykseen jonka vastauksen on luullut tietävänsä ja pitäytyy kannassaan. Mokaan muodostuminen on alkanut heti kiertoviestin vastauksesta, mutta on jatkunut myös kommentteissa mokaajan pitäessä kiinni väärästä käsityksestään.

Kiertoviestien toiminnan ymmärtäminen voi tuottaa myös ongelmia, etenkin jos viesti on vastaajalleen entuudestaan tuntematon. Esimerkissä kiertoviestin väärinkäytöstä mokaaja on saanut Fb-seinälleen kiertokirjeen, jossa hänelle annetaan kirjain jolla hänen tulee vastata viestin kysymykseen. Mokaaja on kuitenkin ymmärtänyt viestin tarkoituksena olevan vain kysymykseen vastaamisen, eikä hän käytä saamaansa kirjainta vaan vastaa kysymykseen vapaamuotoisesti noudattamatta kirjainsääntöä.

Jenny

Sain kirjaimen: S

Minulla on: väsy

Eläin, jota muistutan: kultakala

Rakastan: ruokaa

Oletko pilvessä: en

Minne joudut vanhana: taivaaseen

Tykkää tästä, niin annan sinulle kirjaimen

Tykkää · Kommentoi · 5 tuntia sitten · ❄

Kirjainpeli. <http://www.feissarimokat.com/2011/09/kirjainpeli/#more-3935> Haettu 27.1.2013.

Jennyn kaverit huomaavat hänen virheensä ja kommentoivat Jennyn tehneen kyselyn väärin. Jenny suuttuu kritiikistä ja vastaa tarjoamalla kaverilleen aggressiivisesti kirjainta, eli jatkaa kiertoviestiä eteenpäin.

Kirjainpeli. <http://www.feissarimokat.com/2011/09/kirjainpeli/#more-3935> Haettu 27.1.2013.

Tee-se-itse-meemi

Tee-se-itse-meemi on kiertoviestin tyyppinen kommentointiketju, jonka muoto ja idea pysyvät samanlaisena vaikka aiheet vaihtelevat. Käytettävissä on siis vain esimerkiksi Fb:n statuspäivitys jolle meemiä ryhdytään rakentamaan. Kaava jolla meemiä rakennetaan voi olla tuttu muista samantyyppisistä meemeistä, mutta meemi ei ole samaan tapaan vain täydennettävissä kuin aikaisemmassa esiteltyt kiertoviestit valmiine kysymyksineen.

Kutsun tämän tyyppistä materiaalia tee-se-itse-meemeiksi, sillä niiden sisältö muuttuu käyttötarkoituksen mukaan. Olen tallentanut Feissarimokat-sivustolta poliittisen aiheen sisältävän muuntuvan meemin ja Ikean hyllyyn¹⁷⁴, haihin¹⁷⁵ sekä junamatkailuun¹⁷⁶ liittyvät

¹⁷⁴ Ikean hylly -moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/02/ikean-hylly/#more-5467> Haettu 10.11.2012.

meemit. Kaikki meemit toistavat samaa teemaa. Facebook-päivitys joka ketjun aloittaa ei yleensä ole mitenkään poikkeava, vasta ensimmäinen kommentti aloittaa päivityksen muuntumisen meemiksi. Toinen kommentti vahvistaa meemin ja rohkaisee kommentoijia jatkamaan yhdessä päivityksen muuntamista meemiksi. Tallentamiani neljää tämänkaltaista meemiä oli kommentoitu 9-14 kertaa, vain yhdessä meemissä kommentoijia oli vain kaksi, muissa usea eri henkilö jatkoi saman kaavan tuottamista.

Meemin tarttuvuutta on kuvannut mm. Paul Marsden tapauksessa jossa tehdastyöläiset sairastuivat yksi toisensa jälkeen salaperäisiin oireisiin. Asian selvitys paljasti oireiden johtuvan kuitenkin 'sosiaalisesta tartumisesta' eli ihmisten reagoimisesta toisiinsa samalla tavalla selvitäkseen stressaavista tilanteista.¹⁷⁷ Mokissa ei ole kyseessä mitenkään hankala tilanne, vaan tarttuminen johtuu potentiaalisen meemin tunnistamisesta ja sanattomasta, yhteisestä sopimuksesta tuottaa meemi näkyväksi. Toiminta on luonteeltaan samankaltaista kuin esimerkiksi spontaani runonlaulantatilanne, jossa toimijat ryhtyvät ilman suullista sopimusta laulamaan yhdessä. Jos meemi määritellään kopioituvaksi elementiksi, voidaanko tällaista pitää meeminä lainkaan jos muoto vaihtelee kerrasta toiseen? Vaikka meemin sisältö muuntuu jopa täysin sen siirtyessä paikasta toiseen, sitä voidaan silti kutsua meemiksi ilman että sen muoto säilyisi samana. Tulkintani mukaan kyseessä on meemi ilman tiettyä muotoakin, koska sen idea säilyy ja siirtyy tunnistettavana niille joilla on riittävästi tietoa meemin olemassa olosta.

Omissa nimissä julkaistut meemit

Toisinaan meemin julkaiseminen omalla Fb-seinällä voi johtaa syytöksiin materiaalin julkaisemisesta omissa nimissä, vaikka kyseessä olisi vain hieman tuntemattomampi tai uusi meemi. Tallentamani kaksi tämän kaltaista mokaa käsittelevät sekä englannista suomeksi käännettyä mokaa että kiertoviestin analyysiä, joka on myös kopioitu toisesta lähteestä. Meemien hyödyntäminen oman ilmaisun rikastajana ilman viitteitä sen

---

¹⁷⁵ Hai-allas -moka. <http://www.feissarimokat.com/2011/07/haiallas/#more-3347> Haettu 10.11.2012.

¹⁷⁶ Meitä on moneen junaan -moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/08/meita-on-moneen-junaan/#more-7778> Haettu 10.11.2012.

¹⁷⁷ Marsden 2001.

kopioimisesta voi aiheuttaa hyödyntäjälleen ongelmia, vaikka tyypillisesti meemillä ei ole tekijää jolle tekijänoikeuden voitaisiin osoittaa kuuluvan. Meemien julkaisu ilman mainintaa siitä että kyseessä olisi meemi, on täysin normaalia. Näissä tapauksissa henkilökohtainen viestintä ja samanlaisina kiertävät meemit ovat olleet lukijoilleen liian samankaltaisia ja ovat menneet sekaisin. Ensimmäisessä esimerkissä Aleksi kertoo saaneensa tyypillisen kiertoviestin jossa hänet yritetään pakottaa jatkamaan meemin kierrätystä tai kuollut ilmestyy kaappiin.

Aleksi kuitenkin ottaa meemin haltuunsa ja toteaa tämän olevan juuri toivottu asiantila.

Kaikki irti kiertoviestistä-moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/10/kaikki-irti-kiertoviestista/> Haettu 3.12.2012.

Aleksin päivityksessä ei ole mukana yhtään kommenttia joista voisi selvittää ovatko hänen Fb-ystävänsä huomanneet kyseessä olevan käännöksen jo olemassaolevasta meemistä. Feissarimokissa Aleksin kirjoitus kuitenkin otetaan käsittelyyn ja jo kolmannessa kommentissa kerrotaan että se löytyy ulkomaiselta moka-sivustolta, Lamebookista.

Googlaamalla moka lauseen teksti löytyy myös kolmesta Twiitistä¹⁷⁸ jotka on julkaistu syyskuussa 2012, eli ennen vastaavaa julkaisua Lamebookissa. Sama teksti löytyy lisäksi Reddit- kuvasivustolta¹⁷⁹ jossa se on julkaistu jo syksyllä 2011. Moka kommentoijien

¹⁷⁸ @LukeRayner <https://twitter.com/TheLukeRayner> ;@miilkkk <https://twitter.com/miilkkk/status/250332216788385793> ;

@Talking_Teddy, https://twitter.com/Talking_Teddy/status/250283021943578624 . Haettu 27.10.2012.

¹⁷⁹ Reddit. http://www.reddit.com/r/Jokes/comments/ejnr6/earlier_i_recieved_a_chain_mail_message/ . Haettu 28.10.2012.

mukaan samainen teksti on kiertänyt kuvafoorumeilla jo jonkin aikaa ja myös moka alun perin julkaissut Aleks¹⁸⁰ kertoo kommentteissa moka tarinan:

HEJ! Aleks¹⁸⁰ täällä, tän ei todellakaa pitäny päätyy tänne, eikä todellakaa pitäny saada ees noin paljo tykkäyksii mitä tos näkyy. Kelasin et pari tykkäis ja kommentteis olis tyyl¹⁸¹ 9gag (huumorisivusto) ruraa jne. Siksi mä sen ihan suoraa suomensinki et kaikki 9gag ihmiset tunnistais.. en vissii oikee aatellu loppuun asti! Häpeissäni yli sadan tykkään rajan rikki mentyä poistin ja selitin asian facebook seinälläni. JOS siis ketään kiinnosti.¹⁸¹ (Nimimerkki 'Ei jumalauta 4.10.2012 <http://www.feissarimokat.com/2012/10/kaikki-irti-kiertoviestista/#more-8483> Haettu 3.11.2012)

Aleks¹⁸⁰ on siis olettanut muiden tunnistavan kirjoituksen meemiksi eikä ole yrittänyt varsinaisesti esiintyä tekstin luoja. Tässä tapauksessa yleisö ei ole kuitenkaan tunnistanut kirjoitusta muilta sivustoilta tutuksi ja on näin olettanut Aleksin keksineen kirjoituksen itse ja pitänyt sitä hyvin keksittynä vitsinä, ja myöhemmin yrityksenä omia vitsin tekijänoikeus itselleen. Kuvasivustot kuten Reddit, 9gag ja 4chan levittävät ja myös välillä tuottavatkin meemejä. Meemin tarina voi alkaa joltain näistä sivustoista spontaanisti tai pakottamalla.

Pakotetut meemit

Pakotuksella tarkoitetaan meemistatuksen rakentamista postittamalla samaa kuvaa tai tekstiä jatkuvalla syötöllä kunnes se hyväksytään meemiksi tai siihen kyllästytään.¹⁸²

Kutsumalla meemiä pakotetuksi voidaan pyrkiä pysäyttämään sen eteneminen, pakotettuja meemejä pidetään yleensä ärsyttävinä ja epäaitoina¹⁸³ Pakotetun meemin elinkaaresta ja paradoksisesta luonteesta hyvä esimerkki on 'Milhouse is not a meme' -meemi, joka syntyi 4chan -kuvasivustolla kun Simpsonien hahmosta, Milhouse Van Houtenista, yritettiin pakottaa meemiä. Pakotuksen yhteydessä syntynyt vastalauseiden ryöppy johti loppujen lopuksi meemin syntymiseen aiheesta, ettei Milhouse ole meemi.

¹⁸⁰ Feissarimokat on ilmoittanut pyrkivänsä varmistamaan mokaajina esiintyvien kommentoijien henkilöllisyyden, joten kohtalaisella todennäköisyydessä kysessä todella on sama henkilö joka alunperin julkaisi päivityksen. <http://www.feissarimokat.com/2012/03/hyvatapainen-teini/> Haettu 28.10.2012.

¹⁸¹ Kaikki irti kiertoviestistä -moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/10/kaikki-irti-kiertoviestista/#more-8483>. Haettu 28.10.2012.

¹⁸² Meemien pakotuksesta: <http://meemi.info/index.php/Pakotus>; <http://knowyourmeme.com/memes/forced-meme>; <http://knowyourmeme.com/forums/general/topics/15964-whats-so-bad-about-9gag> Haettu 28.10.2012.

¹⁸³ <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=forced+meme> Haettu 28.10.2012.

Milhouse is not a meme.

*<http://seemslegit.com/post/view/482> Haettu
28.10.2012.*

Susan Blackmore pitää meemien siirtymistä jäljittelynä jolle on ominaista ja olennaista jonkin idean tai tarinan siirtyminen henkilöltä toiselle. Meemien levittäytyminen on Blackmoren mukaan lisäksi täysin sattumanvaraista eikä se ole mitenkään kontrolloitavissa.¹⁸⁴ Tämän teorian valossa meemien syntyminen pakottamisen avulla ei pitäisi olla mahdollista.

Meemien syntyminen on kokonaisuudessaan kompleksinen ja suurelta osin satunnaisuuteen perustuva prosessi, jota on vaikea ohjailla. Kuitenkin pakottamisen avulla prosessia voidaan yrittää muokata. Kun kuka tahansa voi tehdä oman meeminsä esimerkiksi osoitteessa <http://memegenerator.net> lisäämällä jonkin meeminä tunnetun kuvan yhteyteen oman kommenttinsa ja kutsua tuotostaan meemiksi. Näiden itse tuotettujen 'meemien' täyttäessä internetin ja taistellussa elintilasta, voi olla vaikea erottaa mitkä ovat meemejä ja mitkä niitä imitoivia yksittäisiä tuotoksia.

---

¹⁸⁴ Blackmore 1999, 33.

Memegeneratorilla luotu meemi.

<http://memegenerator.net/instance/29212335>

Meemi meemin sisällä

Toinen hieman erilainen esimerkki omissa nimissä julkaistuista meemeistä ovat kiertoviestien analysoinnit. Kiertoviestille suoritetaan tässä tapauksessa 'ruumiinavaus' ottamalla tarkasteluun sen sisältö ja paljastamalla siinä piilevät epäloogisuudet. Analyysi on useimmiten kirjoitettu siten että se vaikuttaa julkaisijansa tuotokselta, joten kirjoituksen tunnistaminen meemiksi aiheuttaa samankaltaista kritiikkiä kuin aiemmin esitellyssä Aleksin tapauksessa. Osa kommentoijista pitää Essin analyysiä nerokkaana ja hyvin kirjoitettuna, osa tunnistaa sen vanhaksi eri sivustoilla kiertäneeksi meemiksi.

Analyysi kiertoviestistä

Julkaisut: FMteam, kategorioiden Julma totuus, tammikuu 11, 2012

Taustatietoja: Keskustelijat ovat yläasteella.

Janina

Poika ajaa lujaa moottoripyörällä 180 km/h
Tyttö: Hidasta, mua pelottaa
Poika: Enkä, tää on hauskaa
Tyttö: Eikä ole. Oo kiltti, tää on liian pelottavaa
Poika: Sano mulle sitten, että sä rakastat mua
... .. Tyttö: Hyvä on, mä rakastan sua. Jarruta!
Poika: Ja nyt haluaa mua OIKEIN kovaa
tyttö haluaa poikaa
Poika: Voitko ottaa pois mun kypärän ja laittaa
sen sun päähäs? Mä kyllästyin siihen..

Sanomalehdessä seuraavana päivänä:
"Moottoripyörä törmäsi rakennusta vasten
jarrujen vian seurauksena.
Samalla hetkellä kyydissä oli kaksi
henkilöä, joista vain yksi jäi eloon."

Totta puhuen, matkan puoli välissä poika huomasi jarrujen olevan rikki,
mutta ei halunnut tytön tietävän asiasta.
Sen sijaan hän pyysi tyttöä sanomaan että tämä rakastaa
häntä ja halaamaan tätä viimeistä kertaa.
Lisäksi hän käski tytön laittavan kypärän päähän
jotta tyttö jäisi eloon vaikka tämä merkitsi pojalle kuolemaa
Kopioi tämä, jos välität jostakin henkilöstä yhtä paljon kuin
tämä poika♥

Tykkää · Kommentoi · 7 tuntia sitten · 瓓

5 henkilöä tykkää tästä.

Essi Analysoidaanpa tätä nyt hetki. Ensinnäkin ku päristeet
pyörällä 180 km/h niin siinä ei paljoa kommunikoida. Vaikka tyypeillä
olis ollu radioyhteys toisiinsa niin sen toisen puheesta ei saa
vittuakaan selvää ku sillä ei oo kypärää. Morsettamallakohan ne tuon
keskustelun kävi?

Helvetinmoinen keskittymiskyky pojalla, pisteet siitä.
Ja miten helvettissä se poika oikein meinas tunnistaa OIKEIN
kovan halauksen normaalista kiinnipitämisestä? 180 km/h lasissa
pidetään perkele kiinni eikä meinata, vai hiuksistako se tyttö ensin
kiinni piti?

Moisesta vauhdista kypärän vaihtaminen on kans melkoinen
stuntti, kummankin pitää olla melko riskejä kavereita, ja
melko (erittäin) tyhmiä myös ku yleensäkin lähti toinen kyytiin ilman
kypärää? Jarrujen räjähtäminen muka synnä kypärän vaihtoon, ikinä
kuullu moottorijarrusta? Ilmanvastuskin on tuossa vauhdissa jo niin
kova ettei tartte kun vähän nousta siitä tankin päältä niin jo alkaa
maiemista saada jotain selvääkin.

Ja mitä helvettä, kyydissä ilman kypärää?
Todennäköisesti tyypin mopo meni mettään siitä syystä kun
joku kärpänen lensi silmään, ja tuossa vauhdissa varmasti uppos se
kärpänen ja syvälle. Ja haluaisinpa tutustua siihen Teräsmiehen
tyttäreeseen joka henkensä piti tuosta tällistä, 180 km/h vauhdista
seinään se on aivan yksi lysti onko sulla kypärää ollenkaan vai kaks
kypärää, vai kolme.

Tosin tarina ei tunnu mainitsevan jäikö muija loppuelämäkseen
kasviksi. Miksiköhän? Vuoden Tyhmä Paskiainen -kiertopalkinto
jaetaan tänä vuonna hiukan etukäteen, ja tuon poikasen
hautahan se on osoitteena. Asetellaan se siihen kiven päälle
kivasti. Jos jaksavat sen ruumiin rapsutella sieltä seinästä irti.
Oppiipahan ottamaan huippuja jarruttomalla prätkällä.

7 tuntia sitten · Tykkää · 1

Essi Ja kyllä :D tuln vain pilaamaan ilon.
7 tuntia sitten · Tykkää

Janina pilaamaan ilon!? mä nauroin enimmäksee ku luin tota
sun kommentti :DDD
7 tuntia sitten · Tykkää · 1

Analyysi kiertoviestistä -moka.

<http://www.feissarimokat.com/2012/01/analyysi-kiertoviestista/#more-5152>

Kyseessä on siis meemin sisällä oleva meemi. Analysoimalla ensimmäisen meemin

ilmiselvät epäloogisuudet saadaan aikaan uusi tarina joka kumoo alkuperäisen meemin ja antaa koko tekstille uuden näkökulman. Alkuperäinen tarina moottoripyöräonnettomuudesta löytyy Snopes -sivustolta jossa sen todenperäisyyttä Barbara Mikkelsso on yrittänyt tutkia heikoin tuloksin. Pitkään sivuston ylläpitäjänä toiminut Mikkelsso on todennut tarinan sepitteeksi jonka tavoitteena on muistuttaa lähimmäisenrakkauden ilmaisemista riittävän usein. Tarina onnettomuudesta on kiertänyt internetissä ainakin vuodesta 2005 jolloin se on tallennettu Snopes -sivustolle.¹⁸⁵

Kiertoviesteillä pyritään useissa tapauksissa vaikuttamaan ihmisten toimintaan suoraan tai ainakin valistamaan mitä arvoja kannattaisi vaalia. Ilmiö liittyy läheisesti *slacktivismiin*¹⁸⁶ eli ajatukseen siitä että liittymällä jotakin asiaa tukevaan ryhmään tai julkaisemalla kiertoviestin Facebookissa, asioihin voisi vaikuttaa myös internetin ulkopuolisessa todellisuudessa. Arabikevään¹⁸⁷ myötä slacktivismiä voidaan toki pitää myös todellisen muutoksen alkuunpanijana, mutta useimmiten toiminta rajoittuu tykkäyksiin ja jakamiseen Facebookissa tai vastaavissa palveluissa ja oman egon kiillottamiseen tämän avulla. Slacktivismista kirjoittanut Evgeny Morozov toteaa Facebook-ryhmien suosion johtuvan siitä että ihmiset ajattelevat ongelmien ratkeavan sillä että niihin kiinnitetään riittävästi huomiota. Joihinkin paikallisiin ongelmiin tämä lähestymistapa voi toki tepsyä , mutta esimerkiksi ilmaston lämpenemiseen ja nälänhätään tarvitaan konkreettisempia toimia. Slacktivismiä voidaan kuitenkin myös hyödyntää menestyksekkäästi hyväntekeväisyydessä, esimerkkinä tästä on 'Free Rice' -kampanja jossa englanninopiskelun ohessa näkyvillä mainoksilla ostetaan riisiä köyhille.¹⁸⁸ Olen Morozovin lailla huomannut ihmisten liittyvän herkästi Facebookin ryhmiin jotka edistävät heidän mielestään hyviä tavoitteita, ja puolustautuvan sillä että ryhmän jäsenyys tekee asian näkyväksi eikä siitä ainakaan ole haittaa.

---

¹⁸⁵ Mikkelsso 2005. <http://www.snopes.com/horrors/traffic/helmet.asp> Haettu 29.10.2012.

¹⁸⁶ Termissä yhdistyvät englannin kielen sanat 'slack' (löysäillä) ja 'activist' (aktivisti). Myös 'klikktivismi' – termiä käytetään samaan tarkoitukseen, se tarkoittaa illuusiota klikkaamalla vaikuttamisesta.

¹⁸⁷ 'Arabikevääksi' kutsutaan keväällä 2011 arabimaissa levinneitä mielenosoituksia jotka pyrkivät demokratian edistämiseen.

¹⁸⁸ Morozov 2009.

4.3. Sukupolvien välinen kuilu mokien aiheuttajana

Omaksi teemakseen Feissarimokat-aineistossa erottuvat tyypillisen 18-24- vuotiaan internetinkäyttäjän vanhempien ikäpolveen kuuluvat Facebookin käyttäjät. Feissarimokat - sivustolta keräämässäni aineistossa tämän vanhemman ikäluokan edustajien tekemiä mokia on jaoteltavissa kolmen teeman mukaan.

Ensimmäisen tapauksen muodostavat vanhemmat naiset jotka ryhtyvät riitelemään statuspäivityksen tai muun julkaisun kommentteissa. Kahdessa tallentamassani tapauksessa n. 40-vuotiaat naiset ryhtyvät haukkumaan teini-ikäisiä kommentoijia suorasukaisesti ja käyttäen rumaa kieltä¹⁸⁹. Molemmissa tapauksissa kommentoijat ovat alkuperäisen päivityksen tekijän äidit. Näissä mokissa mielenkiintoista on sukupolvierojen kaventuminen ja auktoriteettiaseman katoaminen äitien ala-arvoisen kielenkäytön myötä.

Toinen toistuva teema vanhempien henkilöiden kommentteissa nuorten seinälle on valistaminen. Aiheet joista nuorempaa valistetaan liittyvät usein Facebookin käyttöön, sukupuolisiveellisyyteen¹⁹⁰, elintapoihin¹⁹¹ tai ulkonäköön¹⁹². Käymällä tämän kaltaisia asioita yksityisen keskustelun lailla Facebookin statuspäivityksessä, tehdään asia näkyväksi myös valistuksen kohteen ikätovereille ja muille Facebook-ystävälle. Läksytys osoittaa internet-kontekstin puutteellisen tuntemuksen siinä suhteessa, etteivät valistajat näytä ymmärtävän mikä on oikea tapa ja väline viestiä yksityisluontoisia asioita. Facebook-seinällä julkaisu ei ole samankaltaista viestintää kuin keskustelu kasvokkain.

---

¹⁸⁹ Sukuvika sivistyksessä -moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/10/sukuvika-sivistyksessa/#more-8461>
. Itsenäisyyspäivä pilalla osa 4 -moka. <http://www.feissarimokat.com/2011/12/itsenaisyyspaiva-pilalla-osa-4/#more-4776> Haettu 20.10.2012.

¹⁹⁰ Kuuma tytär- moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/04/kuuma-tytar/#more-6426> Haettu 20.10.2012.

¹⁹¹ Unelmointi kielletty -moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/05/unelmointi-kielletty/#more-6795>
Haettu 18.10.2012.

¹⁹² Riitaa kulmakarvoista -moka. <http://www.feissarimokat.com/2011/02/riitaa-kulmakarvoista/#comment-94127> Haettu 18.10.2012.

Kolmas teema on jo aikaisemmin mainittu puutteellinen internetkulttuurin tuntemus, joka voi aiheuttaa huomiota herättävän poikkeavaa käytöstä tai tietämättömyyden paljastumisen¹⁹³. Tässä tapauksessa olen tulkinnut tämän päätyminen mokaksi johtuvan nuorempien halusta nauraa vanhemmilleen joita on perinteisesti pidetty auktoriteettina. Internetissä nuoret kuitenkin ovat enemmän omalla maaperällä ja naurun avulla osoittavat vanhemmilleen paikkansa. Tässä toistuu jälleen Knuuttilan käyttämän huojuusteorian malli jolloin arvokkaana pidetty alennetaan naurun avulla.¹⁹⁴

4.4. Tunteita herättävät mokat

Eläinten kohtelu on yksi tällaisista aiheista joka herättää useista meissä hyvin voimakkaita tunteita. Esimerkiksi kattavasti nimetyssä ryhmässä 'Eläinräökkäys pois koko Suomesta' -ryhmässä on yli 18 000 jäsentä.¹⁹⁵ Ryhmän sivulla on kuvia rääkätyistä eläimistä ja uutisia eläinräökkäystapauksista. Kuvaavin on kuitenkin ylläpitäjän julkaisema juttu mikroom laitetusta kissasta, joka on selvästi vanhan *lemmikki mikrossa -kaupunkitarinan* toisinto:

Kuulin tän yheltä tutulta. Joku mies oli laittanut sen kissan mikroom,
ja antanut tämän olla siellä niin kauan että kissa ei ollut saanut happea, ja oli
POSAHTANUT_ ilmaan..
Hyi hemmetti.... Kuulisitte ite vaikka uuniin jota tekee tuolleen!!!!¹⁹⁶

*('Eläinräökkäys pois koko Suomesta' -Facebook-ryhmän 11.9.2012 julkaisema päivitys.
<https://www.facebook.com/pages/El%C3%A4inr%C3%A4%C3%A4kk%C3%A4ys-pois-koko-Suomesta-/375990366751?fref=ts> Haettu 3.12.2012)*

Kaupunkitarina mikrossa räjähtäneestä lemmikistä on kerätty ensimmäisen kerran vuonna 1979¹⁹⁷. Susan Blackmoren mukaan tarina on tyypillinen meemi, josta on syntynyt useita eri variaatioita ja jonka totuusarvolla ei ole merkitystä sen kiertäessä ympäri maailmaa.¹⁹⁸

¹⁹³ Lyhenteet auki -moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/04/lyhenteet-auki/#more-6289> Haettu 18.10.2012.

¹⁹⁴ Kts. s.33.

¹⁹⁵ Eläinräökkäys pois koko Suomesta -ryhmä Facebookissa.
<https://www.facebook.com/pages/El%C3%A4inr%C3%A4%C3%A4kk%C3%A4ys-pois-koko-Suomesta-/375990366751?fref=ts> Haettu 30.10.2012.

¹⁹⁶ Kts. liite 3.

¹⁹⁷ Brunvand 2012, 412.

¹⁹⁸ Blackmore 1999, 39-40. Kts. Myös Brunvand 2012, 400.

Vaikka tieto tarinan luonteesta olisi helposti tarkastettavissa, kommentoijat ottavat sen silti hyvin tosissaan ja jopa uhkailevat väkivallalla oletettua kissan kiduttajaa. Tässä tapauksessa oletettu kiduttaja on vain kasvoton hahmo, mutta Feissarimokien vastaavissa tapauksissa räökkääjällä on ainakin etunimi.

Feissarimokien ikävin aineisto on merkitty varoituksin, ettei kyseisissä mokissa ole mitään hauskaa. Mokat käsittelevät eläinräökkäystä ja murhaa rikosten tekijöiden päivityksinä. Ensimmäisessä eläinräökkäystapauksessa mokaaja on kaatanut pihalle tulleen kissan päälle kuumaa vettä ja vaikuttaa tekoonsa tyytyväiseltä.

Sairasta, osa 1

Julkaisut: **FMteam**, kategorioina **Takasivu**, kesäkuu 29, 2011

VAROITUS: Lähiaikoina meille on jostain syystä tullut paljon kissa-aiheisia juttuja. Tavallisesta poiketen tässä ei kuitenkaan ole mitään hauskaa, joten jätä lukematta, jos huumoria etsit.

The screenshot shows a social media post from 'Sairasta, osa 1'. The post is by a user named 'Tuukka' (profile picture of a person with ~40 followers). The main text of the post reads: 'joku perkeleen karvaton irtokissa tuli lasten telttaan makoilemaan. ei ole enää näkynyt, kun heitin päälle sankollisen tulikuumaa vettä! :D :D'. Below the post are three comments: 1. 'Jani' (with a thumbs up icon) says 'ja 3 muuta tykkäävät tästä.' 2. 'Hanna' (with a female profile picture icon) says 'se oli mejän kissa, ei siis irtokissa joka oll karkuun päässy. paloi niin pahasti, että taitaa olla viimeinen eläinlääkärireissu edessä. kiitos vaan paljon.' 3. 'Teija' (with a female profile picture icon) says 'Ei ihan tervettä touhua.'

Kuva 9: Sairasta osa 1- moka. <http://www.feissarimokat.com/2011/06/sairasta-osa-1/> Haettu 5.12.2012.

Mokan kommentoijat ovat pöyristyneitä teosta ja vaativat syyllistä vastuuseen. Tässäkin tapauksessa mokaajaa uhataan samanlaisella kohtelulla.

ilmo, tule täällä käymään niin kokeillaan samaa, heitän päälles kiehuvaa vettä ja katotaan naurattaako? (Käyttäjänimi *suskin* kommentti 30.6.2011.

<http://www.feissarimokat.com/2011/06/sairasta-osa-1/#more-3111> Haettu 10.1.2013)

Lisäksi kommentteissa tuodaan esiin tuotantoeläinten kohtelu verrattuna lemmikkien saamaan huomioon ja pidetään tekopyhänä kantaa niin paljon huolta pelkän kissan ollessa kyseessä:

Kuinka moni teistä syö lihaa? Tajuatteko, että yhtä paljon, jollei enemmänkin, kärsivät miljoonat eläimet joita ostelette K-Kauppan pakastealtaasta vakuumpakattuna. Mikä idea on, että yksi eläin/eläinlaji saa sääliä, mutta muut eivät?(*Käyttäjänimi Lihansyöjän kommentti 30.6.2011. <http://www.feissarimokat.com/2011/06/sairasta-osa-1/#more-3111> Haettu 10.1.2013*)

Toinen esimerkki eläinräökkäykseen viittaavasta toiminnasta on teinityttöjen päivitys kommentteineen kissanpennun löytymisestä kuolleena. Kissanpentu on ilmeisesti ollut tyttöjen vastuulla ja jätetty oman onnensa nojaan sairauden takia.¹⁹⁹ Feissarimokien kommentit ovat samantapaisia kuin aiemmassa kissanräökkäys-mokassa, tytöille toivotaan rangaistusta kissanpennun räökkäämisestä.

Kolmannessa 'sairaaksi' mokaksi luokitellussa esimerkissä Saku Hänninen pyytää kavereitaan arvaamaan miksi on joutunut poliisin kyytiin.²⁰⁰ Syyksi paljastuu mokaan liitettyjen uutisten kautta kehitysvammaisen pojan raaka murha, josta Hänninen tuomittiin vankeuteen 2011.²⁰¹ Mokan kommentoijat ovat tässäkin tapauksessa järkyttyneitä tapauksesta ja kommentoivat. Hännisen Facebook-profiili on aikaisemmin ollut kaikille avoin, joten moni kommentoija on käynyt katsomassa henkilön aikaisempia päivityksiä ja sitä miten hän on jatkanut normaalia elämää Facebookissa rikoksensa jälkeenkin. Rikos laittaa hänen toimintansa Facebookissa kuitenkin uuteen perspektiiviin ja kommentoijien mielestä normaalina pidettävä käytös veriteon jälkeen kertoo myös surmaajan julmuudesta ja väliinpitämättömyydestä:

jokseenkin hämmentävää, että tyyppi ihan normaalisti jatkaa elämäänsä facebookissa, vaikka on tappanut ilmeisesti oman kaverinsa. Ja muut kaverit eivät kai aavistaneet mitään, ainakaan tuon facebookin seinän perusteella. Mutta eihän murhaajilla olekaan normaalin ihmisen moraalialia ja aivotoimintaa, niin että ilmeisesti ihan hyvin on elämäänsä jatkanut murhan jälkeen. Onneksi saivat tuon kusipään kiinni. (*Käyttäjänimi L:n kommentti. <http://www.feissarimokat.com/2011/08/sairasta-saku-aleksi-hanninen/#more-3693> .25.8.2011*)

¹⁹⁹ Sairasta osa 2. <http://www.feissarimokat.com/2011/06/sairasta-osa-2/#more-3108> Haettu 31.10.2012.

²⁰⁰ Sairasta: Saku Aleksii Hänninen. <http://www.feissarimokat.com/2011/08/sairasta-saku-aleksi-hanninen/#more-3693> Haettu 31.10.2012.

²⁰¹ "Kavereille rehvastelu paljasti osallisuuden murhaan – vankeutta lähes 10 vuotta" Uutinen MTV3.fi -sivustolla 25.8.2011.

<http://www.mtv3.fi/uutiset/rikos.shtml/kavereille-rehvastelu-paljasti-osallisuuden-murhaan---vankeutta-lahes-10-vuotta/2011/08/1379064> Haettu 31.10.2012.

Facebookissa ja sitä kautta Feissarimokissa voidaan vertailla sitä identiteettiä minkä käyttäjä luo itsestään Facebook-kirjoitustensa ja tykkäyksiensä kautta. Hännisen kohdalla todellisuus ja online-identiteetti joutuvat jyrkkään ristiriitaan hänen paljastuessaan murhaajaksi. Kuten Baym huomauttaa, virtuaalimaailmassa olemme vain yksi kokonainen entiteetti, yksi mieli yhdessä kehossa. Virtuaalisessa ympäristössä voimme kuitenkin luoda useita erilaisia identiteettejä eri tarkoituksiin koska emme ole enää sidoksissa reaali maailman rajoituksiin.²⁰² Itse konstruoitu identiteetti esim. Facebookissa on useimmiten vain yksi paikka saada tietoa henkilöiden toiminnasta. Baymin mukaan internetissä leviävä muiden lisäämä tieto voi aiheuttaa ongelmia poiketessaan käyttäjän määrittelemästä minäkuvasta.²⁰³ Hännisen tapauksessa hänen profiilinsa kertoo tavallisen teinipojan elämästä, mutta hänen nimensä etsiminen hakukoneella paljastaa täysin toisenlaisen totuuden monien uutisten avustuksella.

Kuolema ja Feissarimokat

Sosiaalisten verkostosivustojen suosio on tuonut näkyville mokaajien lisäksi myös tilanteita joissa käyttäjätilin omistaja on menehtynyt ja ystävien sureminen sijoittuu menehtyneen Facebook-käyttäjätilin seinälle. Anna Haverinen tutkii sosiaalisen suremisen uusia käytänteitä internetissä ja on todennut suremisen olevan jälleen tulossa yhteisölliseksi virtuaalisten muistomerkkien ja sosiaalisen median muistosivustojen avulla myös Suomessa.²⁰⁴ Myös Feissarimokista löytyy kuolemaa käsittelevää aineistoa jonka avulla voidaan tarkastella suremisen käytänteitä ja normeja sekä Facebookissa että Feissarimokat-sivustolla. Feissarimokat ei lähtökohtaisesti huumorisivustona ole oikea paikka suruviesteille tai kuolemaa käsitteleville mokille ja kaikki kolme löytämäni mokaa²⁰⁵ ovatkin jo poistettu sivuilta²⁰⁶. Mokien kommentteista saa kuitenkin tarpeeksi kattavan kuvan sekä poistetuista mokista että kommentoijien suhtautumisesta niihin. 'Äkkiä Faceen' -moka on syntynyt onnettomuudessa menehtyneen nuoren ystävien julkaistua tämän

---

²⁰² Baym 2010, 105.

²⁰³ Baym 2010, 112.

²⁰⁴ Haverinen 2010, 50.

²⁰⁵ Äkkiä faceen -moka, <http://www.feissarimokat.com/2012/09/akkia-faceen/>; kuolemasi ei sovi aikatauluuni -moka, <http://www.feissarimokat.com/2012/07/kuolemasi-ei-sovi-aikatauluuni/#more-7508>; Trolli vie-moka; <http://www.feissarimokat.com/2011/09/trolli-vie/#more-3896> Haettu 5.11.2012.

²⁰⁶ Tämän takia en myöskään julkaise mokien kuvakaappauksia vaikka ne olisivat löydettävissä.

seinällä osanottoviestejä ennen kuin tieto kuolemasta on tavoittanut omaiset. Menehtyneen sisko ilmeisesti lukee suru-uutisen Facebookista ja kyselee hätääntyneenä mistä on kyse.²⁰⁷ Moka kommentoijat pohtivat kuolemantapauksesta ilmoittamisen käytänteitä sekä hienotunteisuutta sosiaalisten verkostosivustojen aikana. Osa kommentoijista on jyrkästi sitä mieltä, että Facebookissa ei pitäisi ainakaan menehtyneen seinälle kirjoittaa mitään ennen kuin on varmuus siitä että omaiset tietävät tapahtuneesta.

Pitäisihän ihmisten tajuta, että omista asioistaan saa tietty niin paljon huudella kuin sielu sietää, mutta älkää toisten asioista ilmoitelko (ei omalla, eikä toisen seinällä), ennen kuin "saatte luvan". Itse en laita edes mitään lapsen syntymisen onnentoivotteluja tai hääonnitteluja, ennen kuin asianomainen on julkisesti siitä facessa itse ilmoittanut. Vähän hei kunnioitusta toisten yksityisyydelle! (käyttäjänimi tuulin kommentti <http://www.feissarimokat.com/2012/09/akkia-faceen/> Haettu 5.11.2012)

Toiset kommentoijat ilmaisevat että suremisen ilmaisu Facebookissa on täysin nykypäivää ja kuuluu sivuston luonteeseen.

Älä viitti jauhaa paskaa, ei siihen kenenkään lupaa tarvita, jos naamakirjaan laittaa "ripit", jos joku frendi kuolee.. Se ole niiden osaanottajien tehtävä ilmoitella omaisille. Tai hääonnittelut tai mitä vaan, totta munas saa onnitella facessa, oma moka, jos julkisuusasetukset on niin, että koko kylälle näky.. Tervetuloa tähän maailmaan! (käyttäjänimi Tyttösen vastaus tuulin kommenttiin <http://www.feissarimokat.com/2012/09/akkia-faceen/> Haettu 5.11.2012.)

Virtuaalinen muistaminen on kommenttien mukaan nykyaikainen tapa kunnioittaa edesmenneen muistoa ja tiedottaa tapahtumasta lähipiiriin ulkopuolelle. Haverisen mukaan virtuaaliset muistomerkkisivut antavat surijoille mahdollisuuden käsitellä ja jakaa tunteitaan helpommin kuin internetin ulkopuolisessa maailmassa.²⁰⁸

Itse en näe tässä muuta mokaa kuin sen, että miksi viranomaiset eivät ilmoittaneet asiasta aivan ensimmäisenä lähiomaisille?!? Minusta tuo on ihan mukava tapa kirjoittaa menehtyneen seinälle osanottonsa ymv. Avopuolisoni menehtyi joitakin vuosia sitten, itse päivitin tilani melko pian tämän jälkeen. Tähän nyt oli monia syitä. Tarkoitus ei ollut kerjätä mitään surunvalitteluja tms, halusin vain tiedon julkiseksi yhteisten kavereidenkin (enpä olisi jaksanut ruveta

---

²⁰⁷ Moka poistettiin ennen kuin ehdin ottaa siitä kuvakaappauksen. Kommenteista on kuitenkin konstuoitavissa moka sisältö. Esim. Nimim. 'Sokerikukka' kommentti: ... Tää päivitys koski sitä että joku nuori oli kuollut auto-onnettomuudesta ja ihmiset päivitteli noita R.I.P. päivityksiä Faceen eikä kukaan sitten viitsinyt omaisille ilmoittaa pojan kuolleen. Tässä oli kyse siitä että uhrin sisko sai tietää Facebookin kautta veljensä kuolemasta....<http://www.feissarimokat.com/2012/09/akkia-faceen/> Haettu 4.11.2012.

²⁰⁸ Haverinen 2010, 62-63.

– etenkään tällaisen tapahtuman jälkeen – soittamaan jokaiselle erikseen ja kertoa ikävät uutiset) ja muidenkin takia, esim. miksi en vastannut tuolloin puheluihin jne. Kerroin asiasta profiilissa myöskin mm. sen takia, ennen kuin kaverit kuulevat juoruja jostain muualta ja pohtivat, olenko minä kuullut asiasta. FB kuitenkin helppo ja nykyaikainen tiedotustapa. *(Nimimerkki Axu, <http://www.feissarimokat.com/2012/09/akkia-faceen/> Haettu 5.11.2012)*

Kommenttien perusteella Facebookin muistoryhmiä ja julkista suremista pidetään sekä turhana huomionhakemisena että mahdollisuutena ilmaista suruaan ja osanottoaan nykyaikaisin menetelmin.

Toisessa kuolemaan liittyvässä tapauksessa mokaaja myöhästyy koska liikenne on pysähtynyt ihmisen jäätyä junan alle. Mokaaja ilmaisee turhautumisensa ja syyttää kovin sanoin junan alle jäänyttä ihmistä aikataulunsa pettämisestä. Myös tämä moka on poistettu mutta on luettavissa mokasivulla olevan linkin²⁰⁹kautta. Olennaista on tässäkin tapauksessa Feissarimokien kommentoijat, jotka arvottavat kuolemaan näin väheksyvästi suhtautuvaa mokaajaa mokaan lähtökohdista ilman varmaa tietoa mokaan kontekstista. Kommentoijat toivovat mokaajalle rangaistusta julmista kommentistaan ja ihmettelevät tämän empatiakyvyn puutetta:

mä en toivo et tuo jäis junan alle (tiän miltä tuntuu olla läheinen jolta on jääny rakas junan alle) vaan toivon tolle PASKAA loppuelämää toivottavasti kädettömänä, jalattomana ja tuntis kaiken kivun, muttei voi tehdä sille mitään. ja lopulta se vaan HALUIS kuolla siihen kipuun...*(nimimerkki hhhhh, <http://www.feissarimokat.com/2012/07/kuolemasi-ei-sovi-aikatauluuni/#more-7508> Haettu 7.11.2012.*

Kommentit mokaajan moraalittomuudesta vähenevät sen jälkeen kun keskustelu kääntyy itsemurhien oikeutukseen ja syihin. Kun moni on jo kommentoinut mokaajan toimintaa, keskustelu siirtyy toiseen aiheeseen eli itsemurhiin. Mokaan kontekstiin tuo lisävaloa kommentti, jossa mokaajan omien sanojensa mukaan tunteva henkilö vahvistaa kommentoijien spekuloinnit mokaajan lemmikin kuolemasta:

... Tämän kyseisen henkilön hamsterin piikille vieminen taisi olla näköjään hieman liikaa, kun sen jälkeen alkoivat nämä aivan suunnattomat vihat kaikkea ja kaikkia kohtaan. *(nimimerkki skdjg, <http://www.feissarimokat.com/2012/07/kuolemasi-ei-sovi-aikatauluuni/#more-7508> Haettu 7.11.2012)*

---

²⁰⁹ <http://www.feissarimokat.com/2012/07/kuolemasi-ei-sovi-aikatauluuni/#more-7508>.

Mokan kontekstista on siis mahdollista saada tietoa kommenttien avulla. Tiedon paikkansapitävyydestä ei ole takeita, mutta useissa tapauksissa²¹⁰ mokaajat tai heidän ystävänsä oikovat mokaan liittyviä tietoja Feissarimokien kommentteissa. Kyseisen mokan aiheena ei siis sinänsä ole kuolema vaikka onnettomuus johtaa lopulta siihen, syynä on mokaajan mielipaha jonka hän on ilmaissut Facebookissa sen sijaan että olisi tyytynyt mielessään kiroamaan myöhästymistään.

Kolmannessa mokassa joku esiintyy Karoliina Kesti -nimisenä tyttönä jonka katoaminen oli paljon julkisuudessa kesän 2011 lopussa²¹¹. Mokan aikaan tyttö oli jo löydetty kuolleena, mutta se ei estänyt huijausyritystä jossa kuolleena esiintyjä trollaaja kertoo vain teeskennelleensä ja olleensa Venäjällä piilossa. Mokan kommentoija uskoo ilmeisesti tämän ja kommentoi hämmentyneenä tapahtumien yllättävää käännettä. Feissarimokien kommentoijista osa pitää toimintaa epäeettisenä etenkin omaisten näkökulmasta:

No niin tai näin, mutta olisi aika karmeaa, jos oman kuolleen tyttären kasvoista tulisi Internet-vitsi. (Kommenttoija shoon 13.9.2011.
<http://www.feissarimokat.com/2011/09/trolli-vie/#more-3896> Haettu 6.11.2012)

Kommentoijat esittävät asiaan myös toisen näkökannan jonka mukaan mokan kauhistelu ja tuntemattoman tytön kuoleman sureminen on vain keino vaikuttaa empaattiselta vaikka asialla ei olisi todellista merkitystä itselle:

Osa noista trolleista on kyl todella törkeitä, mutta ihmiset saa hyvin pitkälti syyttää myös itseään, koska onhan tää nyt ihan kirjaesimerkki Missing Pretty Girl Syndrome:sta. Trollien lisäksi oksetti nää tuhannet "sympaajatkin" kun kävin lukemassa noita muistosivuja: "Kauheeta miten noin kaunis tyttö kuoli" (rumat saa mennäkin? OK...), samaan aikaan Tampereella tapahtunut kiinalaisnaisen tappo (huom tappo, ei itseaiheutettu onnettomuus) on "Hervannan kinukki tappo", sanotaan et Karoliinaa ei nyt saa arvostella mut unohdetaan täysin se lynkkausporukka joka oli Karon kavereiden perässä, teinit kauhistelee viinan vaaroja ja vanhemmat hyssyttele "kyllä niin olisi voinut käydä kenelle vain, oli humalassa tai ei" (?? just joo...) Verdict: Ällöttävää, puolin ja toisin. (Nimimerkki Juomari 13.9.2011.
<http://www.feissarimokat.com/2011/09/trolli-vie/#more-3896> Haettu 6.11.2012)

²¹⁰ Esim. Tunteet kuumina -moka, <http://www.feissarimokat.com/2012/08/tunteet-kuumina/#more-7858> ja Chisun salaliitto -moka, <http://www.feissarimokat.com/2011/12/chisun-salaliitto/#more-4882>.

²¹¹ Karoliinan katoaminen: Poliisi olikin heti alkuun oikeassa?, <http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/art-1288412841448.html> ; Karoliina Kestin katoamista tutkitaan tappona, http://www.iltalehti.fi/uutiset/201108220162229_uu.shtml ; Poliisi: Karoliina Kesti löytyi lammesta, http://www.iltalehti.fi/uutiset/201109080002754_uu.shtml

Tapauksen runsaasta uutisoinnista on löydettävissä merkkejä 'valkoisen naisen syndroomasta' eli siitä miten kauniin tytön katoaminen saa aikaan uutistulvan, jossa pohdinnan alaisiksi joutuvat myös tämän elämäntavat ja ystävät.²¹² Feissarimokien kommentoijat pitävät kuolleen kustannuksella pilailua mauttomana, mutta vitsailu tabuiksi miellettyillä asioilla pyrkii saattamaan kielletyt teemat näkyviksi ja naurettaviksi helpotuksen tunteen avulla²¹³. Menehtyneen tytön muistosivulla Facebookissa on myös esiintynyt huonoina vitseinä pidettyä materiaalia jonka avulla moka lähettäjä puolustautuu:

...Hauskaa löytää huumoriarvo tällaisesta, mutta kaikkein parhaat naurut aiheutti trollinikit RIP Karoliina Kesti facebookyhteisössä. En ymmärrä kuinka jotkut oikeasti otti tosissaan niitä vitsejä, joita sieltä lueskelin...(nimimerkki tege. 13.9.2011.<http://www.feissarimokat.com/2011/09/trolli-vie/#more-3896> Haettu 6.11.2012)

Alan Dundesin tutkimat vitsikehät toimivat vitsiperinteen levittäjinä silloin kun jokin teema on ajankohtainen. Dundesin mukaan sairaana huumorin piiriin kuuluvat, kuolemasta kertovat vitsit liittyvät kuolemasta etäännyntymiseen josta Anna Haverinenkin kirjoittaa kuolemaa internetissä käsittelevässä artikkelissaan.²¹⁴ Julmilta kuulostavat vitsit toimivat siis varaventiilin tavoin kuoleman tullessa liian konkreettisenä ilmiönä eteen. Etenkin nuorille kuolema voi tuntua niin kaukaiselta ajatukselta että ikätoverin menehtymistä on helpompi käsitellä vitsien kautta. Kyseessä oleva kuolleena esiintyminen on sinänsä erilainen tapaus kuin Dundesin keräämät vitsikehät, jotka kertovat eri tavoin silvotuista vauvoista ja ovat ääripään esimerkki vitsien sisältämästä tabu-aiheistosta. 60-luvulta 80-luvun alkuun asti kerätyt sairaat vitsit vauvoista kertoivat silloisen amerikkalaisen yhteiskunnan mielialoista ehkäisytablettien ja naisten oikeuksien esiintulon aikoihin. Dundes onkin päätellyt vitsien johtuvan yhteiskunnan murroksen aiheuttaman paineen purkamisesta.²¹⁵ Samalla tavoin voi käsittää vitsailun nuoren kuolemasta siten, että etäinen suhde kuolemaan manifestoituessaan internetissä synnyttää ahdistusta kuoleman vääjäämättömyydestä ja tämä paine puretaan joko vitsailuun tai suoranaiseen häiriköintiin internetissä.

---

²¹² Tucker 2009, 70-71.

²¹³ Dundes 1987, vii-viii.

²¹⁴ Dundes 1987, 3; Haverinen 2010, 49.

²¹⁵ Dundes 1987, 11.

Liian paljon tietoa

Facebookin yksityisasetus hallinta ei ole aina kovin helppoa ja on mahdollista jakaa vahingossa linkkejä tai valokuvia laajemmalle yleisölle kuin on aikonut. Ongelmia syntyy myös jos tottumaton internetinkäyttäjä ei ole omaksunut netiketin kirjoittamattomia jakamissääntöjä. Näitä sääntöjä on vaikea määritellä tarkkaan, mutta Feissarimokien kommentteista voi konstruoida tapauksia joissa jakaminen on ylittänyt ns. sallitun rajan.

Nancy Baym kirjoittaa ihmisten tykkäävän sosiaalisilla verkostosivustoilla asioista joista he ajattelevat muiden tykkäävän sen sijaan että toimisivat omien, todellisten intressiensä mukaan. Näin käyttäjät rakentavat online-identiteettiään oman ideaalinsa mukaiseksi.²¹⁶ Mikäli käyttäjä ei kuitenkaan hallitse täysin sosiaalisen verkostosivuston sisäänrakennettuja käyttösääntöjä tai valitsee olla välittämättä niistä, tuloksena on usein liikaa jaettua tietoa joka aiheuttaa lukijalleen epämiellyttävän olon; aivan kuin olisi joutunut tahtomattaan jonkin yksityisen tilanteen todistajaksi. Mokien aiheet liittyvät tyypillisesti elämäntilanteen muutoksiin, erityisesti sydänsuruihin ja pettymyksiin. Mokien kommentoijat voivat mokaan aiheen kommentoinnin lisäksi puuttua mokaan johtaneeseen käytökseen neuvomalla mokaajaa kuten ensirakkauden päättymisen surusta kertovassa mokassa, jossa mokaaja on jakanut hyvin monta suhteen päättymisestä kertovaa päivitystä ja kommentoi Feissarimokissa ettei asia kuulu ulkopuolisille:

Jos se ei oo "meijän asia", ni ei varmaan sitte kannata kirjoitella niitä asioita faceen ja kyllä tuo nyt melkoselta angstaamiselta/huomionkerjäämiseltä sattuu vaikuttamaan. Kannattaa eka miettiä mitä haluaa jakaa kenenkin kans ennenku kirjoittele. Vaikka olis millaset sydänsurut ni jatkuva facebookiin angstailu sattuu nyt naurattamaan ihmisiä. Ne erot voi varmaan hoitaa ihan kahden kesken ja ne oman mielen surut voi varmaan kertoa sille "bestikselle" tai muille kavereille. (nimimerkki hahan kommentti, <http://www.feissarimokat.com/2011/10/ensirakkaus/#more-4201> Haettu 2.11.2012.)

Julkaisujen yksityisyysasetukset Facebookissa rajoittavat päivitysten näkyvyyttä kavereille ja ulkopuolisille, mutta Feissarimokiin lähetettyinä kuvakaappauksina kirjoitukset ovat kaikkien nähtävillä, joten kommentteja lukemalla mokaaja voi helposti pahoittaa mielensä. Feissarimokien kommentoijat eivät kuitenkaan aina suhtaudu mokaajiin negatiivisesti, vaan

---

²¹⁶ Baym 2010, 117.

erityisesti tilanteessa jossa mokaaja on vasta teini-ikäinen, hän saa osakseen myös runsaasti sympatiaa:

Ja mitä vikaa ensirakkaudessa on? Elämä opettaa ja tämä on varmasti nuoreille tärkeitä hetkiä. (Nimimerkki kyryb, <http://www.feissarimokat.com/2011/10/ensirakkaus/#more-4201> Haettu 7.11.2012)

Kommentoijat voivat jakaa myös omia kokemuksiaan sydänsuruista:

Minusta tää nyt ei oo mitenkää hauska.. kaikilla, myös teini-ikäisillä on tunteet! ja kyl ite ainakin muistan sen verran lapsuudesta että kyllä jokainen "suhde" päätyttyään teki kipeää. vaikkei vielä tiennyt mitä rakkaus on. (Nimimerkki säälijä, <http://www.feissarimokat.com/2011/10/ensirakkaus/#more-4201>)

Mokat jotka olen teemoitellut liikaa tietoa jakaviin, sisältävät usein myös kuvamateriaalia. Tuoreet äidit haluavat esimerkiksi usein jakaa lapsensa elämän ensitaipaleen ystäviensä kanssa. Facebookissa ystävinä on kuitenkin useasti myös kaukaisempia tuttuja, jotka eivät välttämättä ole yhtä kiinnostuneita vauvasta. Lapsista kertoville julkaisuille nauraa mm. blogi 'STFU, parents'²¹⁷, johon lukijat voivat lähettää Feissarimokien tavoin kuvakaappauksia liikaa tietoa lapsestaan jakavien vanhempien Facebook-seinältä. Esimerkkini liikaa tietoa tarjoavasta mokasta edustaa kyseisen ilmiön ääripäätä kuvamateriaalinsa luonteen vuoksi, joten siihen reagointi on tavallista jyrkempää.

Mokassa 'Vauvakuvat kiertoon'²¹⁸, mokaaja on julkaissut kuvan lapsestaan joka on sotkenut vaippansa kauttaaltaan ulosteeseen.²¹⁹ Kommentoijat ottavat kantaa, onko vauvakuvien julkaisu Facebookissa ylipäätään oikein lapsen tulevaisuutta ajatellen:

Käy sääliksi tota lasta sitten kun se on muutaman vuoden päästä kouluiässä ja tää kuva on netissä kaikkialla.. Ärsyttää vastuuttomat vanhemmat – onhan niitä toki aina ollut, mutta aina ei ole voinut tehdä lapselle näin suurta hallaa näin julkisesti ja näin helposti. (Nimimerkki hanna, 27.9.2011, <http://www.feissarimokat.com/2011/09/vauvakuvat-kiertoon/> Haettu 7.11.2012)

²¹⁷ Lyhenne sanoista 'Shut the Fuck Up', <http://www.stfuparentsblog.com/> Haettu 8.11.2012.

²¹⁸ Liite 4.

²¹⁹ Vauvakuvat kiertoon -moka. <http://www.feissarimokat.com/2011/09/vauvakuvat-kiertoon/> Haettu 7.11.2012.

Liiallisesta jakamisesta internetissä on kirjoittanut Ben Agger teoksessaan 'Oversharing: Presentations of self in the age of Internet'. Agger toteaa ihmisten nykypäivänä kertovan internetissä enemmän ihmissuhteistaan, tunteistaan ja seksuaalisuudestaan kuin kasvokkain kommunikoitaessa.²²⁰ Aggerin mukaan uuden viestintäteknologian nopea kehitys on johtanut ylijakamisen kehittymiseen; Facebook ja muut sosiaaliset verkostosivustot tarjoavat välineitä ja kannustavat ihmissuhdestatuksen ja muiden henkilökohtaisten tietojen jakamiseen vaivattomasti. Uusien välineiden käyttöönotto on lisännyt nopeaa jakamista mutta myös aiheuttanut niiden muuttumisen osaksi arkipäiväämme.²²¹ Aggerin mukaan lähivuosina kasvanut blogien kirjoittaminen on keino reflektoida arkea kirjoittamalla siitä.²²² Vauvakuvat kierto -mokaan kommentteista selviää että mokaaja kirjoittaa myös blogia, jossa hän käsittelee arkipäiväänsä ja elämää nuorena äitinä pienen lapsen kanssa. Myös blogissa on julkaistu paljon kuvia lapsesta ja mokaaja kommentoi myös itse toivoen kuvien poistamista myös Feissarimokista:

Mut hei, eiks sit kaikki vois alkaa oleen tuota kuvaa vastaan nyt sitten, että se poistetaan täältä jos se leviää pitkin maailmaa ????

Jos kerta ihmiset on sitä mieltä, niin eiks kannattas olla tota kuvaa vastaan sit ja kaikki pistää vaan ylläpidolle viestiä, että poistaa kuvan. Näin me estetään pedofiliaa !!! Eikö ?

Jos sen ei tarvii olla netissä muualla, niin ei sen tarvisi silloin olla täälläkään !(nimimerkki *Tiia* 28.9.2011,
<http://www.feissarimokat.com/2011/09/vauvakuvat-kiertoon/> Haettu 2.11.2012)

Tapauksessa on erityislaatuista sen ulottuminen kahdelle eri viestintäalustalle, Facebookiin ja mokaajan blogiin. Ylijakaminen on siis tapahtunut samaan aikaan kahdella eri alustalla, ja sen peruuttamattomuus käy ilmeiseksi mokaajan pyynnöistä olla kuvaa vastaan. Internetissä on kuitenkin vaikea saada käskemällä mitään unohtumaan kuten nimimerkki 'Ei kannata' kommentoi:

↑ Suosittelen että annat asian olla koska yleensä netissä jutut leviävät nopeammin, kun niistä nostaa haloon. Sitä paitsi tuostahan on naama kokonaan sensuroitu. (<http://www.feissarimokat.com/2011/09/vauvakuvat-kiertoon/> Haettu 8.11.2012)

---

²²⁰ Agger 2012, iiv.

²²¹ Agger 2012, 2.

²²² Agger 2012, 12.

Ilmiö tunnetaan internetissä nimellä 'Barbra Streisand effect'. Nimi syntyi, kun laulaja-näyttelijä Barbra Streisand haastoi oikeuteen valokuvaajan joka oli ottanut hänen kodistaan ilmakuvia osana Kalifornian rannikon eroosion kartoitusta. Oikeudenkäynnin lopputuloksena kuvien ottamisen todettiin olleen laillista. Asian ympärille noussut kohu kuitenkin nosti kuvat yleisön kiinnostuksen kohteiksi ja oikeudenkäynti vain lisäsi kiinnostusta asiaa kohtaan.²²³ Internetiin joutunut materiaalia on siis vaikea saada poistettua sieltä väkisin, Feissarimokissa on myös julkaistu mokia²²⁴, joiden melko paljastavat valokuvat voivat joutua vääränlaisille sivustoille ilman niiden omistajien suostumusta.

Ben Agger pitää pornografista materiaalia äärimmäisenä esimerkkinä ylijakamisesta²²⁵. Tilanteessa jossa kaikkein yksityisinkin elämäalue on näytillä internetissä, mieleen nousee kysymys siitä mikä enää on omaa. Feissarimokien ollessa kyseessä jakamisenhallinnan parantaminen on ainoa keino välttää kuvien leviämistä internetiin. Digitaalisen kulttuurin tutkijan Sari Östmanin vinkki erityisesti nuorille internetin käyttäjille on välttää sellaisen materiaalin jakamista verkossa jota joku voi mahdollisesti käyttää kirjoittajaa vastaan.²²⁶

---

²²³ 'Streisand effect', <http://knowyourmeme.com/memes/streisand-effect> Haettu 8.11.2012.

²²⁴ Melkein sukua Fialle -moka, <http://www.feissarimokat.com/2012/06/melkein-sukua-fialle/#more-7118> ;
Fian paluu -moka, <http://www.feissarimokat.com/2011/07/fian-paluu-hapean-ja-kadun/#more-3381> Haettu 8.11.2012.

²²⁵ Agger 2012, s.9.

²²⁶ Kasvinen 2012. http://yle.fi/uutiset/blogin_kirjoittaminen_rakentaa_nuoren_omakuvaa/6363898 Haettu 8.11.2012.

Kehukaa mua, pliis!

Julkaissut: FMteam, kategorioina Julma totuus, lokakuu 19, 2011

Karoliina 17-v.
tnään oli sitten ne koulukuvaukset ja se nainen sanos te tytöt olette malleja. pyh en oo
Tykkää · Kommentoi · 2 tuntia sitten ·

Veera tykkää tästä.

Veera jees pvä :)
2 tuntia sitten · Tykkää

Veera ja sä oot karo kuule malli ♥ =) mä en oo
2 tuntia sitten · Tykkää

Karoliina jep ja aha oke oon koulun malli nukke :DD
2 tuntia sitten · Tykkää

Veera niil oot : D ♥
2 tuntia sitten · Tykkää

Veera no ooks mä sust malli vai?
2 tuntia sitten · Tykkää

Karoliina sanoit äskön et et oo malli
2 tuntia sitten · Tykkää

Veera no nii mun mielest mut ent sun mielest ? : D
2 tuntia sitten · Tykkää

Karoliina et ku välil suo ujostuttaa

Veera ookei
2 tuntia sitten · Tykkää

Kehukaa mua pliis-moka.<http://www.feissarimokat.com/2011/10/kehukaa-mua-pliers/#comment-94080> Haettu 8.11.2012.

4.5. Mokat keinona saada huomiota

Feissarimokien kommenteissa toistuu usein termi *huomiohuora* erityisesti puhuttaessa nuorien tyttöjen mokista²²⁷. Termi on syntynyt kuvaamaan huomion tavoittelua erityisesti internetissä hinnalla millä hyvänsä. Termi ei varsinaisesti ole sukupuolisidonnainen vaikka siltä saattaa vaikuttaa, huora -termin käytön kohdentuessa usein naissukupuolen edustajiin.²²⁸ Feissarimokissa huomiohuora-komentilla voidaan tuomita mokaaja, jonka arvellaan aiheuttaneen mokansa silkasta huomiohakuisuudesta tai tahallaan. Kehujen kerjääminen Facebookissa on kommentoijien mukaan yleistä teini-ikäisille ja netikettiin kuuluu kehua takaisin.

²²⁷ Esim. Kauneuskilpailu -moka, Chisun salaliitto-moka, tunteet kuumina -moka.

²²⁸ Attention whore. Definition. Urban dictionary.

<http://www.urbandictionary.com/define.php?term=attention%20whore> Haettu 1.11.2012

Mokan kommentoijat pitävät tyttöjen keskustelua varsin tyypillisenä esimerkkinä nuorten tavoista toimia keskinäisessä vuorovaikutuksessa:

Teinitytöt... Jos joku kehuu, niin: “enkä oo, ite oot.”. Jos joku ei kehu tai sanoo jotain muuta: “miksei kukaan kehu mua. Itte oot ruma, yhyy.” (Nimimerkki *Ouch*, <http://www.feissarimokat.com/2011/10/kehukaa-mua-pliis/#more-4299> Haettu 8.11.2012.).

Saatoin olla tuollainen siinä 14-15 vuotiaana kun itsetunto oli alimmillaan. Teinien kirjoittamaton kehusääntöhän on se, että jos joku kehuu sua (vielä omasta pyynnöstäs) niin silloin kehutaan takaisin. Ehkä Karoliinalla on tosiaan niin huono itsetunto että haluaa muiden tietävän (uskovan) ettei kukaan ole yhtä kaunis kuin hän... (Nimimerkki *xXx*, <http://www.feissarimokat.com/2011/10/kehukaa-mua-pliis/#comment-94080> Haettu 8.11.2012)

Kommentoijat myös huomauttavat kyseisen mokan olevan esimerkki yllämainitusta huomiohuorauksesta:

huomiohuora(t) mainittu..
ja eikä raukka ees saanu kehuja vaik kovast yritti (nimimerkki *Jay*,
<http://www.feissarimokat.com/2011/10/kehukaa-mua-pliis/#more-4299> Haettu 8.11.2012.)

Nuorten, tässä tapauksessa 16-25 -vuotiaiden identiteetin muodostuminen on Peter E. Hopkinsin mukaan perustuu erilaisuuden ja samanlaisuuden väliseen rajankäyntiin. Identiteetin muodostumisessa sosiaaliset verkostot ja niiden tuottamat identiteettien määritelmät ovat tärkeitä itsensä paikantamisen välineitä nuorelle.²²⁹ Marjo Laukkasen tutkimuksessa tyttöyden ilmentymisestä nettikeskusteluissa identiteettiä voidaan yrittää rakentaa myös stereotyyppien avulla, esim. leimaamalla tytöt *pissiksiksi*, joiden erityispiirteitä ovat liian kireät vaatteet, räikeä käytös ja halu herättää huomiota.²³⁰ Sama määritelmä pätee myös huoran käsitteeseen, joten käsitteitä voi pitää osittain sisäkkäisinä.

Huorittelusta ja siihen liittyvistä naiseuden ilmentymistä on kirjoittanut myös Helena Saarikoski kirjassaan *Mistä on huonot tytöt tehty?*²³¹ Laukkasen mukaan internetkeskustelujen avulla rakentuvan identiteetin muodostamisessa voidaan sekä onnistua että epäonnistua. Muiden keskustelijoiden mielestä vääränlaista kuvaa

---

²²⁹ Hopkins 2010, 6-7.

²³⁰ Laukkanen 2007, 69.

²³¹ Saarikoski 2001.

sukupuolisuudesta jakavia tyttöjä voidaan huoritella ja poikia homotella jos he huolehtivat ulkonäöstään muiden mielestä liiaksi.²³²

Vääränlainen seksuaalisuus liittyy siis sekä tytöillä että pojilla naissukupuoleen ja sen korostamiseen.²³³ Jos termiin huora sisältyy siis jo huomiohakuisuus, voidaan huomiohuora -ilmaisulla kääntää ilmaisun terä koskemaan nimenomaan huomiohakuisuutta. Termiä onkin sovellettu mokassa 'Suloinen vauva' siten, että nuori äiti kutsuu vauvaansa huomiohuoraksi' kun tämä alkaa itkeä äidin poistuttua näköpiiristä. Kommentoijat tuomitsevat termin käytön, mutta samaan aikaan toteavat ettei äiti varmaankaan tarkoita sillä mitään muuta kuin huomion hakemista:

Todella huono läppä. Vaikka huomiohuora ei tarkoittakaan huoraa, on silti vähän liian ronskisti ilmaistu tuokin asia. Kyse kuitenkin omasta lapsesta. Munkaan äiti ikinä mua tolla nimillä kutsunut.. No, tosin hän olikin kypsempi kuin kyseinen teiniäiti. (Nimimerkki Shotz 22.5.2011, <http://www.feissarimokat.com/2011/05/suloinen-vauva/> Haettu 15.11.2012).

Kommentoijat toivovat myös sisälukutaidon lisäksi huumorintajua toisiltaan:

APUA! Kuka voi olla näin tosikko? Mun mielestä tämä koko postaus on laitettu huumorilla! Miks ihmeessä kaikesta nähdään vaivaa ja vedetään herneet nenään?? Ja huomiohuora on nimenomaan sanatarkka käänös sanasta attentionwhore!(Nimimerkki ugyguy 23.5.2011, <http://www.feissarimokat.com/2011/05/suloinen-vauva/> Haettu 15.11.2012.)

Mokan aiheuttajaksi paikantuu siis tässä tilanteessa monitulkintainen termi, joka tässä tapauksessa on katsottu käytetyksi totutusta liiaksi poikkeavassa diskurssissa.

---

²³² Laukkanen 2007, 70.

²³³ Laukkanen 2007, 69.

Suloinen vauva

Julkaisut: FMteam, kategorioina Äidit FB:ssä, toukokuu 21, 2011

Taustatietoja: Aloittaja on äiti kolmen kuukauden ikäiselle vauvalle.

19-v.

siis voi helvetti tät mun pikku huomiohuoraa ! kauhee kitinä ku meen pois, sit tuun takas sillee onks näkä vai what, mut toi vaa nauraa ku näkee mut taas !

3. toukokuuta kello 12:53 · En tykkääkään · Kommentoi

Sinä ja 21 muuta tykkäätte tästä.

En oo kyllä koskaan kuullu kenenkään sanovan ees läpäl lastaan huoraks :o
3. toukokuuta kello 13:00 · Tykkää · 2 henkilöä

huomiohuora on eri asia ku huora (:
3. toukokuuta kello 13:00 · Tykkää · 2 henkilöä

Aika karuu silti :D
3. toukokuuta kello 13:01 · Tykkää

... Sarkasmia hyvät ihmiset:) kyllähän te kaikki sen tiesitte;)
3. toukokuuta kello 13:38 · Tykkää

eiku mä vihaan mun huoralasta ku se on nii huora ja aion vaa huoritella sitä koko sen elämän et varmasti tajuu et se on huora >:(
3. toukokuuta kello 13:40 · Tykkää · 4 henkilöä

feissarimokat.com

Suloinen vauva -moka.

<http://www.feissarimokat.com/2011/05/suloinen-vauva/> Haettu 9.11.2012.

4.6. Offline-mokat perinteenlajien näkökulmasta

Internetin ulkopuolella tapahtuneita mokia löytyy Feissarimokat-sivustolta runsaasti. Useimmiten *offline-moka* on hauska arkipäivän sattumus joka on haluttu jakaa kavereiden kanssa. Jos tapahtuma on riittävän viihdyttävä tai siihen liittyy jokin erityisen yllätyksellinen elementti, se on lähetetty Feissarimokiin. Teemoiltaan arkisia ja hauskoja sattumuksia kuvaavat, kiteytyneessä muodossa kerrottavat tarinat ovat folkloristisesta tutkimustraditiosta tuttua materiaalia ja niitä on totuttu kutsumaan kaskuiksi. Kaskulla voidaan määritellä koomisesta asiantilasta tai tapahtumasta kertovaksi sanailmaisuksi, jolle on ominaista konkreettisuus ja yksinkertaisuus. Kaskut kertovat päivittäiseen elämänmenoon liittyvistä tapahtumista, muokaten niitä ilmaisultaan tiiviimpään ja ilmaisukyvyltään tehokkaampaan muotoon.²³⁴

²³⁴ Knuuttila 1982, 114.

Feissarimokissa olevaa internetin ulkopuolisista tapahtumista raportoitua materiaalia olen kerännyt merkitsemällä mokaan yhteyteen jos kyseessä on offline-tapahtuman raportointi Facebookissa. Tällä karkealla rajauksella olen saanut käyttööni aineistoa josta on helppo poimia analyysiin aineistoa jota voi verrata perinteisen kaskun määritelmään, eli kiteytyneeseen humoristiseen kertomukseen.²³⁵

Ottamalla teemoiltaan tarkoitukseen sopivia mokia tarkastelun kohteiksi voin erotella aineistosta materiaalia, jota voi sovittaa kaskun määritelmään. Feissarimokien kategoria 'Hyvin menee' erottui muista kategorioista sisältämänsä offline-materiaalin määrän myötä. Kategoria sisälsi 20.9.2012 yhteensä 170 mokia, josta poikkeuksellisesti tilastoin 65 mokia. Näistä 26 mokia käsitteli offline-tapahtumia. Muut 26 kategoriaa sisälsivät offline-mokia vain satunnaisesti. Kategorian nimi 'Hyvin menee' antaa viitteitä sen sisällöstä. Nimestä voi päätellä kategorian sisältävän kertomuksia siitä miten asiat ovat menneet tietyllä tavalla, useimmiten pieleen tai vähintään normaalista poiketen.

Alkuperäinen kirjoittaja on tarkoittanut kertomuksensa julkaistavaksi vain Facebookissa yksityisasetuksiensa sallimissa rajoissa. Viesti on siis tarkoitettu rajatun ja tutun yleisön silmille ja tällöin sen muoto on usein puhekielinen, kuten Rean mokassa seuraavassa kuvakaappauksessa. Kirjoittajan itsensä valitsema ilmaisu ja tapauksen omakohtaisuus sopivat myös henkilökohtaisen kerronnan määritelmään silloin kun kyse on selvästi yksittäisestä tapahtumasta. Kokemuskerronnalla tarkoitetaan juuri tällaisia oman elämän tapahtumia raportoivia kertomuksia, joiden muoto ei ole erityisen kiteytynyt. Vaikka kokemuskerronta ei suoraan istu folkloren perinteiseen määritelmään, sitä voidaan tutkia yhteisön kertomustradition puitteissa tarkastelemalla kerronnassa esille nousevia kollektiivisia malleja, joilla kertoja kiinnittyy ympäristönsä kerrontatraditioon. Leea Virtasen artikkelissa henkilökohtaisesta kerronnasta hän huomauttaa arkipäiväiseen sosiaaliseen seurusteluun sisältyvän kiteytymättömän perinneaineuksen luokittelun olevan hyvin vaikeaa sen ambivalentin muodon vuoksi.²³⁶

---

²³⁵ Tiedostan näkökannan mahdollisen kapeuden jättäessäni tulkinnan ulkopuolelle online-ympäristöstä kerrottavat kaskut, mutta haluan linkittää internetin ulkopuoliset tapahtumat osaksi tutkimustani vertailemalla niiden istuvuutta kaskun käsitteeseen.

²³⁶ Virtanen 1982, 173-174.

Henkilökohtaisen kerronnan, eli lyhyiden omakohtaisten selontekojen avulla jaettavia tapahtumia raportoidaan havaintojeni perusteella sitä mukaan kuin niitä tapahtuu, kuten esimerkiksi Rean ja oravan kohtaamisessa. Facebookissa ja feissarimokissa ei ole juuri löydettävissä muistelukerronnan kaltaista materiaalia, jossa kertomuksen kohteena olisi jokin merkittävä, jo aikoja sitten mennyt elämänjakso.²³⁷

Sosiaalisen median luonteeseen kuuluu interaktiivisuus ja tapahtumien raportointi tuoreeltaan on osa sosiaalisten verkostosivustojen luonteenomaista toimintaa. Näin muistelukerronnalle ei ole suoranaista tarvetta tai paikkaa tämänkaltaisilla sivustoilla. Kerronnan kohteena olevan tapahtuman olosuhteet on usein arkiset, työpaikan parkkipaikalla voi esimerkiksi joutua oravasateeseen kuten Rean tapauksessa:

Olipa kerran orava -moka. <http://www.feissarimokat.com/2012/06/olipa-kerran-orava/#more-7084> Haettu 2.11.2012

Rea on ilmeisesti raportoinut oravien kohtaamisesta heti tuoreeltaan sillä hän ei ole sisällyttänyt ensimmäiseen päivitykseen tapahtuman lopputulosta:

---

²³⁷ Virtanen 1989, 175.

Neljän tunnin kuluttua:

A screenshot of a Facebook post. The user is 'Rea' and the post is 5 hours old. The text says 'Täällä ollaan! Siihen pääty oravajahti. — paikassa Peijaksen sairaala.' Below the text is a map showing the location of 'Peijaksen sairaala' in Vantaa, Finland. The map includes a search bar with a cross icon and the text 'Peijaksen sairaala Sairaala · Vantaa, Finland'. Below the map are interaction buttons: 'Tykkää · Kommentoi', '10 henkilöä tykkää tästä.', and 'En tykkääkään · 14'. The user's name 'Rea' is also visible at the bottom of the post.

Olipa kerran orava -moka.

<http://www.feissarimokat.com/2012/06/olipa-kerran-orava/#more-7084> Haettu 4.11.2012.

Rean tapauksen kaltaisissa mokissa tosielämän tapahtuman kertaaminen Facebookissa on johtanut Feissarimokiin päätymiseen sattumuksen yllättävän lopun takia. Henkilökohtainen kerronnan ja liittämällä paikkatietonsa tapahtuman lopputuloksesta kertovaan kommenttiin Rea on yhdistänyt kaksi tapaa viestiä, ja näin lisännyt viestinsä tehokkuutta. Toisessa esimerkissä kauppareissu on saanut huvittavia piirteitä:

Kohtaamisia kaupoilla

Julkaissut: **FMteam**, kategorioina **Hyvin menee**, toukokuu 8, 2012

A screenshot of a Facebook post. The user is 'Jatta' and the post is 12 hours old. The text says 'Tänään töissä: Asiakas: "Eiks teil oo hymyy?" Minä: "Tässä!" ja väläytän mitä kauneimman hymyn samalla kun asiakas naurunsekaisena koettaa soperata tarkoittaneensa sitä Hymy-lehteä. Eipä meinannut saada edes maksettua ku niin kovin nauratti :)'. Below the text are interaction buttons: 'En tykkääkään · Kommentoi · 12 tuntia sitten · ✪', 'Sinä ja 17 muuta tykkäätte tästä.', and 'En tykkääkään · 14'.

Kohtaamisia kaupoilla -moka.

<http://www.feissarimokat.com/2012/05/kohtaamisia-kaupoilla/#more-6526> Haettu 9.11.2012.

Moka edustaa myös tyypillistä offline-materiaalia, eli on henkilökohtainen, huvittava sattumus. Jos tämän kaltaiset offline-mokat ovat siis hauskoja ja ytimekkäässä muodossa kerrottuja, ovatko ne kaskuja vai henkilökohtaista kerrontaa? Kaskun määritelmä kiteytyneestä muodosta sopii mielestäni mokien kirjoitettuun muotoon, koska Facebookin status oli aikaisemmin vain 420 merkin pituinen. Nykyään statuspäivityksen maksimipituus on 63 206 merkkiä²³⁸, mutta lyhyitä päivityksiä suositaan niiden luettavuuden vuoksi. Päivityksessä ei ole totuttu löpöttelemään vaan tiivistämään sanottava mahdollisimman tiiviisti. Statuspäivityksen esityksellisyys ilmenee puhemuotoisena kielenä, joten ehkä statuksessa kerrottua hauskaa sattumusta voi pitää nykyajan kaskun esityksenä jonka huumoriarvo muodostaa sisällön lisäksi myös julkaisun ilmaisukyvyistä.

Mokat elävät internetin ulkopuolella myös hieman perinteisemmässä muodossa. Feissarimokat-sivuston ylläpitäjät ovat painattaneet mokista jo kaksi kirjaa.²³⁹ Materiaali kirjoihin on valittu mokien saamien äänien perusteella niin, että eniten plusääniä saaneet mokat ovat päässeet mukaan kirjoihin.²⁴⁰

5. LOPPUPÄÄTELMÄT

Työn alussa asetin tehtäväkseni tarkastella Feissarimokia kahteen eri kysymykseen painottuen. Tutkimuskysymykseni käsittelivät mokien syntyyn johtavia syitä Facebookissa ja Fb-julkaisujen tulkitsemista mokaksi. Tulkinnassa apuna olivat sivustolle lähetetyt kommentit joilla mokia arvioitiin.

Työskentelyn aikana havaitsin Feissarimokat -sivuston sisältävän siinä määrin materiaalia (yli 1500 mokaa), että sen kokonaisvaltaiseen analyysiin aikani ei tämän työn puitteissa

---

²³⁸ Lassila-Merisalo 2012.

²³⁹ Netti ei vaan toimi –Parhaat Facebook-mokat, sekä Myydään käytetty tussi –Parhaat Facebook-mokat 2.

²⁴⁰ Samalla menetelmällä moka voi äänestää etusivulle antamalla mokalle plussaa tai miinusta. Eniten plussalle jääneet mokat pääsevät etusivulle, mutta kirjaan pääsevät vain eniten plus-ääniä saaneet. Kustantaja voi myös vaikuttaa kirjoihin tuleviin mokiin.

Sähköposti FM-tiimiltä 10.3.2013. Kirjoittajan hallussa.

tulisi riittämään. Olen kuitenkin kaivanut esiin aineistosta itseäni kulttuurintutkijana parhaiten puhuttelevat teemat joita olen käsitellyt tarkemmin. Näitä teemoja olen analyysiluvussa selventänyt etsimällä niille yhteisiä nimittäjiä niin ajankohtaisen internet-etnologian, kuin aikaisemman perinteentutkimuksenkin aihealueilta. Teemoittelun avulla olen pyrkinyt löytämään ne tulkintaan vaikuttavat tekijät, jotka ovat sekä internet-etnografian että perinteisen folkloristisen tutkimustyön kannalta hedelmällisimpiä. Tässä koen onnistuneenikin koska meemien, huomiohakuisen internet-käyttäjyksen sekä arkipäiväisen kertomusten että kaskumateriaalin esiintyminen mokissa sekä mokien tulkinta kommenttien avulla avarsivat moka käsitettä monitahoisena ilmiönä jolle on ominaista monitahoinen tulkinta lukijan omaan kontekstiin suhteutettuna.

Tutkimukseni yhdeksi pääkohteeksi muodostuivat meemit ja niiden käsittely Feissarimokissa. Sivustolla on runsaasti eri tarkoitusta palvelevaa meemimateriaalia. Meemit voivat olla joko kiertokirjeitä, kuvallisia esityksiä tai julkaisijoidensa haltuunottamia meemejä, jonka sisältö on käyttäjänsä itse määriteltävissä. Meemejä tutkiessaan törmää myös internetiä käyttävien sukupolvien väliseen eroon. Digitaalisten natiivien ja immigranttien keskinäinen kanssakäynti Facebookissa johtaa helposti väärinymmärryksiin, jotka löytyvät pian Feissarimokista.²⁴¹

Meemien merkitys internet-ympäristön muotoutumisessa on tällä hetkellä nähdäkseni valtavan suuri. Tartumme hauskoihin meemeihin tarjotaksemme Facebook-ystävillemme hyvät naurut tai osoittaaksemme seuraavamme aikaa. Meemien kanssa toimiessa on mahdollista epäonnistua jos tulkitsee meemiä väärin tai ei osaa käyttää sitä oikeassa tilanteessa. Kiertoviestin muodossa olevien meemien avulla voimme myös jakaa tietoa itsestämme ja luonnollisesti epäonnistua tässäkin tehtävässä. En näe meemillä ja kaskulla tai uskomustarinalla suurta eroa, molemmat välittyvät joko kertojansa kautta ilman muuntelua, tai sitten omaan käyttötarkoitukseen muunneltuna. Alusta vain on entistä laajempi, meemien kierto virtuaalimaailman laidoilta toiselle ei montaa päivää vie.

---

²⁴¹ Kts. Feissarimokien 'Äidit Fb:ssä' -kategoria.

Esimerkkinä tästä on vastikään hitiksi noussut Harlem Shake –video Youtubessa lukuisine muunnelmineen.²⁴²

Internetin käytösääntöjen omaksumisen lisäksi mokaamista voi yrittää vältellä tarkkailemalla päivitystensä oikeakielisyyttä²⁴³, harkitsemalla julkaisujen kirjoittamista tunnekuohujen vallassa²⁴⁴ sekä miettimällä tarkkaan tarvitsevatko Facebook-kaverit yksityiskohtaista tietoa lapsen vatsataudista²⁴⁵. Jos kuitenkin haluaa jakaa hauskan tarinan eilisaamuisesta tapahtumasta bussimatalla tai julkaista kuvan pieleen menneestä ruoka-annoksesta, voi löytää itsensä myös Feissarimokien sivuilta. Sivustolla julkaistaan siis myös 'muista Internetin helmiä', kuten sivuston mottokin kertoo.

Työstäni puuttuu kokonaan haastattelu- tai kyselyin hankittu materiaali, jonka avulla mokaajien ja kommentoijien motiiveista ja mokausten todellisesta kontekstista olisi saanut enemmän tietoa. Pidän kuitenkin tähän tarkoitukseen riittävänä Feissarimokat-sivustolla suorittamaani tarkkailua jonka avulla olen kerännyt aineistoni. Tuoreessa teoksessaan *Ethnography and Virtual Worlds -The Handbook of Method*, kirjoittajat Tom Boellstorff, Bonnie Nardi, Celia Pierce ja T.L. Taylor muistuttavat etnografisen tutkimuksen olevan kokonaisvaltainen projekti joka tähtää ymmärrykseen tutkittavan ilmiön toimintatavoista, merkityksistä, sosiaalisesta kontekstista ja kaikkien näiden tekijöiden keskinäisistä suhteista.²⁴⁶ Tähän ymmärrykseen olen omassa työssäni pyrkinyt. Toteutus jää väistämättä jossain määrin vajaaksi, sillä olen vain raapaissut pintaa internetissä epäonnistumisen käsitteen ja sen muotoutumisen tutkimisessa. Tutkimustulokseni kertovat ilmiön olevan monisyinen ja tutkittavissa monitieteellisen teoriapohjan avustuksella. Itse hyödynsin huumorintutkimuksen ohella meemiteorian, nuorisotutkimuksen sekä myös internet-etnologian tutkimuskirjallisuutta, joka tarjosikin paljon ajankohtaista tutkimustietoa työn tueksi.

---

²⁴² Internet-ilmiö, jossa Harlem Shake-kappaleen tahtiin tanssitaan ensin tavanomaisesti. Hetken päästä kaikki tanssivat pakonomaisesti erikoisissa asuissa. <http://www.youtube.com/watch?v=8vJiSSAMNw>

²⁴³ Kts. Feissarimokien 'Kirjoitusvirhe'-kategoria.

²⁴⁴ Kts. Feissarimokien kategoriat 'Riita' ja 'Särkynyt sydän'.

²⁴⁵ Kts. Feissarimokien kategoriat 'Pakko jakaa' ja 'Liian julkinen'.

²⁴⁶ Boellstorff & Nardi & Pearce & Taylor 2012, 67.

Käytin tutkimuksen alussa melko paljon aikaa tutkimuseettisten kysymysten sovittamiseen omalle työlleni sopivaksi. Näin ehkä turhankin paljon vaivaa asian selkiyttämiseksi, onhan Feissarimokien materiaali täysin avoimesti verkossa eikä sivustolle pääsy tai kommenttien luku edellytä minkäänlaista salasanaa. Yritykseni postittaa jokaisen tutkimani mokaan kommentteihin ilmoitus tutkimuksesta kilpistyi ilmeisesti sähköpostifilttereihin, sillä vielä marraskuun puolivälissäkään moneen mokaan ei ole ilmestynyt useita viikkoja sitten lähettämäni viestiä. Lievästä tutkimuseettisestä ylilyönnistä huolimatta katson kyseisen aiheen pohtimisen olevan tärkeää ja tuottaneen uutta tietoa jokaisen internetin osa-alueen tutkimisen osalta missä tutkimuksen kohteena on ihmisten tuottama materiaali.

Epäonnistuminen internetin aikakaudella on kiehtova tutkimusaihe jonka pariin toivon pystyväni joskus palaamaan perusteellisemmin, sillä aiheen käsittelyssä pääsin vasta raapaisemaan pintaa työssäni. Mielenkiintoista olisi esimerkiksi tutkia, miten Helsingin yliopiston tutkija Johanna Vaattovaaran havainnot peilautuvat tuloksiini nuorten naisten suuresta edustuksesta mokissa. Vaattovaara kertoo havainneensa lapsekkaan puhetyylin yleistyneen nuorten naisten parissa. Havaitsemani huomiohakuisuus ja mokat joissa tytöt mahdollisesti hankkivat huomiota esittämällä tyhmempää kuin ovat, mielestäni vastaavat internet-maailmassa kyseistä lässytys-ilmiötä.²⁴⁷ Tyttöjen osuus suurempi osuus mokaajina vertautuu myös kommenttien määrään. Niissä mokissa, joissa huomiohakuisuus ja etenkin huomiohuora-termi on mainittu, naiseutta määritellään huomiohakuisuuden ja tyhmänä esiintymisen kautta. Kommentointi edelleen vahvistaa sivustolla havaittavissa olevaa käsitystä huomiohuoraamisesta nuorille tytöille ominaisena tapana käsitellä omaa internet-identiteettiään. Osa mokaajista on katsonut tarpeelliseksi puolustaa itseään Feissarimokat-sivustolla. Mokaan kohteena olevalle oman päivituksen riepotteleminen anonyymien käyttäjien toimesta voi tuntua ikävältä, mutta havaintojeni mukaan puolustautuminen harvoin johtaa tilanteeseen jossa mokaaja välttyisi jatkossa tuomitsevilta kommenteilta. Kommentoinnilla internet-ympäristölle tyypillinen anonyymiteetti tavallaan häviää ja mokaaja altistaa itsensä entistä enemmän ilkeille kommentteille ja naurunalaiseksi paljastaessaan itsensä.

---

²⁴⁷ Aikuinen haluaa lässyttää. http://yle.fi/uutiset/aikuinen_haluaa_lassyttaa/6434290
Haettu 10.1.2013.

Jatkotutkimuksen aiheeksi sopisivat myös meemit, joita on käsittäakseni tutkittu ainakin Suomessa vasta vähän. Kuvalautojen internet-yhteisöt sopisivat meemien tutkimukseen erityisen hyvin, sillä ne näyttävät toimivan meemien hautomoina. Jatkotutkimuksen aiheena mielenkiintoinen olisi myös laajempi Fail –käsitteeseen pureutuminen.

LÄHTEET

TUTKIMUSAINEISTO

Yksinpuhelu. Julkaistu 13.12.2010.

<http://www.feissarimokat.com/2010/12/yksinpuhelu/yksinpuhelu/>.

Haettu 29.11.2012.

Jännä päivä eduskunnassa. Julkaistu 13.9.2012.

<http://www.feissarimokat.com/2012/09/janna-paiva-eduskunnassa/>

Haettu 1.10.2012.

Kuukauden kuluttua. Julkaistu 24.1.2011.

<http://www.feissarimokat.com/2011/01/kuukauden-kuluttua/>

Haettu 2.12.2012.

Ensirakkaus. Julkaistu 10.10.2011.

<http://www.feissarimokat.com/2011/10/ensirakkaus/>

Haettu 2.12.2012.

Tästä tulee hitti. Julkaistu 28.8.2012 .

<http://www.feissarimokat.com/2012/08/tasta-tulee-hitti/>

Haettu 12.9.2012.

Tohtori Tukiainen. Julkaistu 18.12.2010.

<http://www.feissarimokat.com/2010/12/tohtoritukiainen/>

Haettu 2.12.2012.

Kohtaamisia kaupoilla, osa 3. Julkaistu 7.8.2012.

<http://www.feissarimokat.com/2012/08/kohtaamisia-kaupoilla-osa-3/#more-7747>

Haettu 15.12.2012.

Toinen nainen. Julkaistu 18.7.2012. <http://www.feissarimokat.com/2012/07/toinen-nainen/#more-7480>

Haettu 16.12.2012.

Sukuvika sivistyksessä. Julkaistu 6.10.2012.

<http://www.feissarimokat.com/2012/10/sukuvika-sivistyksessa/#more-8461>

Haettu 16.12.2012.

Rumat ihmiset. Julkaistu 6.7.2011. <http://www.feissarimokat.com/2011/07/rumat-ihmiset/#more-3179>

Haettu 16.12.2012.

Sairasta osa 1 -moka. Julkaistu 29.6.2011. <http://www.feissarimokat.com/2011/06/sairasta-osa-1/#more-3111>

Haettu 16.12.2012.

Sairasta Saku Aleks Hänninen. Julkaistu 26.8.2012.

<http://www.feissarimokat.com/2011/08/sairasta-saku-aleksi-hanninen/#more-3693>

Haettu 16.12.2012.

Röökiriita. Julkaistu 21.3.2011. <http://www.feissarimokat.com/2011/03/rookiriita/#more-2061> Haettu 16.12.2012.

Melkein sukua Päivi Räsäselle. Julkaistu 4.8.2012.

<http://www.feissarimokat.com/2012/08/melkein-sukua-paivi-rasaselle/#more-7722>

Haettu 12.10.2012.

Sukuvika sivistyksessä. Julkaistu 2.10.2012.

<http://www.feissarimokat.com/2012/10/sukuvika-sivistyksessa/#more-8461> Haettu

12.10.2012.

Tunteet kuumina. Julkaistu 14.8.2012. <http://www.feissarimokat.com/2012/08/tunteet-kuumina/#more-7858> Haettu 12.10.2012.

Ensimmäinen päivä Facebookissa. Julkaistu 12.6.2012.

<http://www.feissarimokat.com/2012/06/ensimmainen-paiva-facebookissa/#more-7005>

Haettu 23.12.2012.

Chisun salaliitto. Julkaistu 16.12.2011. <http://www.feissarimokat.com/2011/12/chisun-salaliitto/#more-4882> Haettu 12.10.12.

Irtosuhde. Julkaistu 11.4.2011. <http://www.feissarimokat.com/2011/04/irtosuhde/#more-2303> Haettu 20.10.2012.

Rumat ihmiset. Julkaistu 6.7.2011. <http://www.feissarimokat.com/2011/07/rumat-ihmiset/#more-3179> Haettu 20.10.2012.

Sukuvika sivistyksessä. Julkaistu 2.10.2012.
<http://www.feissarimokat.com/2012/10/sukuvika-sivistyksessa/#more-8461> Haettu 20.10.2012.

Itsenäisyyspäivä pilalla osa 4. Julkaistu 7.12.2012.
<http://www.feissarimokat.com/2011/12/itsenaisyyspaiva-pilalla-osa-4/#more-4776>
Haettu 20.10.2012.

Kuuma tytär. Julkaistu 28.4.2012. <http://www.feissarimokat.com/2012/04/kuuma-tytar/#more-6426> Haettu 20.10.2012.

Unelmointi kielletty. Julkaistu 26.5.2012.
<http://www.feissarimokat.com/2012/05/unelmointi-kielletty/#more-6795> Haettu 18.10.2012.

Riitaa kulmakarvoista. Julkaistu 2.2.2011. <http://www.feissarimokat.com/2011/02/riitaa-kulmakarvoista/#comment-94127> Haettu 18.10.2012.

Lyhenteet auki. Julkaistu 16.4.2012. <http://www.feissarimokat.com/2012/04/lyhenteet-auki/#more-6289> Haettu 18.10.2012.

Ikean hylly. Julkaistu 6.2.2012. <http://www.feissarimokat.com/2012/02/ikean-hylly/#more-5467> Haettu 10.11.2012.

Hai-allas. Julkaistu 27.5.2011. <http://www.feissarimokat.com/2011/07/haiallas/#more-3347> Haettu 10.11.2012.

Meitä on moneen junaan. Julkaistu 9.8.2012. <http://www.feissarimokat.com/2012/08/meita-on-moneen-junaan/#more-7778> Haettu 10.11.2012.

Kaikki irti kiertoviestistä. Julkaistu 4.10.2012.

<http://www.feissarimokat.com/2012/10/kaikki-irti-kiertoviestista/> Haettu 3.12.2012.

Sairasta osa 2. Julkaistu 29.6.2011. <http://www.feissarimokat.com/2011/06/sairasta-osa-2/#more-3108> Haettu 31.10.2012.

Äkkiä faceen. Julkaistu 9.11.2012. <http://www.feissarimokat.com/2012/09/akkia-faceen/> Haettu 5.11.2012.

Kuolemasi ei sovi aikatauluuni. Julkaistu 19.7.2011.

<http://www.feissarimokat.com/2012/07/kuolemasi-ei-sovi-aikatauluuni/#more-7508> Haettu 5.11.2012.

Trolli vie. Julkaistu 12.9.2011. <http://www.feissarimokat.com/2011/09/trolli-vie/#more-3896> Haettu 5.11.2012.

Vauvakuvat kiertoon. Julkaistu 26.11.2011.

<http://www.feissarimokat.com/2011/09/vauvakuvat-kiertoon/> Haettu 7.11.2012.

Melkein sukua Fialle. Julkaistu 20.6.2012. <http://www.feissarimokat.com/2012/06/melkein-sukua-fialle/#more-7118> Haettu 8.11.2012.

Fian paluu -moka. Julkaistu 29.6.2011. <http://www.feissarimokat.com/2011/07/fian-paluu-hapean-ja-kadun/#more-3381> Haettu 8.11.2012.

Kehukaa mua pliis. Julkaistu 19.10.2011. <http://www.feissarimokat.com/2011/10/kehukaa-mua-pliis/#comment-94080> Haettu 8.11.2012.

Suloinen vauva. Julkaistu 21.5.2011. <http://www.feissarimokat.com/2011/05/suloinen-vauva/> Haettu 15.11.2012.

Kohtaamisia kauppoilla. Julkaistu 8.5.2012.

<http://www.feissarimokat.com/2012/05/kohtaamisia-kauppoilla/#more-6526> Haettu 9.11.2012.

ELEKTRONISET LÄHTEET

Cheezburger Inc. Terms of Service.

<http://corp.cheezburger.com/legal/terms-of-service/>

Haettu 12.9.2012.

Facebook newsroom.

<http://newsroom.fb.com/content/default.aspx?NewsAreaId=22>

Haettu 28.7.2012.

Lamebook. Terms of Use.

<http://www.lamebook.com/terms/>

Haettu 11.9.2012.

Lolcats n' Funny Cat Pictures

<http://lolcats.icanhascheezburger.com/>

Haettu 27.7.2012.

Twitter Fail Blog. Sharing the good, and exposing the best of the worst on Twitter.

<http://twitter-fail.com/>

Haettu 28.7.2012.

Twitter Fail Blog. I really like these people. Okay, maybe not that much.

<http://twitter-fail.com/2012/06/23/i-really-like-these-people-okay-maybe-not-that-much/>

Haettu 28.7.2012.

Twitter Fail Blog. About Twitterfail.

<http://twitter-fail.com/about/>

Haettu 28.7.2012.

Urban Legends Reference Pages.

<http://www.snopes.com/>

Haettu 18.7.2012.

Wikipedia. Avatar. (computing).
[http://en.wikipedia.org/wiki/Avatar_\(computing\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Avatar_(computing)).
Haettu 29.8.2012.

Wikipedia. Avatar.
<http://en.wikipedia.org/wiki/Avatar>
Haettu 29.8.2012.

KIRJALLISUUS

Agger, Ben 2012. *Oversharing: Presentations of self in the Internet age*. New York: Routledge.

Apte, Mahadev L. 1985. *Humor and Laughter. An Anthropological Approach*. Ithaca: Cornell University Press.

Arpo, Robert 2001. Pakanallista menoa. Yhteisö ja tekstuaaliset konfliktit Usenet-keskusteluryhmässä. – Kupiainen, Tarja & Laitinen, Katja & Vakimo, Sinikka (toim.): *Minä? Missä? Milloin? Kolmetoista tulkintaa identiteeteistä*. Helsinki: SKS.

Arpo Robert 2005. *Internetin keskustelukulttuurit. Tutkimus Internet-keskusteluryhmien viesteissä rakentuvista puhetoivoista, tulkinnoista ja tulkinnan kehyksistä kommunikaatioyhteiskunnassa*. Joensuun yliopiston humanistisia julkaisuja N:O 39. Joensuun yliopisto: Joensuu.

Baym, Nancy 2010. *Personal Connections in the Digital Age*. Digital Media and Society series. Cambridge: Polity press.

Blank, Trevor J. Toward a conceptual Framework for the Study of Folklore and the Internet. –Blank, Trevor J. (ed.) 2009. *Folklore and the Internet -Vernacular Expressions in a Digital World*. 1-20. Logan: Utah State University Press.

Brednich, Rolf Wilhelm 2005. *www.worldwidewitz.com. Humor im Cyberspace*. Freiburg im Bressgau: Herder.

Britt, Aaron. 8.8.2008. *On language. Avatar*.
http://www.nytimes.com/2008/08/10/magazine/10wwln-guest-t.html?_r=2&scp=2&sq=avatar&st=cse&oref=login.
Haettu 29.8.2012.

Bruns, Axel 2008. *Blogs, Wikipedia, Second life and Beyond. From production to produsage*. New York: Peter Lang.

Brunvand, Jan Harold 2012. *Encyclopedia of Urban legends, Updated and Expanded Edition*. Volume 2:M-Z. Santa Barbara: ABC-CLIO.

Burman, Jeremy Trevelyan. The misunderstanding of memes: Biography of an unscientific object, 1976–1999. *Perspectives on Science 2012, vol. 20, no. 1*.
http://www.mitpressjournals.org/doi/pdf/10.1162/POSC_a_00057
Haettu 24.10.2012.

Dawkins, Richard 1976. *The Selfish Gene*. New York: Oxford University Press.

Eskola J, Suoranta J. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino, 1998.

Facebook has more than 83 million illegitimate accounts. BBC News 2.8.2012.
<http://www.bbc.com/news/technology-19093078>
Haettu 3.8.2012.

Fairclough, Norman 2001. *Language and Power (2nd ed.)*. Essex: Pearson Education Limited.

Finlex. Tekijänoikeuslaki, 22 §. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>
Haettu 11.9.2012.

Finlex. Tekijänoikeuslaki, 4 §. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>
Haettu 12.9.2012.

Finlex. Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä 13.6.2003/460.5 luku. Pakkokeinot. 18§ Verkkoviestin jakelun keskeyttämismääräys.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030460>
Haettu 13.9.2012.

Grossman, Lev 2007. *Creating a Cute Cat Frenzy*. Time Magazine US. 12.7.2007.
<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1642897,00.html>
Haettu 19.10.2012.

Harle, Jenni 2011. *Itsekorjaus huumorin keinona verkkokeskustelussa*. Pro Gradu-tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos. Helsinki.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/27900/itsekorj.pdf?sequence=1>
Haettu 25.7.2012.

Haverinen, Anna 2010. Bittihautakiviä ja pikselimuistomerkkejä – kuolema- ja sururituuaalien virtualisaatio internetissä. *ElorE*. Vol. 18 – 1/2011. Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura ry.
http://www.elore.fi/arkisto/1_11/art_haverinen.pdf
Haettu 5.11.2012.

Hiltunen Elina. Aikuinen haluaa lassyttää.
http://yle.fi/uutiset/aikuinen_haluaa_lassytaa/6434290
Haettu 10.1.2013.

Huuskonen, Marjut 2004. *Stuorra Jovvnan ladut. Tenonsaamelaisten ympäristökertomusten maailmat*. Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 986. Hakapaino: Helsinki.

Hynninen, Pirkko, Kankkunen, Tarja, Lahelma, Elina, Lappalainen, Sirpa & Tolonen, Tarja (toim.) 2007. *Etnografia metodologiana*. Lähtökohtana koulutuksen tutkimus. Vastapaino: Tampere.

Ilmonen, Kari 2010. Muuan diskurssianalyysi. Esimerkkinä Chydenius-instituutin vaikuttavuustutkimus – Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin*. 127-142. Juva: PS-kustannus.

Jokinen Arja 1999. Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin. – Arja Jokinen & Kirsi Juhila & Eero Suoninen. *Diskurssianalyysi liikkeessä*. 37-53. Tampere: Vastapaino.

Kasvinen, Johanna 2012. Blogin kirjoittaminen rakentaa nuoren omakuvaa. 6.11.2012. Yle uutiset.
http://yle.fi/uutiset/blogin_kirjoittaminen_rakentaa_nuoren_omakuvaa/6363898

Haettu 8.11.2012.

Koski Kaarina 2011. Mediakulttuurin Murros, Youtube ja folklore. *ElorE*. Vol. 18 – 1/2011. Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura ry.
http://www.elore.fi/arkisto/1_11/kats_koski.pdf
Haettu 13.10.12.

Knuuttila, Seppo 1982: Kaskut ja vitsit. – Järvinen, Irma-Riitta - Knuuttila, Seppo (toim.): *Kertomusperinne. Kirjoituksia proosaperinteen lajeista ja tutkimuksesta*. 106-125. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Knuuttila, Seppo 1992. *Kansanhuumorin mieli -Kaskut maailmankuvan aineksena*. Helsinki: SKS.

Kuula, Arja 2006. *Tutkimusetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Tampere. Vastapaino.

Kuusi, Matti 1989: Sananparsistomme uusin kehitysvaihe.– Pöysä, Jyrki (toim.): *Betoni kukkii. Kirjoituksia nykyperinteestä*. 215-231. Helsinki: SKS.

Kuusi, Matti 1975a. Folklore – poplore – Seppo Knuuttila (toim.) *Aika on aikaa... Tutkielmia poploresta*. 2. painos. Helsinki: Gaudeamus.

Lassila-Merisalo, Maria. 20.3.2012. Pituus ei ratkaise. Median kentät, 2012/3.
<http://www.suomenlehdisto.fi/blog/2012/03/20/pituus-ei-ratkaise/>
Haettu 9.11.2012.

Laukkanen, Marjo 2007. *Sähköinen seksuaalisuus. Tutkimus tyttöydestä nettikeskusteluissa*. Lapland University Press: Rovaniemi.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna. 2006. *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto* [verkkójulkaisu]. Tampere : Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>
Haettu 20.9.2012.

Saarikoski, Helena 2001. *Mistä on huonot tytöt tehty?* Helsinki: Tammi.

Saarikoski, Petri; Suominen, Jaakko; Turtiainen, Riikka; Östman, Sari 2009. *Funetista Facebookiin -Internetin kulttuurihistoria*. Gaudeamus: Helsinki.

Marsden, P. 2001. Is Suicide Contagious? A Case Study in Applied Memetics. *Journal of Memetics - Evolutionary Models of Information Transmission*, 5.
http://cfpm.org/jom-emit/2001/vol5/marsden_p.html
Haettu 23.10.2012.

Matilainen, Salla 2010. *Olemassaolon viestejä -Facebook välineenä ja 2000-luvun ajankuvana*. Pro Gradu-tutkielma. Turun yliopiston taiteiden tutkimuksen laitos. Turku.

Milliard, William B. I Flamed Freud. A Case Study in Teletextual Incendiarism - David Porter (ed.). *Internet Culture*. 145-159. New York: Routledge.

Moilanen Pentti & Räihä Pekka 2010. Merkitysrakenteiden tulkinta. Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin*. 46-69. Juva: PS-kustannus.

Muikku-Werner, Pirkko 2012. *Ilkeilyn kahdet kasvot*. Tampere: Vastapaino.

Mullen, John K. 2012. Digital Natives Are Slow to Pick Up Nonverbal Cues. Harvard Business Review.
http://blogs.hbr.org/cs/2012/03/digital_natives_are_slow_to_pi.html
Haettu 4.10.2012.

Oikeusministeriö 2011. Keskustelupalstojen ylläpitäjien vastuu. Lausuntotiivistelmä. Mietintöjä ja lausuntoja 14/2011.
http://www.om.fi/Satellite?blobtable=MungoBlobs&blobcol=urldata&SSURIdpptype=BlobServer&SSURIdcontainer=Default&SSURIdsession=false&blobkey=id&blobheadervalue1=inline;%20filename=OMML%2014_2001_lausuntotiivistelm%C3%A4%2032%20s.pdf&SSURIdcontext=Satellite%20Server&blobwhere=1296727412081&blobheadername1=Content-Disposition&ssbinary=true&blobheader=application/pdf
Haettu 13.9.2012.

O'Reilly, Tim 2005. What is Web 2.0.
<http://oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html?page=1>
Haettu 17.2.2013.

Pennanen, Sanni 2005. *Myytinpurkajat. Nykytarinoiden uskottavuuden arviointi internetin keskustelupalstalla*. Julkaisematon Folkloristiikan proseminaarisesitelmä. Kulttuurien tutkimuksen laitos. Turun yliopisto.

Perinteentutkimuksen terminologia. Toim. Satu Apo ja Eeva-Liisa Kinnunen. Helsinki. Helsingin yliopiston kulttuurien tutkimuksen laitos / Folkloristiikka.
<http://www.helsinki.fi/folkloristiikka/opiskelu/terminologia>
Haettu 10.7.2012.

Prensky, Marc. Digital Natives, Digital Immigrants. *Marc Prensky*. 2001.
<http://www.marcprensky.com/writing/>.
Haettu 26.5.2012.

Pönkä, Harto. Facebookissa ei ole 2 miljoonaa suomalaista, paljonko sitten?
<http://harto.wordpress.com/2011/07/22/facebookissa-ei-ole-2-miljoonaa-suomalaista-paljonko-sitten/>.
Haettu 26.7.2012.

Rheingold, Howard. 1993: *The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier*. New York: Harper-Collins.

Sanastokeskus TSK 2010. Sosiaalisen median sanasto.
http://www.tsk.fi/tiedostot/pdf/Sosiaalisen_median_sanasto
Haettu 17.2.2013.

Sassi, Sinikka 2000. *Verkko kansalaisyhteiskunnan käytössä. Tutkimus Internetistä ja uusista politiikan muodoista*. Viestinnän julkaisuja 3. Yliopistopaino: Helsinki

Savolainen, Reijo 1999. *Kokemuksia keskusteluryhmistä. Internetin keskusteluryhmät arkipäivän viestinnän ja tiedonhankinnan foorumeina*. Informaatiotutkimus 1/1999.

Socialbakers. The Recipe for Social Marketing Success. Finland Facebook Statistics.
<http://www.socialbakers.com/facebook-statistics/finland>
Haettu 26.7.2012.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö [verkkojulkaisu] 2012. 4. Yhteisöpalvelujen käyttö . Helsinki: Tilastokeskus.

http://www.tilastokeskus.fi/til/sutivi/2012/sutivi_2012_2012-11-07_kat_004_fi.html
Haettu 1.12.2012.

Thornton, Steve 2009. Twitter versus Facebook: Should you Choose One?
<http://www.twitip.com/twitter-versus-facebook/>
Haettu 2.9.2012.

Tucker, Elizabeth 2009. Guardians of the Living. Characterization of Missing Women on the Internet -Blank, Trevor J. (ed.) 2009. *Folklore and the Internet -Vernacular Expressions in a Digital World*. 67-79. Logan: Utah State University Press.

Turkle, Sherry 1995. *Life on the Screen: Identity in the Age of the Internet*. New York: Simon & Schuster.

Turkle, Sherry 2011. *Alone Together: why we expect more from technology and less from each other*. New York: Basic Books.

Turtiainen, Riikka ja Östman, Sari 2009: Tavistaidetta ja verkkoviihdettä – omaehtoisten verkkosisältöjen tutkimusetiikkaa. Grahn, Maarit ja Häyrynen, Maunu (toim.) 2009: *Kulttuurituotanto – Kehykset, käytäntö ja prosessit*. Tietolipas 230. Helsinki: SKS.

Virtanen, Jukka 2003: Vitsi tutkimuskohteena. Huumorintutkimuksen jaakopinpainia. Elore 1/2003.
http://www.elore.fi/arkisto/1_03/vir103.html
Haettu 30.9.2012.

Virtanen, Leea 1982: Henkilökohtainen kerronta. – Järvinen, Irma-Riitta - Knuuttila, Seppo (toim.). *Kertomusperinne. Kirjoituksia proosaperinteen lajeista ja tutkimuksesta*. 171-205. Helsinki: SKS.

Wasserman, Todd. March 21, 2012. "Twitter Says It Has 140 Million Users"
<http://mashable.com/2012/03/21/twitter-has-140-million-users/>
Haettu 28.7.2012.

Ziebart, Alex. World of Warcraft currently down to 9,1 million users. 2.8.2012.
<http://wow.joystiq.com/2012/08/02/world-of-warcraft-currently-down-to-9-1-million-subscribers/>
Haettu 28.8.2012.

Liite 1

Kategoria	Mokia yhteensä (20.9.12)
Ajatusvirhe	42
Avautuminen	34
Hyvin menee	170
Jenkkibonus	2
Jotain vilahti	27
Julkikset	15
Julma totuus	31
Kaksimielinen	2
Kirjoitusvirhe	30
Kirpputori	34
Käännösvirhe	30
Liian julkinen	25
Naama punaisena	23
Naseva vastaus	130
Pakko jakaa	34
Reilua	37
Riita	31
Sanaleikki	40
Sekalaisia	110
Suosituimmat	15
Särkynyt sydän	14
Takasivu	232
Tatuoinnit	11
Tiedotteet	4
Väärinkäsitys	27
WTF	114
Äidit FB:ssä	48
Yhteensä	1312

Liite 2

Kategoria	Mokia yhteensä (20.9.12)	Kommentteja yht.(8.10.2012)	Mokaaajien kerrotut iät keskiarvo	Naisia	Miehiä
Ajatusvirhe	42	1160	22,07	22	13
Avautuminen	34	1377	24,38	21	10
Hyvin menee	170	2791	20,27	36	17
Jenkkibonus	2				
Jotain vilahdi	27	917	21,87	16	6
Julkikkiset	15	532		8	5
Julma totuus	31	1149	20,16	12	9
Kaksimielinen	2				
Kirjoitusvirhe	30	882	30,25	9	4
Kirpputori	34	1013			
Käännösvirhe	30	943	18	6	3
Liian julkinen	25	819	21,55	14	5
Naama punaisena	23	805	21,77	16	6
Naseva vastaus	130	998	22,25	7	10
Pakko jakaa	34	876	21,7	18	7
Reilua	37	1309	20,66	11	10
Riita	31	2299	26,11	21	7
Sanaleikki	40	906	28,25	15	8
Sekalaisia	110				
Suosituimmat	15	703	21	5	2
Särkynyt sydän	14	441	19,6	1	6
Takasivu	232	2073	22,87	17	9
Tatuoinnit	11	779		5	4
Tiedotteet	4				
Väärinkäsitys	27	911	22,6	19	6
WTF	114	1735	25,66	16	6
Äidit FB:ssä	48	1922	30,16	2	27
Älynväläys	243	1660		24	3
Yht./keskiarvo	1312	27340	19,5	321	183